

ZPRÁVA O SITUACI

V OBLASTI VNITŘNÍ
BEZPEČNOSTI A VEŘEJNÉHO
POŘÁDKU NA ÚZEMÍ ČESKÉ
REPUBLIKY V ROCE 2023

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

OBSAH

OBSAH	2
MANAŽERSKÉ SHRUTÍ	4
1. ÚVOD.....	4
2. ZHODNOCENÍ BEZPEČNOSTNÍ SITUACE	4
2.1. SHRUTÍ VÝVOJE V ČR	4
2.2. TRENDY V ZAHRANIČÍ A JEJICH VLIV NA VNITŘNÍ BEZPEČNOST ČR	5
2.3. ODHAD VÝVOJE PRO DALŠÍ ROK	7
2.4. URČENÍ HLAVNÍCH VÝZEV PRO ROK 2024	8
PŘÍLOHA 1 – AKTIVITY A TÉMATA V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI	10
3. LEGISLATIVNÍ AKTIVITY	10
4. NELEGISLATIVNÍ AKTIVITY.....	13
4.1. BEZPEČNOSTNÍ RADA STÁTU	13
4.2. FONDY EU V OBLASTI VNITŘNÍCH VĚCÍ	14
5. TÉMATA VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI	15
5.1. ZAJIŠTĚNÍ VEŘEJNÉHO POŘÁDKU.....	15
5.2. MIGRACE A INTEGRACE CIZINCŮ.....	15
5.3. SPOLUPRÁCE NA ÚROVNI EU	19
5.4. DALŠÍ MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	22
5.5. KYBERNETICKÁ BEZPEČNOST	24
5.6. ENERGETICKÁ BEZPEČNOST	28
5.7. EKONOMICKÁ BEZPEČNOST	30
5.8. KRIZOVÉ ŘÍZENÍ	30
5.9. POMOC OBĚTEM TRESTNÉ ČINNOSTI.....	33
5.10. VĚZEŇSTVÍ	34
5.11. OBECNÍ POLICIE	37
5.12. BEZPEČNOST SILNIČNÍHO PROVOZU	37
5.13. BEZPEČNOST CIVILNÍHO LETECTVÍ.....	38
5.14. DOHLED A DOZOR NAD ZBRANĚMI A BEZPEČNOSTNÍM MATERIÁLEM	40
6. SOUHRN ČINNOSTÍ JEDNOTLIVÝCH AKTÉRŮ	41
6.1. PREVENCE KRIMINALITY	41
6.2. BEZPEČNOSTNÍ VÝZKUM, VÝVOJ A INOVACE	44
6.3. ČINNOST PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBY.....	46
6.4. AKTIVITY FINANČNÍHO ANALYTICKÉHO ÚŘADU.....	47
6.5. VÝZKUMNÁ ČINNOST IKSP	48
PŘÍLOHA 2 – VÝVOJ JEDNOTLIVÝCH DRUHŮ TRESTNÉ ČINNOSTI	50
7. STATISTIKA KRIMINALITY.....	50

7.1.	ZÁKLADNÍ ÚDAJE O KRIMINALITĚ V ROCE 2023	50
7.2.	ÚZEMNÍ ROZLOŽENÍ KRIMINALITY	51
7.3.	PACHATELÉ TRESTNÉ ČINNOSTI A JEJICH TRESTÁNÍ	52
7.4.	PÁTRÁNÍ PO OSOBÁCH A VĚCECH	53
7.5.	MAJETKOVÁ KRIMINALITA.....	55
7.6.	NÁSILNÁ KRIMINALITA	55
7.7.	MRAVNOSTNÍ KRIMINALITA	56
7.8.	HOSPODÁŘSKÁ KRIMINALITA	57
7.9.	KYBERNETICKÁ KRIMINALITA.....	58
7.10.	DAŇOVÁ KRIMINALITA	60
7.11.	KRIMINALITA PÁCHANÁ NA ŽIVOTNÍM PROSTŘEDÍ	64
7.12.	TRESTNÁ ČINNOST PŘÍSLUŠNÍKŮ A ZAMĚSTNANCŮ BEZPEČNOSTNÍCH SBORŮ A VOJÁKŮ V ČINNÉ SLUŽBĚ.....	67
8.	BEZPEČNOSTNÍ HROZBY A VYBRANÉ DRUHY TRESTNÉ ČINNOSTI	69
8.1.	KORUPCE	69
8.2.	LEGALIZACE VÝNOSŮ Z TRESTNÉ ČINNOSTI.....	70
8.3.	HAZARD	70
8.4.	ORGANIZOVANÝ ZLOČIN.....	71
8.5.	NELEGÁLNÍ OBCHOD S DROGAMI	73
8.6.	NELEGÁLNÍ ZAMĚSTNÁVÁNÍ	76
8.7.	OBCHOD S LIDMI	77
8.8.	NELEGÁLNÍ OBCHOD SE ZBRANĚMI, VÝBUŠNINAMI, VOJENSKÝM MATERIÁLEM A ZBOŽÍM DVOJÍHO UŽITÍ	79
8.9.	PADĚLÁNÍ	80
8.10.	PORUŠOVÁNÍ PRÁV K DUŠEVNÍMU VLASTNICTVÍ	81
8.11.	TERORISMUS A SOUVISEJÍCÍ TÉMATA	83
8.12.	EXTREMISMUS.....	84
8.13.	HYBRIDNÍ PŮSOBENÍ.....	87
8.14.	BEZPEČNOSTNÍ ASPEKTY MIGRACE	90
9.	DATOVÁ PŘÍLOHA.....	94
9.1.	DALŠÍ ZDROJE INFORMACÍ	94
9.2.	ZKRATKY	98

MANAŽERSKÉ SHRUTÍ

Oproti období let 2020-2022 došlo v roce 2023 k určitému **uklidnění situace v oblasti vnitřní bezpečnosti**. V roce 2023 nebyl na území ČR vyhlášen žádný krizový stav. Nejzásadnějším incidentem narušujícím vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek byla **střelba na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy**, při které došlo k vraždě 14 osob a zranění dalších 25 osob.

Bezpečnostní situaci v ČR i nadále negativně ovlivňuje **napjatá mezinárodní situace**, vyplývající zejména z ruské agrese vůči Ukrajině a palestinsko-izraelského konfliktu. Oproti roku 2022 došlo k výrazně nižšímu počtu příchodu uprchlíků z Ukrajiny a jejich integrace do společnosti probíhá bez větších negativních dopadů na vnitřní bezpečnost ČR.

Registrovaná kriminalita v roce 2023 nepatrně klesla o 0,3 % a podařilo se téměř zastavit nárůst kriminality kybernetické. Trvají však obavy z možného nárůstu majetkové kriminality v souvislosti s poklesem životní úrovně některých skupin obyvatel v souvislosti s vysokou inflací.

V závěru roku 2023 bylo opětovně nutné přikročit ke znovuzavedení hraničních kontrol na hranicích se Slovenskem z důvodu nárůstu tranzitní nelegální migrace.

1. ÚVOD

Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku (dále také „Zpráva“) je tradiční dokument, který je Ministerstvem vnitra zpracováván již od roku 1993 za přispění velké řady partnerů – zejména bezpečnostních sborů, většiny ministerstev a dalších státních orgánů, které se zabývají otázkou vnitřní bezpečnosti.

Po zásadním přepracování struktury a obsahu Zprávy, ke kterému došlo u Zprávy za rok 2021, obsahuje letošní Zpráva pouze drobné úpravy. Zpráva obsahuje analýzu registrované kriminality na území ČR v roce 2023 v porovnání s rokem 2022 (meziroční změna je uvedena v závorkách, stejný formát je použit také u některých dalších údajů). Číselné údaje uvedené v textu vycházejí zpravidla z oficiálních statistik a informačních systémů Policie ČR.

Zprávy z předchozích let jsou dostupné na webových stránkách Ministerstva vnitra.¹

2. ZHODNOCENÍ BEZPEČNOSTNÍ SITUACE

2.1. Shrnutí vývoje v ČR

Situace v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku v roce 2023 byla poměrně stabilní, zásadně ji narušil pouze bezprecedentní útok na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v závěru roku. Tato stabilita však rozhodně není dlouhodobě zaručena, jak ukazují další kapitoly.

V roce 2023 nebyl vyhlášen žádný krizový stav na území ČR, nedošlo ani k významnému narušení fungování prvků kritické infrastruktury, ani k významným novým mimořádným událostem s dopadem do oblasti vnitřní bezpečnosti. Do určité míry lze v činnosti subjektů odpovědných za zajišťování vnitřní bezpečnosti sledovat jisté zklidnění situace oproti období let 2020–2022, kdy došlo k zásadním krizovým situacím ovlivňujícím život velké části obyvatel.

V roce 2023 je možné sledovat také určitou stabilizaci uprchlické krize, způsobené ruskou agresí vůči Ukrajině, a také adaptaci obyvatel ČR na tuto novou situaci. V průběhu letních

¹ <https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx>

měsíců ale došlo i k několika **incidentům mezi ukrajinskými uprchlíky a romskou komunitou**. K nezávažnější události došlo 10. června 2023 v Brně, kdy po rvačce mezi třemi Romy a Ukrajincem zemřel jeden z romských mladíků na bodnořezná poranění. Následně došlo k několika demonstracím s potenciálem další eskalace situace. Ke zklidnění napjaté atmosféry přispěla intenzivní jednání se zástupci obou komunit, dále také strategická komunikace ze strany státních i nestátních subjektů i snahy některých představitelů obou skupin o snížení napětí.

V průběhu roku se konalo také několik shromáždění a demonstrací, během kterých občané vyjadřovali svůj nesouhlas s politikou vlády, podporou Ukrajiny či dopady vysoké inflace na jejich životní náklady. Specifickým případem byly demonstrace podporující jednu ze stran konfliktu mezi hnutím Hamás a Izraelem v závěru roku. Tyto demonstrace se však obešly bez závažnějších narušení veřejného pořádku, došlo však k **nárůstu počtu antisemitských projevů**. Nejistota ve společnosti a negativní bezpečnostní vývoj v zahraničí je živnou půdou pro šíření dezinformací a akcelerátorem nenávistných a extrémistických projevů.

V souvislosti s prudkým nárůstem nelegální migrace bylo rozhodnuto o **dočasném znovuzavedení ochrany vnitřních hranic** na celém úseku pomezí hranice se Slovenskou republikou s platností v období od 4. října 2023 do 2. února 2024.

Při střelbě na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy dne 21. prosince 2023 došlo k zavraždění 14 osob a zranění dalších 25 osob. V návaznosti na tuto událost se objevilo množství případů schvalování střelby, vyhrožování a šířením dezinformací ohledně zákroku Policie ČR. Tato událost se dle počtu obětí a zraněných stala nejtragičtější událostí masové střelby nejen v dějinách samostatné ČR, ale i jednou z nejtragičtějších v Evropě. V návaznosti na ní došlo k otevření debaty na téma pravidel držení střelných zbraní, ale také ochrany měkkých cílů.

Registrovaná kriminalita v roce 2023 nepatrně klesla o 0,3 %. Potvrdil se tak předpoklad, že se trestná činnost ustálila na úrovni odpovídající předkrizovému roku 2019. Zhoršená ekonomická situace je významným faktorem nárůstu počtu registrovaných krádeží v obchodech, kapesních krádeží a neoprávněného opatření a padělání platebního prostředku. Samotný počet všech registrovaných skutků v oblasti majetkové kriminality se však zvýšil jen nepatrně. Díky rozsáhlému úsilí zapojených subjektů jak v oblasti prevence, tak v oblasti represe došlo k zastavení **rapidního nárůstu kyberkriminality**, který mezi roky 2021 a 2022 činil téměř 100 %, zatímco v roce 2023 necelých 6 %. V roce 2023 oblastí trestně procesní opět rezonoval problém nedostatku znalců z některých oborů a kvality znaleckých posudků, který má přímý negativní dopad na délku trestního řízení.

2.2. Trendy v zahraničí a jejich vliv na vnitřní bezpečnost ČR

V roce 2023 pokračoval **trend zhoršování mezinárodního bezpečnostního prostředí**. Řada konfliktů a ohnisek napětí byla přitom cíleně živena státy jako Rusko nebo Írán, které usilují o expanzi svého vlivu vojenskými prostředky. Zvyšovalo se rovněž napětí mezi ČLR a některými zeměmi regionu. Znepokojení vyvolaly také zprávy o poškození podmořských optických kabelů a další infrastruktury (např. Balticconnectoru).

Zatímco soudržnost a efektivita mnoha mezinárodních organizací pro oblast bezpečnosti v roce 2023 upadala, NATO i EU posilovaly svoji jednotu a rozvinuly řadu iniciativ k posílení bezpečnosti a obranyschopnosti svých členů, jakož i na pomoc bránící se Ukrajině. Za pozitivní trend lze považovat i rozvoj partnerství NATO s demokratickými zeměmi tichomořské Asie, zejména Japonskem, Jižní Koreou, Austrálií a Novým Zélandem. Jednoznačně pozitivní událostí

je vstup Finska do NATO v dubnu roku 2023 a pokračující proces přijetí Švédska do NATO (dokončený v březnu 2024).

Rusko pokračovalo ve své agresi vůči Ukrajině, jejímž důsledkem jsou statisíce obětí, miliony vnějších i vnitřních uprchlíků a nedozírné ekonomické škody, včetně ohrožení globální potravinové bezpečnosti. V souvislosti s ruskou agresí došlo k řadě dílčích narušení svrchovanosti členských států NATO.² Nedošlo však prozatím k další eskalaci tohoto konfliktu ani co do jeho územního rozsahu, ani použitím zbraní hromadného ničení. Ruská ekonomika byla postupně adaptována na válečné potřeby. Počet uprchlíků přicházejících do ČR je výrazně nižší než v roce 2022, mění se však struktura příchozích.

Agresivní a nekonstruktivní přístup Ruska se projevoval i na mezinárodní scéně, včetně deklarovaného a také uskutečněného rozmístění taktických jaderných zbraní v Bělorusku. Rusko tak zůstává hlavní vnější bezpečnostní hrozbou pro ČR i pro evropský prostor.

V rámci regionu **Západního Balkánu** v roce 2023 pokračovalo napětí a incidenty na severu Kosova. V květnu došlo k násilným střetům etnických Srbů s kosovskou policií a příslušníky KFOR, přičemž několik vojáků KFOR utrpělo velmi vážná zranění. V září ozbrojenci z řad etnických Srbů zaútočili na příslušníky kosovské policie. V Bosně a Hercegovině pokračovala secesionistická rétorika a snaha představitelů Republiky srbské o podkopání ústavního uspořádání země. Zajištění bezpečnosti v Bosně a Hercegovině a Kosovu se tak nadále neobejde bez pokračujícího angažmá NATO a EU.

Teroristické útoky palestinského hnutí Hamás proti Izraeli z října 2023 a následná protiteroristická vojenská operace izraelské armády v Pásmu Gazy výrazně zkomplikovaly izraelsko-palestinské vztahy a možnosti pozitivního vývoje v blízkovýchodním mírovém procesu. V důsledku bojů došlo k vnitřnímu vysídlení značné části palestinského obyvatelstva v Gaze, velkému počtu obětí z řad civilního obyvatelstva a ke kritickému zhoršení humanitární situace. Významně vzrostla rovněž možnost širšího a otevřeného vojenského konfliktu na Blízkém východě. Vojenská odvetná operace Izraele proti teroristickému hnutí Hamás mobilizovala širší síť radikálních polostátních ozbrojených aktérů v regionu, koordinovanou a technicky podporovanou íránským režimem. Sled násilných incidentů namířených nejen proti Izraeli, ale i proti západním zemím zahrnoval přeshraniční útoky libanonského hnutí Hizballáh proti Izraeli či útoky jemenských Hútiů proti západním cílům v Rudém moři. Do konce roku 2023 tyto incidenty nepřerostly v širší regionální konflikt, riziko takového rozšíření však zůstávalo reálné. Podstatné mohou být ekonomické dopady útoků Hútiů na mezinárodní lodní přepravu nákladů, což potvrzuje i začátek roku 2024.

V roce 2023 docházelo nadále ke **zhoršování bezpečnostní situace v Sahelu** a přilehlých oblastech, kde došlo k převratu v Nigeru a vypuknutí ozbrojených střetů v Súdánu. Vývoj na Blízkém východě i v Africe zvýšil riziko nelegální migrace a hrozbu teroristických útoků v Evropě. Zhoršující se sociálně-ekonomická situace v **zemích Maghrebu** a nestabilita v Libyi v roce 2023 současně nepříznivě ovlivňovaly nelegální migraci i přes tuto oblast do Evropy, která zaznamenala nárůst na tzv. středomořské migrační trase.

V souvislosti s ruskou agresí se potvrdily obavy z **vojenské spolupráce Ruska s KILDR**, od které Rusko získává vojenský materiál, včetně munice a balistických raket. V roce 2023 byl rovněž zdrojem napětí, byť vzhledem k velké vzdálenosti od ČR o něco méně bezprostředním, pokračující **zhoršující se vztah ČLR a Tchaj-wanu**. Toto napětí je nutné vnímat i v kontextu trvajících čínských teritoriálních a dalších ambicí v celém regionu. Prozatím bez dopadů na

² Jednalo se zejména o přelety či dopady vojenských raket nad či na území členských států.

vnitřní bezpečnost ČR proběhla další fáze konfliktu mezi Arménií a Ázerbájdžánem v oblasti Náhorního Karabachu v září 2023.

Instrumentalizace nelegální migrace v intencích politické provokace či nátlaku vystoupila do popředí ke konci listopadu 2023, kdy Finsko z důvodu rostoucího počtu ruskou stranou dovážených migrantů na hraniční přechody bylo nuceno přechodně uzavřít všechny přechody na své pozemní hranici s Ruskem.

2.3. Odhad vývoje pro další rok

V souvislosti se současným negativním vývojem ekonomiky v důsledku vysoké inflace a energetické krize lze očekávat **nárůst zejména majetkové trestné činnosti**. Polarizace společnosti pak může vyústit ve zvýšení četnosti **projevů nesnášenlivosti a zločinů z nenávisli**.

Dále lze předpokládat, že s rozvojem umělé inteligence dojde **k dalšímu nárůstu sofistikovanější kybernetické kriminality** (minimálně jejího podílu vzhledem k celkové kriminalitě), která se bude projevovat ve všech oblastech trestné činnosti. Rovněž lze předpokládat, že bude pokračovat trend podvodů páchaných za pomoci sociálních sítí a internetu, a to za využití nových nebo obměněných modů operandi ze strany pachatelů (reakce na aktuální situaci ve společnosti, např. vzrůstající oblíbenost digitálních aktiv, podvodné SMS ohledně vyšších příspěvků státu na penzijní spoření apod.). Je možné předpokládat také zapojení umělé inteligence do dalších destabilizačních snah (například tvorbu tzv. deepfake audiovizuálního obsahu) souvisejících s extremismem, radikalizací či působením cizí moci, zejména v předvolebním období.

Ve společnosti včetně odborné komunity bude nadále rezonovat útok na FF UK z prosince 2023 a budou probíhat debaty jak o zbraňové legislativě, tak také o ochraně měkkých cílů a celkově o duševním zdraví obyvatel a zodolňování společnosti. Minimálně na začátku roku 2024 lze očekávat pokračování **schvalování útoku** a další příspěvky obsahující odkazy na inspiraci ke spáchání podobného útoku.

Jednou z významných hrozeb v oblasti vnitřní bezpečnosti v roce 2024 i nadále zůstane **tranzitní nelegální migrace** a její případný opětovný nárůst v letních měsících. Riziko pro veřejný pořádek a bezpečnost v ČR spočívá v pohybu vysokého počtu osob bez pobytových oprávnění přes území ČR, ve velké míře bez dokladů totožnosti a zčásti bez finančních prostředků. Tato situace se promítá i do obav občanů ČR, zejména v příhraničních oblastech se Slovenskou republikou, kde by příliv migrantů mohl vyústit ve zhoršení situace v oblasti veřejného pořádku.

Vzhledem k situaci v Evropě, kde již druhým rokem probíhá ozbrojený konflikt na Ukrajině, a s přihlédnutím ke stále probíhajícímu palestínsko-izraelskému konfliktu na Blízkém východě je možné předpokládat, že **zahraniční bezpečnostní hrozby budou i nadále negativně ovlivňovat vnitřní bezpečnost**.

Pro bezpečnost Evropy bude i v roce 2024 určující zejména **vývoj konfliktu na Ukrajině**. Hlavní vnitropolitická událost očekávaná v Rusku v roce 2024, tj. volby prezidenta v březnu, nepovede ke změně ruské zahraniční politiky a vedení války proti Ukrajině zůstane hlavní prioritou. Lze předpokládat, že Rusko bude ekonomicky i vojensky schopné pokračovat v útočných operacích i v roce 2024. Případné posílení pozice Ruska na ukrajinské frontě by mohlo zvýšit hrozbu, kterou Rusko představuje pro další země, zejména Gruzii a Moldavsko. Rusko se bude nadále zaměřovat na projekci svého bezpečnostního a vojensko-průmyslového potenciálu do zahraničí, včetně hybridního působení.

Vzhledem k vysoké angažovanosti ČR v podpoře Ukrajiny a omezování ruského vlivu v Evropě lze očekávat, že Rusko bude České republice věnovat vyšší pozornost. Pokračovat budou také ruské snahy o obcházení mezinárodních sankcí a vývozních kontrolních mechanismů. V případě pokračování konfliktu a další mobilizace v Rusku a zejména na Ukrajině lze předpokládat další růst migrace do ČR. Na schopnost Západu poskytovat vojenskou pomoc Ukrajině a úspěšně odolávat nepřátelskému působení Ruska v řadě oblastí bude mít významný vliv **výsledek prezidentských voleb v USA v listopadu 2024**.

V důsledku válečného konfliktu na Ukrajině hrozí riziko etablování organizovaných kriminálních struktur z Ukrajiny a dalších států bývalého SSSR na území Schengenského prostoru včetně ČR, doprovázené přesunem kapitálu neznámého původu. Vedle zneužívání statutu dočasné ochrany bude v důsledku válečného stavu na Ukrajině problémem i přetrvávající omezení při vyhošťování zavadových nebo nelegálně pobývajících osob, které uvádějí jako svoji domovskou zemi Ukrajinu.

Vojenská operace Izraele proti palestinským teroristickým skupinám bude s vysokou pravděpodobností pokračovat v různé intenzitě i během roku 2024 s dopady na bezpečnostní situaci v regionu s rizikem jejího dalšího zhoršení. Kritická humanitární situace v Gaze může způsobit výrazné migrační tlaky v regionu s potenciálním dopadem na země EU.

2.4. Určení hlavních výzev pro rok 2024

Zásadní výzvou pro rok 2024 je zvládnutí **rostoucího napětí, nejistoty a nenávisti ve společnosti**. V této oblasti je pak podstatné srozumitelně informovat společnost o společenských rizicích, jejich příčinách i důsledcích, a nástrojích k jejich zvládnutí. Hledání řešení by se tedy mělo primárně zaměřit na osvětovou, vzdělávací a informační činnost. Na konkrétní projevy přesahující limity chráněné svobody projevu, je nezbytné reagovat nástroji trestní represe, avšak s cílem maximalizovat jejich individuálně i generálně preventivní účinek. Výzvy v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku i nadále vyplývají z agrese Ruské federace vůči Ukrajině a z toho plynoucích dopadů na ČR. Jedná se mimo jiné o **šíření dezinformačních a propagandistických narativů, napětí mezi většinovou společností a válečnými uprchlíky a pokračující procesy spojené s integrací uprchlíků do naší společnosti**. Relevantní jsou rovněž dopady **důsledků energetické krize a nárůstu inflace v České republice na páchání trestné činnosti**.

Nadále je potřebné maximalizovat snahu o **prevenci kybernetické kriminality a posilování kybernetické bezpečnosti**. Je zřejmé, že obraně před kybernetickými útoky jak jednotlivců, tak i státních aktérů je nutno do budoucna věnovat větší pozornost a investovat jak do materiálních, tak lidských zdrojů v této oblasti. Stejně tak je nutno zaměřit pozornost na vybudování moderního právního rámce, který umožní účinně se s těmito riziky vypořádat za současného zajištění ochrany základních práv a svobod v míře obvyklé v demokratickém právním státě.

Výzvou bude také **správné nastavení trestní legislativy odpovídající míře závažnosti jednotlivých typových jednání týkajících se omamných a psychotropních látek** v souvislosti s pokračujícími snahami o dekriminálníci určitých druhů drog a nástupem nových.

Z pohledu krajských ředitelství policie bude v roce 2024 třeba věnovat pozornost zejména situacím, které souvisí s pořádáním demonstrací organizovaných různými aktéry. Policie ČR bude muset na tyto události reagovat příslušnými bezpečnostními opatřeními. V roce 2024 se v ČR bude konat několik větších bezpečnostních opatření v souvislosti s mezinárodními akcemi

– jedná se mimo jiné o mistrovství světa v biatlonu, mistrovství světa v ledním hokeji a zasedání ministrů zahraničí a vojenského výboru NATO.

Výzvou do budoucna bude i nadále **zajištění dostatku znalců pro potřeby trestních a civilních řízení** a s tím související potřeba přehodnocení okruhu situací, v nichž je vyžádání znaleckého posudku v těchto řízeních nezbytné. I nadále bude docházet k podstatnému úbytku soudních znalců ve všech oblastech, především v odvětví psychiatrie, psychologie, vzhledem k tomu, že průměrný věk znalců mnohdy přesahuje 60 let.

V souvislosti s bezprecedentním útokem střelce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy je třeba maximalizovat snahu o vytváření podmínek pro eliminaci obdobných rizik, a to jak v oblasti detekce rizik v souvislosti s držením většího počtu zbraní či zbraní určitého typu, tak v oblasti zkoumání způsobilosti osob tyto zbraně bezpečně držet.

Trvá potřeba přípravy na případnou hrozbu vnějšího ohrožení státu a pozornost je nutné věnovat také ochraně kritické infrastruktury a novelizaci krizového řízení a s tím spojeným legislativním změnám.

PŘÍLOHA 1 – AKTIVITY A TÉMATA V OBLASTI VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI

3. LEGISLATIVNÍ AKTIVITY

Tato kapitola představuje přehled hlavních legislativních aktivit v oblasti vnitřní bezpečnosti za rok 2023 a stručný nástin plánu na rok 2024 v průřezových oblastech. Další aktivity jsou uvedeny v jednotlivých kapitolách zabývajících se konkrétními tématy.

Trestní právo

Dne 3. 11. 2023 byl ve Sbírce zákonů **vyhlášen zákon č. 326/2023 Sb.**, kterým se mění zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Tento zákon mimo jiné zakotvil Centrum zajištěných aktiv jako hlavní státní subjekt vykonávající správu majetku zajištěného v trestním řízení a přišel i s dalšími změnami směřujícími ke zefektivnění správy majetku zajištěného v trestním řízení. Tento zákon nabude účinnosti dne 1. 7. 2024.

V rámci níže popisovaného zákona č. 173/2023 Sb. došlo také k **novelizaci trestního zákoníku**, konkrétně ke zvýšení ochrany před nelegální migrací. Nově trestní zákoník pokrývá i nelegální migraci na území jiných členských států Evropské unie a států schengenského prostoru a umožňuje přísnější postih při vystavení více migrantů nelidskému nebo ponižujícímu zacházení.

Ministerstvo spravedlnosti zpracovalo návrh novely trestního zákoníku, **který redefinuje trestný čin znásilnění** tak, aby odpovídal modernímu pojetí, které opouští koncept znásilnění jako silou vynuceného pohlavního styku a nahrazuje jej konceptem nekonsensuálního pohlavního styku. Tento návrh byl dne 10. 4. 2024 schválen Poslaneckou sněmovnou. Na zákonné a efektivní využívání dohod o vině a trestu jako nástroje zrychlení trestního procesu byla v roce 2023 zaměřena vzdělávací i metodická činnost Nejvyššího státního zastupitelství. Nejvyšší státní zastupitelství v roce 2023 vydalo **metodiku k postupu státních zástupců při sjednávání dohod o vině a trestu**.³ Smyslem této metodiky je poskytnout návod pro rozšíření úvah státních zástupců při volbě tohoto procesního postupu jako jednoho ze způsobů vyřízení věci v trestním řízení, přiblížit kritéria pro stanovení druhu a výše trestu a poskytnout řešení problematických procesních aspektů sjednávání dohod v trestním řízení. Metodika byla zveřejněna a je přístupná obhájcům, obviněným, odborné i široké veřejnosti.

Oblast azylu a migrace

Dne 1. 7. 2023 **nabyl účinnosti zákon č. 173/2023 Sb.**, kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Hlavní změnou v zákoně o pobytu cizinců je **transpozice nové směrnice EU o modrých kartách** (směrnice 2021/1883 o podmínkách pro vstup a pobyt státních příslušníků ze třetích zemí za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci). Změny se dotýkají například **rychlejších postupů, pružnějších kritérií pro přijímání a v neposlední řadě také rozsáhlejších**

³ <https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2023/03/1-SL-111-2022.pdf>

práv držitelů modré karty, včetně snadnější mobility uvnitř Unie. Implementace směrnice EU, která navazuje na původní směrnici, si v české legislativě vyžádala spíše dílčí úpravy. Oproti původní směrnici 2009/50/ES spočívají v rozšíření působnosti zákona, ve **změně mzdových limitů**, v **uznávání odborných dovedností jako dokladu vysoké kvalifikace** nebo **zjednodušení žádosti o vnitrouijní mobilitu**. Žádost o vydání modrých karet může nově podat také azylant, osoba požívající doplňkové ochrany, víza za účelem sezónního zaměstnání nebo osoba, která je rodinným příslušníkem občana EU, a to v případě, že má postavení rodinného příslušníka v jiném členském státě EU a chtěla by se sama nebo s občanem EU přemístit do ČR. Nově se modrá karta vydává s dobou platnosti až na 3 roky. Držitel modré karty nově nemusí při změně zaměstnavatele nebo pracovního zařazení žádat Ministerstvo vnitra o souhlas s takovou změnou, stačí, když bude taková změna pouze oznámena.

Mezi nejdůležitější novinku v oblasti zaměstnaneckých karet patří změna povinných náležitostí žádosti o vydání této karty. Novela zákona o pobytu cizinců přináší rovněž změny v okruhu osob, které mohou žádat o dlouhodobý pobyt za účelem společného soužití rodiny. Žádost již nemůže podat zletilý cizinec, i když by byl nezaopatřený. Žádost o trvalý pobyt již nemůže na území podat osoba, která pobývá na území pouze na základě tzv. fikce (až na několik výjimek), neúspěšní žadatelé o mezinárodní ochranu nově nemohou získat povolení k trvalému pobytu po 4 letech pobytu na území. Změny v zákoně o pobytu cizinců rovněž reagují na doporučení z tzv. schengenských evaluací, kterými ČR prošla v roce 2019. Dále jsou rozpracována podrobněji ustanovení týkající se řízení o osobách bez státní příslušnosti.

Druhá novela zákona o pobytu cizinců, která nabyla účinnosti dne 20. září 2023 **zrušila monopol komerčního pojištění cizinců s dlouhodobým pobytem pro Pojišťovnu VZP**. Nově si mohou žadatelé o dlouhodobé vízum nebo dlouhodobý pobyt sjednat cestovní zdravotní pojištění v rozsahu komplexní zdravotní péče i s jinými pojišťovnami, které jsou oprávněny toto pojištění na území ČR poskytovat. Mění se také výše pojistného plnění. Doposud výše sjednaného limitu na jednu pojistnou událost musela činit nejméně 60 000 EUR, a to bez spoluúčasti pojištěného na nákladech. Nyní se limit zvyšuje na 400 000 EUR.

Ode dne 1. července 2023 je účinná také rozsáhlá **novela zákona č. 325/1999 Sb., o azylu**, ve znění pozdějších předpisů. Změny v zákoně o azylu lze rozdělit na následující tematické okruhy: (1) zpřesnění stávajících institutů, kde je cílem odstranit nebo minimalizovat zjištěné praktické a interpretační problémy; (2) zpřesnění a doplnění již transponovaných směrnic unijního azylového práva; (3) změny cílící na větší efektivitu řízení o mezinárodní ochraně, a to včetně navazujícího soudního přezkumu krajskými soudy a Nejvyšším správním soudem; (4) změny týkající se přijímacích podmínek žadatelů o udělení mezinárodní ochrany a zavedení možnosti podílet se na zlepšování prostředí v azylovém zařízení i mimo něj, a to formou činnosti za úplaty formou tzv. zvýšeného kapesného.

Lex Ukrajina

I v roce 2023 probíhala **legislativní činnost související se zvládnutím přílivu vysokého počtu osob, které opustily Ukrajinu** v důsledku invaze vojsk Ruské federace a války na Ukrajině. Od dubna 2023 je účinná novela **zákona č. 65/2022 Sb.**, ve znění pozdějších předpisů, která zavedla určité **změny týkající se poskytování ubytování osobám s udělenou dočasnou ochranou**. S účinností od října 2023 novelou zákona č. 65/2022 Sb., ve znění pozdějších předpisů, byl zaveden tzv. **registr ukrajinských vozidel**. Jedná se o podobnou evidenci vozidel, jaká je standardně provozována pro vozidla se státní poznávací značkou České republiky. V případě registru vozidel se státní poznávací značkou Ukrajiny je obec s rozšířenou působností povinna na základě oznámení takové vozidlo a jeho provozovatele do tohoto

registru zapsat. Hlavním cílem této úpravy bylo reagovat na množící se problémy při dohledání vozů, jejich provozovatelů a řidičů, kteří se dopustili porušení pravidel silničního provozu. Důležitou legislativní aktivitou je i **prodloužení poskytování dočasné ochrany o další jeden rok, tj. do 31. března 2025**. Příslušná novela zákona č. 65/2022 Sb., ve znění pozdějších předpisů, byla publikována ve Sbírce zákonů v posledních dnech roku 2023 s účinností od 1. 1. 2024. (zákon č. 454/2023 Sb.). Prodloužení dočasné ochrany je realizováno podobným procesem jako v roce 2023, tedy novou registrací osob s nárokem na dočasnou ochranu. Prodloužením dočasné ochrany je reagováno na rozhodnutí Rady Evropské Unie z konce září 2023 o prodloužení poskytované dočasné ochrany do března 2025. Stejným zákonem pak byly provedeny změny týkající se poskytování ubytování. Tyto změny však nabydou účinnosti až v září 2024.

Sankční politika

Počátkem roku 2023 **nabyl účinnosti zákon č. 1/2023 Sb., o omezujících opatřeních proti některým závažným jednáním uplatňovaných v mezinárodních vztazích (sankční zákon)**. Tento zákon zakotvil mechanismus přípravy návrhu ČR na zařazení subjektů, které se dopustily nebo dopouštějí jednání postihovaného sankčními předpisy Evropské unie, na unijní sankční seznamy. Současně jím byly stanoveny podmínky pro zápis těchto subjektů na vnitrostátní sankční seznam v případech, kdy se restriktivního opatření na evropské úrovni nepodaří dosáhnout nebo je jeho schvalování zdlouhavé, v nezbytných případech pak i před podáním samotného návrhu na zařazení na unijní sankční seznam. Základem pro přípravu sankčních návrhů jsou kritéria stanovená příslušnými právními předpisy EU, zároveň však musí být zohledněn i zahraničněpolitický a bezpečnostní zájem ČR.

Sankční zákon posílil schopnost ČR prosazovat její zahraniční a bezpečnostní politiku, neboť vytvořil právní základ pro cílená vnitrostátní restriktivní opatření, jež vycházejí z bezpečnostních zájmů ČR a cílí na udržení nebo obnovení mezinárodního míru a bezpečnosti, ochrany základních lidských práv a boje proti terorismu.

V r. 2023 **vláda na návrh MZV rozhodla o zápisu 6 osob a 1 podniku na vnitrostátní sankční seznam**, a to s ohledem na jejich postižitelné jednání spojené s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny, vyvolaným invazí vojsk Ruské federace. ČR následně předložila návrh na zařazení všech těchto subjektů kromě jednoho na sankční seznam EU. Dne 1. února 2023 zahájila svou činnost **prvním zasedáním Meziresortní koordinační skupina pro sankční seznamy**, která byla zřízena usnesením vlády č. 1081 z 21. prosince 2022. Skupina je nápomocna Ministerstvu zahraničních věcí při výkonu jeho působnosti podle sankčního zákona a při sjednávání mezinárodních sankcí a koordinaci postoje ČR k nim.

Další legislativní aktivity

Od dubna 2023 je účinný zákon č. 67/2023 Sb., o některých opatřeních v boji proti teroristickému obsahu online, který stanoví kompetence Policie ČR, Ministerstva vnitra a Českého telekomunikačního úřadu při stahování teroristického obsahu podle nařízení 2021/784(EU).

Dne 1. prosince 2023 byla schválena novela zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, a dále zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, s účinností již od 1. ledna 2024. V zákoně o zaměstnanosti se nově mění posouzení toho, zda se jedná o nelegální práci (blíže novelizované znění ustanovení § 5 písm. e) zákona o zaměstnanosti).

V nově přijatých opatřeních v oblasti zprostředkování zaměstnání dochází ke změně kauce pro zprostředkovatele zaměstnání, která se zvyšuje z původních 500 tisíc Kč na 1 milion Kč. Tato opatření mají za cíl posílit odpovědnost a stabilitu zprostředkovatelských agentur (§ 60b odst. 1 zákona o zaměstnanosti).

Za účelem zefektivnění kontrol ze strany Státního úřadu inspekce práce se zpřísní postihy za nelegální zaměstnávání, zastřené zprostředkování zaměstnání a umožnění zastřeného zprostředkování zaměstnání, kdy lze nově uložit trest zákazu činnosti až na 2 roky (§ 139 odst. 4 a 5 zákona o zaměstnanosti).

Dále dochází ke zvýšení maximální možné pokuty za neposkytnutí potřebných údajů od kontrolované osoby (§ 9a odst. 2 a § 22a odst. 2 zákona o inspekci práce).

Dne 5. ledna 2023 nabyla účinnosti novela autorského zákona č. 429/2022 Sb., jejíž součástí je i změna (doplnění) úpravy přestupků, a to zejména v souvislosti s novou úpravou odpovědnosti tzv. úložišť pro sdílení autorskoprávně chráněného obsahu online a s nově zavedeným právem vydavatele k jeho tiskové publikaci.

Dne 1. 7. 2024 nabude účinnosti novela **zákona o státním zastupitelství** provedená zákonem č. 83/2024 Sb. Ta, vedle jiných zásadních změn, zavádí funkční období vedoucích státních zástupců a upravuje způsob jejich výběru, a dále se upravují dosud zcela absentující důvody pro odvolání nejvyššího státního zástupce. Tento nedostatek stávající právní úpravy byl kritizován na úrovni vnitrostátní i mezinárodní jako zneužitelný prostředek potenciálního politického tlaku výkonné složky na soustavu státního zastupitelství.

V roce 2023 byl Poslanecké sněmovně předložen rovněž návrh novely zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 598), která přináší zásadní změnu složení soudů při rozhodování mj. v trestních věcech, spočívající ve zrušení institutu přisedících u okresních soudů a jejich omezení v řízeních před krajskými soudy v prvním stupni ve prospěch samosoudcovského rozhodování.

4. NELEGISLATIVNÍ AKTIVITY

Tato kapitola představuje přehled hlavních nelegislativních aktivit v oblasti vnitřní bezpečnosti za rok 2023 a stručný nástin plánu na rok 2024 v průřezových oblastech. Další aktivity jsou uvedeny v jednotlivých kapitolách zabývajících s konkrétními tématy.

Vládou byla dne 23. června 2023 schválena **nová Bezpečnostní strategie ČR**. Tato strategie klade důraz na celovládní a celospolečenský přístup a obrací se tak nejen na všechny stupně veřejné správy, ale i na Parlament ČR, občanskou společnost a ke každému jednotlivci. Dokument zdůrazňuje, že otázky vnitřní bezpečnosti je třeba vnímat v kontextu mezinárodního dění. Vnitřní bezpečnost je neoddelitelná od bezpečnosti vnější, zejména Evropské, která ji přímo i nepřímo ovlivňuje. Na novou Bezpečnostní strategii navázaly v roce 2023 rovněž Obranná strategie 2023 a Koncepce výstavby Armády ČR 2035.

4.1. Bezpečnostní rada státu

V průběhu roku 2023 probíhala odborná diskuse o revizi Statutu BRS a statutů stálých pracovních výborů BRS (Výboru pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky, Výboru pro vnitřní bezpečnost, Výboru pro obranné plánování, Výboru pro civilní nouzové plánování, Výboru pro zpravodajskou činnost a Výboru pro kybernetickou bezpečnost). Současně s revizí

statutů BRS a jejich stálých pracovních výborů byly provedeny i aktualizace Jednacího řádu BRS a jednacích řádů stálých pracovních výborů BRS. Z důvodu zajištění přehlednosti uvedených dokumentů pak bylo zpracováno jejich kompletní nové znění, které BRS schválila svým usnesením ze dne 7. prosince 2023 č. 40 a následně vlada usnesením ze dne 3. ledna 2024 č. 9. V roce 2023 proběhlo pět řádných schůzí BRS a jedna mimořádná schůze BRS.

Na **schůzi konané dne 15. února 2023** se BRS zabývala převážně aktuálním vývojem situace na Ukrajině. Na **schůzi konané dne 12. dubna 2023** BRS vzala mimo jiné na vědomí Zprávu o extremismu a předsudečné nenávisti na území ČR v roce 2022, Vyhodnocení Akčního plánu boje proti extremismu a předsudečné nenávisti 2021–2022 a Akční plán boje proti extremismu a předsudečné nenávisti 2023–2024, schválila Koncepti rozvoje Letecké záchranné služby Policie ČR do roku 2032 a Průběžné vyhodnocení implementace Koncepte rozvoje schopností Policie ČR v oblasti trestné činnosti páchané v kyberprostoru za rok 2022. Na **schůzi konané dne 21. června 2023** BRS schválila Bezpečnostní strategii ČR 2023 a vzala na vědomí Zprávu o zajišťování obrany státu v roce 2022. Dále schválila Zprávu o stavu kybernetické bezpečnosti ČR za rok 2022. Na **schůzi konané dne 21. září 2023** vzala BRS na vědomí Obrannou strategii ČR. Dále BRS schválila Koncepti zvýšení požární ochrany v lesích se zaměřením na požární prevenci a budování kapacit na hašení lesních požárů. Na **mimořádné schůzi konané dne 19. října 2023** se BRS zabývala možnými dopady situace na Blízkém východě po teroristickém útoku na Izrael na zajištění bezpečnosti v ČR a aktuálním stavem nelegální migrace v bezprostředním okolí ČR i na vnější hranici Evropské unie. Na **schůzi konané dne 7. prosince 2023** vzala BRS na vědomí Akční plán k Národní strategii pro čelení hybridnímu působení 2024–2025. BRS také schválila Návrh úprav Statutu a Jednacího řádu BRS a statutů a jednacích řádů stálých pracovních výborů BRS a Záměr pořízení vrtulníků pro letecké hašení a plnění úkolů v oblasti integrovaného záchranného systému.

4.2. Fondy EU v oblasti vnitřních věcí

V roce 2023 byla zahájena realizace prvních projektů (spolu)financovaných v rámci operačních programů fondů v oblasti vnitřních věcí pro programové období 2021–2027. Jedná se o operační program Azylového, migračního a integračního fondu (OP AMIF), Fondu pro vnitřní bezpečnost (OP FVB) a Nástroje pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky (OP NSHV). Řídícím orgánem pro tyto tři operační programy je Ministerstvo vnitra. Příjemci podpory mohou být bezpečnostní sbory, organizační složky státu, nestátní neziskové organizace, územní samosprávné celky, vzdělávací a výzkumné organizace a další. Po celý rok byly průběžně vyhlašovány výzvy pro předkládání žádostí o podporu v rámci všech tří OP a schvalovány další projekty k podpoře.

Více informací o fondech v oblasti vnitřních věcí lze nalézt na webových stránkách MV.⁴ Stránky obsahují informace o všech operačních programech a jsou průběžně aktualizovány a doplňovány.

⁴ <https://www.mvcr.cz/fondyeu/>

5. TÉMATA VNITŘNÍ BEZPEČNOSTI

Tato kapitola popisuje situaci v oblasti kybernetické bezpečnosti, krizového řízení, mezinárodní spolupráce (včetně jednání na úrovni EU) a dalších oblastech významných pro vnitřní bezpečnost.

5.1. Zajištění veřejného pořádku

K okamžité reakci na závažné narušení veřejného pořádku (události typu aktivního střelce) působí v rámci krajských ředitelství policie a na inspektorátech cizinecké policie na mezinárodních letištích **prvosledové hlídky**. Ke dni 31. prosince 2023 bylo v rámci Policie ČR zřízeno 209 prvosledových hlídek. Policistů vykonávajících službu jako prvosledová hlídka bylo celkem 3 761. Za rok 2023 bylo Policií ČR zorganizováno a realizováno 140 cvičení na situace typu AMOK, což výrazně přispělo k celkové připravenosti policistů na aktivní řešení tohoto typu mimořádných událostí.

V souvislosti se zákrokem proti aktivnímu útočníkovi, který na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze dne 21. prosince 2023 zavraždil 14 osob a zranil 25 osob, došlo díky rychlému příjezdu a zákroku policistů z pohotovostní motorizované jednotky, speciální pořádkové jednotky a zásahové jednotky pražské policie k zabránění dalšímu krveprolití a dalším obětem na životech. Následně policisté zajistili první pomoc zraněným a zrealizovali co nejrychlejší transport bezpečným koridorem k vozům zdravotnické záchranné služby.

Pro ochranu před narušováním veřejného pořádku především u akcí, kterých se zúčastňuje velký počet osob, jsou zřízeny v rámci krajských ředitelství policie **pořádkové a speciální pořádkové jednotky**. V roce 2023 byly nasazeny v 8 547 (-869) případech. Před jejich nasazením zpravidla působí na osoby, proti kterým má zákrok směřovat, policejní **antikonfliktní týmy**, jejichž snahou je nenásilným jednáním a působením osoby odradit od páchání protiprávního jednání. V roce 2023 byly nasazeny v 520 (+196) případech.

Zásahové jednotky jsou využívány především k zákroku proti nebezpečnému pachateli, k jeho zajištění, případně eliminaci. V roce 2023 došlo v 1 072 (+159) případech k použití zásahové jednotky a bylo při nich zadrženo 496 (+63) pachatelů trestné činnosti, z toho 53 (-3) zadržovaných pachatelů bylo ozbrojeno.

Při řešení případů domácího násilí služba pořádkové policie úzce spolupracuje s asociací pracovníků intervenčních center. V roce 2023 bylo vykázáno celkem 1 086 (+88) osob ve vztahu k domácímu násilí, z toho bylo 1 040 (+74) mužů a 46 (+14) žen.

5.2. Migrace a integrace cizinců

Cizinci v ČR a jejich integrace

Počet cizinců s povoleným pobytem delším 90 dnů v ČR nadále roste, když v roce 2023 se poprvé data blížila k 1,1 milionu evidovaných osob, a to zejména v důsledku početných příchodů osob hledajících v ČR útočiště před vojenským konfliktem na Ukrajině.

Realizovaná integrační opatření v roce 2023 vycházela z vládou schváleného usnesení k „Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2023“.

V rámci reakce na příchod vysokého počtu osob s dočasnou ochranou, byla udržena posílená kapacita 18 Center na podporu integrace cizinců a zvýšené dotace pro obce a nestátní neziskové organizace.

Krajská asistenční centra pro pomoc Ukrajině (KACPU), která byla zřízena pro zvládnutí početných příchodů uprchlíků a jejichž činnost původně zabezpečovaly jednotlivé kraje, **přešla od 1. dubna 2023 pod správu Ministerstva vnitra. Novou koordinátorkou pro adaptaci a integraci uprchlíků z Ukrajiny se od 21. února 2023 stala po jmenování vládou zmocněnkyně pro lidská práva Klára Šimáčková Laurenčíková** a nahradila tak dočasně jmenovaného ministra vnitra. Důvodem byla skutečnost, že již nebylo potřeba využívat postupy krizového řízení a národní koordinátor dostal za úkol řešit především otázky spojené s adaptací a integrací uprchlíků.

Znovuzavedení ochrany vnitřních hranic se Slovenskem

V souvislosti s prudkým nárůstem nelegální sekundární migrace, zvýšenou aktivitou organizovaných skupin převaděčů a zhoršením migrační a bezpečnostní situace na vnějších hranicích EU byla příslušnými orgány identifikována závažná hrozba pro veřejný pořádek a vnitřní bezpečnost ČR. Situace dosáhla takové intenzity, že alternativní nástroje k zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti nestačily. Ministerstvo vnitra, a následně **vláda proto znovu zavedla ochranu na vnitřních hranicích na celém úseku pozemní hranice se Slovenskou republikou**. V roce 2023 byla ochrana hranic zavedena ve dvou časových úsecích, a to na počátku roku v období do 4. února 2023 (s počátkem v září roku 2022) a dále v období od 4. října 2023 do 2. února 2024. Kontroly byly prováděny po celé délce vnitřních hranic se Slovenskem, a to flexibilním způsobem přiměřeným aktuální hrozbě v závislosti na vývoji situace.

Návraty cizinců

Readmisní politika je jednou z forem zajištění veřejného pořádku v souvislosti s pobytem nelegálně pobývajících cizinců na území ČR. ČR sjednává bilaterální readmisní dohody, které usnadňují navrácení těchto osob do země jejich původu.

V roce 2023 byla dokončena jednání k návrhu textu readmisní dohody s Uzbekistánem. Ke konečnému schválení dohody (podpisu textu) došlo v říjnu 2023. V současné době probíhá projednávání na půdě Parlamentu ČR. Vstup dohody v platnost se očekává v rámci roku 2024. Na konci roku 2023 byl ze strany ZÚ Irácké republiky v Praze zaslán návrh na uzavření právně nezávazného ujednání k otázkám návratů a reintegrace. Případné jednání k této otázce bude probíhat v roce 2024. S jinými státy jednání o readmisní dohodě zahájeno v roce 2023 nebylo. Se státy, které byly pro rok 2023 identifikovány jako ty, s kterými je, s ohledem na jejich aktuální migrační situaci, zájem uzavřít bilaterální readmisní dohody (Bangladéš, Libanon, Irán, Nepál) nebo ujednání technického charakteru k návratům (Maroko, Alžírsko, Tunisko) s ohledem na skutečnost, že pro jednání o readmisní dohodě má mandát Komise EU, k zahájení jednání nedošlo. Bude vyvíjena snaha, aby v roce 2024 byla jednání alespoň s některými státy zahájena.

Aktuálně má ČR sjednáno celkem **17 bilaterálních readmisních dohod**.⁵ Vedle výše uvedených dohod jsou pro ČR závazné rovněž readmisní dohody sjednané EU, resp. ES; jedná se o 18 readmisních dohod.⁶ K některým z těchto dohod sjednala ČR bilaterální prováděcí protokoly,

⁵ Rakousko, Polsko, Německo, Slovensko, Rumunsko, Maďarsko, Kanada, Chorvatsko, Bulharsko, Slovinsko, Moldavsko, Vietnam, Švýcarsko, Arménie, Kazachstán, Kosovo a Mongolsko

⁶ Hongkong, Macao, Srí Lanka, Albánie, Rusko, Ukrajina, Moldavsko, Srbsko, Černá Hora, Makedonie, Bosna a Hercegovina, Pákistán, Gruzie, Turecko, Kapverdy, Arménie, Ázerbájdžán a Bělorusko

kteří upravují technické podrobnosti týkající se readmisní procedury. Ve stavu rozpracovanosti je prováděcí protokol s Ázerbájdžánem.

V roce 2023 nedošlo k uzavření žádné nové readmisní dohody na unijní úrovni.

Pakt o migraci a azylu

Rok 2023 se celý nesl v duchu intenzivního vyjednávání návrhů legislativních aktů, které jsou součástí Paktu o migraci a azylu. Švédské předsednictví v první polovině roku 2023 zejména pracovalo na přijetí mandátu Rady k návrhu nařízení o řízení migrace a azylu a také na rozšíření stávajícího mandátu Rady k azylovému procedurálnímu nařízení. Švédské předsednictví rovněž získalo mandát k jednání o tzv. Krizovém nařízení. Španělské předsednictví poté vyjednávalo s Evropským parlamentem o pěti jednotlivých návrzích (azylové procedurální nařízení, nařízení o řízení migrace a azylu, krizové nařízení, nařízení o screeningu a nařízení o systému Eurodac). Španělské předsednictví EU dosáhlo dne 20. prosince 2023 **předběžného politického kompromisu s Evropským parlamentem nad klíčovými prvky Paktu**. Stálí představitelé členských států při EU (Coreper II) vzali následně tuto informaci na vědomí. **Nicméně práce nad konkrétními legislativními texty dosud nebyly dokončeny, a tudíž ani nepadlo žádné finální rozhodnutí o schválení Paktu ze strany členských států.** Prozatímní kompromis respektuje všechny nekompromisní požadavky ČR, především pak odmítání povinných relokací a požadavek na silnou hraniční proceduru, respektive akcent na bezpečnost. Na tento milník navázalo v první polovině roku 2024 belgické předsednictví finalizací legislativních prací na jednotlivých návrzích s ambicí je předložit ke konečnému schvalování na přelomu prvního a druhého čtvrtletí 2024. ČR bude nadále usilovat o to, aby na tuto reformu navázala ambiciózní reforma vnější dimenze migrace.

Rozšíření Schengenského prostoru

Ministři vnitra členských států se v prosinci 2023 usnesli na **rozšíření schengenského prostoru o Bulharsko a Rumunsko. Kontroly na vnitřních hranicích s Bulharskem a Rumunskem budou na vzdušné a mořské hranici zrušeny 31. března 2024.** Ke zrušení kontrol na vnitřních pozemních hranicích bude nutné další rozhodnutí Rady. Rozšíření Schengenu o Bulharsko a Rumunsko bylo jednou z priorit českého předsednictví v radě EU.

Víceletá strategická politika evropské integrované správy hranic

V březnu 2023 zveřejnila Komise své Sdělení Evropskému parlamentu a Radě, kterým zavedla víceletou strategickou politiku pro evropskou integrovanou správu hranic a stanovila tak **první víceletou strategickou politiku pro integrovanou správu hranic na období let 2023-2027.** Integrovaná strategie hranic a její rozvoj patří dlouhodobě mezi priority EU, což zdůraznila i Evropská rada na svém mimořádném zasedání dne 9. února 2023.

Cílem evropské integrované správy hranic je zabezpečit, aby všechny aspekty správy vnějších hranic (včetně kontroly hranic, ostrahy hranic, návratů atd.) efektivně spolupracovaly v celé EU, s hlavním cílem mít otevřené, ale dobře kontrolované a bezpečné hranice. Tento systém vychází z národní a mezinárodní koordinace a spolupráce mezi všemi příslušnými orgány a agenturami, které se podílí na ochraně hranic a volném pohybu osob a zboží v rámci EU. Základy integrovaného plánování jsou stanoveny v nařízení (EU) 2019/1896 o Evropské pohraniční a pobřežní strážce.

Na základě strategické analýzy rizik provedené agenturou Frontex byly identifikovány klíčové oblasti, na které by měla nová politika reagovat. V následujícím pětiletém období budou

hlavními prioritami ochrana hranic, analýza rizik, výměna informací a spolupráce s třetími zeměmi, návraty, rozsáhlé informační systémy EU a respektování základních práv.

V souladu s těmito prioritami aktualizovala agentura Frontex svou technickou a operační strategii pro evropskou integrovanou správu hranic. Členské státy také připravují revizi svých vnitrostátních strategií v této oblasti.

Interoperabilita informačních systémů v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí

Účelem interoperability informačních systémů EU v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí je **zajistit mezi dotčenými orgány vyšší kvalitu výměny informací potřebných k účinnému plnění svých povinností**. K dosažení tohoto cíle je třeba vyvinout nové nebo upravit některé již fungující informační systémy EU.

Prvním milníkem na cestě k vybudování interoperabilní architektury bylo spuštění nové verze Schengenského informačního systému v březnu 2023. V říjnu roku 2024 je plánováno zprovoznění systému EES, na který by v roce 2025 měly navázat systémy ETIAS a ECRIS-TCN. Úspěšné spuštění těchto systémů je zásadním předpokladem ke zvýšení bezpečnosti v EU a k posílení efektivity hraničních kontrol na vnějších hranicích Schengenského prostoru. K zajištění plnohodnotné interoperability mezi systémy v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí bude však i po roce 2025 potřeba vynaložit maximální úsilí a je předpokladem, že vývoj komponentů zajišťujících plnohodnotnou konektivitu a související úpravy centrálních systémů budou probíhat až do roku 2028. Je také nutné připomenout, že termíny spuštění jednotlivých systémů byly v minulosti opakovaně odkládány a k dalším odkladům může nadále docházet.

Vízová politika EU

V roce 2023 bylo průběžně projednáváno třetí vyhodnocení úrovně spolupráce v navracení/readmisi s třetími zeměmi dle č. 25a nařízení (EU) 810/2009 o kodexu Společenství o vízech (tzv. vízový kodex), zaměřené na **zlepšení spolupráce v navracení státních příslušníků třetích zemí prostřednictvím opatření ve vízové oblasti (tzv. readmisní páka)**. V dubnu 2023 byl EU schválen **návrh na udělení bezvízového režimu pro cestování do Kosova**. Od 1. ledna 2024 majitelé pasů Kosova mohou cestovat do EU bez víza, a to po dobu až 90 dnů v libovolném období 180 dní. Tím je také umožněno občanům EU cestovat do Kosova bez vystavení víza.

V červnu 2023 se Rada a Evropský parlament dočasně dohodly na pravidlech pro digitalizaci vízového postupu (**návrh nařízení na digitalizaci vízového procesu**). Pilířem návrhu je **vytvoření jednotného portálu pro podání žádosti o vízum online a zrušení vydávání vízového štítku v papírové podobě (nahrazení digitálním vízem)**. Po schválení Radou byl konečný akt podepsán dne 22. listopadu 2023. Nařízení (EU) 2023/2667 bylo zveřejněno v Úředním věstníku dne 7. prosince 2023. Podle článku 7 nařízení Komise přijme rozhodnutí stanovující datum, kdy bude spuštěn patřičný elektronický portál. Členský stát se může rozhodnout, že platformy nevyužije, a to po dobu až 7 let od data spuštění platformy.

V říjnu 2023 Komise představila návrh na revizi nařízení (EU) 2018/1806 s cílem **posílit mechanismus pozastavení bezvízového styku**. Nařízení (EU) 2018/1806, které mj. uvádí třetí země, jejichž občané nemusí mít víza při překračování vnějších hranic EU, obsahuje mechanismus pozastavení takového bezvízového styku (čl. 8 odst. 2, 3 a 4). Mechanismus umožňuje dočasné pozastavení bezvízového režimu pro zemi v případě náhlého a výrazného nárůstu nelegální migrace nebo bezpečnostních hrozeb souvisejících s občany této země. Tento mechanismus byl zaveden v roce 2013 a byl revidován v roce 2017. Byl aktivován

dvakrát: poprvé v květnu 2019 na základě oznámení od Nizozemska o nárůstu neopodstatněných žádostí o azyl a vážných trestných činů spáchaných občany Albánie; podruhé v roce 2022 na základě analýzy Komise, což vedlo k dočasnému pozastavení bezvízového režimu pro Vanuatu kvůli provozování programu pro udělování občanství investorům. Návrh má za cíl posílit mechanismus pozastavení tak, aby byl účinnější při řešení výzev v oblastech nelegální migrace a bezpečnosti. Ve druhém pololetí roku 2023 byl návrh projednáván v předmětných pracovních tělesech Rady EU.

5.3. Spolupráce na úrovni EU

Rada pro spravedlnost a vnitřní věci (Rada JHA)

Uskutečnila se dvě neformální zasedání Rady JHA, na kterých se ministři zabývali řešením nelegální migrace, bojem proti organizovanému zločinu a dopady ruské agrese na Ukrajině na bezpečnost v Evropě. Červencové jednání Rady JHA řešilo i otázku přístupu policejních orgánů k elektronickým komunikacím. Vedle neformálních jednání se v roce 2023 uskutečnilo i **pět řádných jednání Rady JHA**.

Na všech jednáních Rady JHA v roce 2023 projednávali ministři **reformu migrační politiky**, která byla spuštěna již v roce 2015 jako reakce na migrační krizi. V průběhu roku 2023 se ministři snažili dokončit projednávání **Paktu o migraci a azylu** (viz kapitola 5.2.). Rada JHA se během roku 2023 věnovala i otázkám **vnější dimenze migrace**. Ministři podpořili tzv. preventivní model představený španělským předsednictvím, který navrhuje **řešit ilegální migraci posílením proaktivního přístupu**.

Na všech jednáních se Rada JHA zabývala **budoucností schengenského prostoru**. V oblasti přeshraniční trestné činnosti byl zaznamenán trend v pašování kokainu přes menší přístavy, kde je snazší vyhnout se přísným kontrolám. Jako prostor pro zlepšení je navrženo posílení spolupráce s třetími státy, boj proti převaděčství, společný přístup k navracení do prioritních třetích zemí a boj proti pašování drog. V této souvislosti vydala Evropská komise v listopadu **legislativní balíček k prevenci a boji proti převaděčství a doporučení o spolupráci mezi členskými státy s ohledem na závažné hrozby pro vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v prostoru bez kontrol na vnitřních hranicích**.

Během roku se ministři věnovali projednávání návrhu **nařízení, kterým se stanoví pravidla pro předcházení pohlavnímu zneužívání dětí a boj proti němu** (nařízení CSA). Cílem tohoto návrhu je účinněji řešit zneužívání on-line služeb k pohlavnímu zneužívání dětí, a to prostřednictvím nastavení jasných pravidel pro boj proti této kriminalitě na internetu. Španělské předsednictví usilovalo o dosažení obecného přístupu Rady, což se však s ohledem na rozdílné pozice členských zemí k zásadním otázkám zatím nepodařilo. Na konci roku alespoň Coreper schválil mandát Rady pro vyjednávání s Evropským parlamentem k návrhu na prodloužení účinnosti **prozatímního nařízení (EU) 2021/1232 o dočasné odchylce od některých ustanovení směrnice o soukromí a elektronických komunikacích**. Delší účinnost prozatímního nařízení by měla zajistit dostatek času na dokončení projednávání trvalého rámce v podobě nařízení CSA a zabránit případnému vzniku legislativní mezery. Projednávání návrhu nařízení CSA bude pokračovat i během belgického předsednictví v roce 2024.

Na jednání Rady JHA je pravidelně zařazováno téma **dopadů ruské agrese proti Ukrajině na vnitřní bezpečnost**. Řešení dopadů války na Ukrajině na vnitřní bezpečnost je předmětem **strukturovaného dialogu o vnitřní bezpečnosti** s ukrajinskými orgány, který byl zahájen na

základě iniciativy českého předsednictví v roce 2022. Smyslem dialogu je zmírnění potenciálních bezpečnostních rizik plynoucích z ruské agrese proti Ukrajině jak pro EU, tak pro Ukrajinu. V říjnu bylo vydáno prováděcí rozhodnutí Rady o **prodloužení dočasné ochrany pro osoby prchající před ruskou agresí proti Ukrajině do 4. března 2025**.

Na jednáních Rady v říjnu a v prosinci proběhla výměna názorů na **důsledky situace na Blízkém východě pro vnitřní bezpečnost EU**. Ministři se shodli, že je důležité co nejdříve zmírnit napětí na Blízkém východě a ukončit utrpení civilního obyvatelstva, zejména dětí.

V říjnu též ministři projednali **sdělení Komise k plánu EU pro boj proti obchodu s drogami a organizované trestné činnosti**, které vydala Komise 18. října. Cílem sdělení je zlepšit odolnost logistických uzlů vybudováním tzv. **evropské aliance přístavů** proti pronikání zločinců.

V prosinci 2023 se v rámci dialogu s Evropským parlamentem podařilo španělskému předsednictví dosáhnout předběžné politické dohody k návrhu **nařízení o umělé inteligenci**. Cílem tohoto nařízení je zajistit, aby systémy umělé inteligence, které budou uváděny na evropský trh a používány v EU, byly bezpečné a respektovaly základní práva a hodnoty EU. Bylo dohodnuto několik výjimek pro **oblast vymáhání práva** vzhledem ke specifickým donucovacích orgánů a nutnosti, aby i nadále mohly využívat umělou inteligenci například pro vzdálenou biometrickou identifikaci. Nařízení obsahuje i zákaz použití umělé inteligence pro účely predikování trestných činů, jedná se však o zákaz pouze v případech, kdy systém není doplněn dozorem fyzických osob, nebo je zaměřen na predikování chování určité fyzické osoby bez širšího kontextu.

Evropská policejní spolupráce

Od vypuknutí migrační krize v roce 2015 podporuje Policie ČR policejní sbory v zemích zasažených nelegální migrací i formou společných pohraničních hlídek. V roce 2023 se na **ochraně hranic Severní Makedonie a Maďarska** podílelo celkem 299 českých policistů. Spolupráce se Severní Makedonií přešla na jaře 2023 pod činnosti agentury Frontex a po zbytek roku byli policisté vysíláni na bilaterálním základě již jen do Maďarska.

Významnou formou expertní mezinárodní spolupráce je dlouhodobé zapojení útvarů Policie ČR s celostátní působností a Celní správy ČR do aktivit navrhovaných a plněných v rámci **EMPACT 22+**, který je účinným nástrojem EU v boji proti organizované a závažné mezinárodní trestné činnosti. V rámci EMPACT byla ČR v roce 2023 zapojena do 14 (z 15) operačních akčních plánů, zastávala pozici tzv. Co-Drivera v rámci operačního akčního plánu Karuselové podvody, vedla 3 a spoluvedla 5 operativních akcí, coby účastník participovala na dalších 114 operativních akcích. EMPACT je i nadále považován za vhodný a dostatečně flexibilní nástroj koordinované reakce, v roce 2023 pak zejména s ohledem na pokračující ruskou agresi na Ukrajině a teroristický útok palestinského hnutí Hamás na Izrael.

Jednání stálého výboru COSI

Během švédského předsednictví se v prvním pololetí 2023 členské státy EU primárně věnovaly operativní spolupráci v oblasti vnitřní bezpečnosti, boji proti organizovanému zločinu, terorismu a násilnému extremismu v éře digitalizace společnosti. Další prioritou byl bezpečnostní dialog s Ukrajinou a spolupráce s Moldavskem v oblasti vnitřní bezpečnosti. COSI se zabýval také **přístupem orgánů vymáhajících právo k datům**.

V druhém pololetí 2023 **během španělského předsednictví** členské státy pokračovaly v jednání o **vnitřních a vnějších hrozbách teroristických aktů**. Po říjnovém překvapivém útoku teroristického hnutí Hamás proti Izraeli se v mnohých zemích EU zvýšila hrozba teroristických činů ze strany radikálních islamistů. Zároveň narostly projevy nenávisti, jejichž cílem byly jak židovské a izraelské, tak také muslimské cíle. Došlo k výraznému nárůstu antisemitismu (zejména v online prostoru), v mnohých zemích EU se zvýšila polarizace společnosti.

Boj proti terorismu

Jednání **pracovní skupiny Evropské rady Terrorism Working Party (TWP)** v první polovině roku 2023 probíhala pod taktovkou Švédska, tedy posledního státu našeho předsednického TRIA. TWP se věnovala vyhodnocování aktuálních teroristických incidentů, hrozeb a rizik. Tématy, kterými se pracovní skupina zabývala, byly radikalizace, násilný extremismus, další vývoj v Afghánistánu a obecně ve střední Asii, migrace, tisk zbraní na 3D tiskárnách či návraty zahraničních bojovníků do EU. Přetrvávajícím tématem byl také dopad války na Ukrajině na vnitřní bezpečnost EU. Během španělského předsednictví došlo k teroristickému útoku hnutí Hamás na Izrael, který se nicméně do agendy TWP promítlo pouze minimálně, a to i přes jeho zásadní dopad na bezpečnost zemí EU, kdy některé státy zvýšily stupeň ohrožení terorismem, čelily útokům vůči židovským a izraelským cílům a násilnostem, které provázely některé propalestinské demonstrace. V září také došlo k výměně gesce a spolugesce za TWP mezi Národní centrálou proti terorismu, extremismu a kybernetické kriminalitě (NCTEKK) Policie ČR a MV. Nyní je tedy gestorem MV a spolugestorem NCTEKK.

Během roku 2023 se aktivity boje proti terorismu i nadále zaměřovaly také na prevenci radikalizace směřující k násilnému extremismu a terorismu. Podobně jako v předchozích letech i v průběhu roku 2023 pokračovala činnost **Sítě národních policy expertů v oblasti prevence a Řídícího výboru k radikalizaci**. Hlavním tématem setkání byla příprava spuštění tzv. EU Knowledge Hubu, zastřešující platformy sdružující činnosti zaměřené na prevenci radikalizace. Spuštění fungování EU Knowledge Hubu je naplánováno na první pololetí roku 2024.

Hybridní působení

V roce 2023 proběhlo šest jednání **Internetového fóra EU (EUIF)**, jehož základním účelem je poskytovat platformu pro zástupce zemí EU, digitálních platforem a dalších aktérů pro diskusi a řešení výzev souvisejících s šířením škodlivého a nelegálního obsahu online. Jednání EUIF se kromě zástupců členských států EU účastní i zástupci EK, evropských institucí (např. Europol), nevládních a akademických organizací a participujících digitálních platforem. Pokračovalo řešení problematik z roku 2022, konkrétně šlo o téma hraničního obsahu (borderline content – dezinformace a propaganda) a téma boje proti sexuálnímu zneužívání dětí online. Novým velkým projednávaným tématem pak byl boj proti obchodu s lidmi a drogami online. Na podzim 2023 se uskutečnilo mimořádné jednání EUIF, jež se zabývalo reakcí digitálních platforem na šíření teroristického obsahu a propagandy v kontextu teroristického útoku Hamásu proti Izraeli. Ministerské jednání EUIF za rok 2023 se opožděně uskutečnilo v únoru 2024 a jeho hlavním tématem bylo projednání bezpečnostních aspektů umělé inteligence.

Evropská síť prevence kriminality (EUCPN)⁷

Na jednáních EUCPN byly prezentovány výsledky šetření v oblasti dobrovolnictví (téma navrhla ČR v době svého předsednictví v 2022), ke které bude během belgického předsednictví zpracován podrobný toolbox, novinky v systému hodnocení kvality projektů QUALIPREV a návrh na databázi příkladů dobré praxe. Diskutováno bylo pokračování Evropského dne proti vloupání, které ČR důrazně podporuje, vytvoření Společné strategie prevence kriminality EU, výstupy pracovní skupiny Evidence-based Approach, možné varianty hlasovacího systému ceny ECPA.

V prosinci 2023 proběhla Konference nejlepší praxe spojené s Evropskou cenou prevence kriminality (ECPA) s tématem „obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování a jiných druhů vykořisťování“, ke kterému byl také připraven toolbox.

Rada pro spravedlnost a vnitřní věci schválila **Závěry Rady Na cestě k posílení prevence kriminality v Evropě** a shodla se na nutnosti posílení mezinárodní spolupráce v rámci Evropské sítě prevence kriminality a dalším zlepšení prevence kriminality na lokální, regionální, národní i evropské úrovni. Rada ukládá úkoly členským státům (propojení prevence kriminality a administrativního přístupu, rozvoj strategií prevence kriminality, posílení spolupráce ad.), sekretariátu EUCPN, ale i žádá Evropskou komisi o posílení pilíře prevence kriminality v politikách EU či stabilní financování.

Expertní skupina pro přístup k datům (HLG)

Vyřešení otázky dostupnosti různých datových zdrojů pro orgány činné v trestním řízení je v době rozsáhlých změn v oblasti komunikačních prostředků a nástupu end-to-end šifrování nezbytné pro efektivní boj proti organizovanému zločinu. Byla k tomu založena Expertní skupina na vysoké úrovni, která se věnuje primárně třem oblastem – datům uloženým v uživatelské zařízení, datům v systému poskytovatele a datům při přenosu. V roce 2023 se uskutečnila dvě plenární zasedání skupiny a několik zasedání všech podskupin. V prvním pololetí roku 2024 by se mělo uskutečnit třetí i čtvrté plenární zasedání této skupiny a měla by být vypracována zpráva o doporučeních dalšího postupu. Doporučení by měla být dále projednána na zasedání COSI a následně na zasedání Rady JHA, kde ministři budou požádáni o udání dalšího politického nasměrování.

5.4. Další mezinárodní spolupráce

Z důvodu zhoršené bezpečnostní situace v Evropě i celosvětově lze za zásadní aktivitu v oblasti legislativní označit uzavření a následnou ratifikaci Dohody mezi Českou republikou a Spojenými státy americkými o spolupráci v oblasti obrany, publikovanou pod č. 39/2023 Sb. m. s. Dohoda upravuje status amerických ozbrojených sil, jejich civilní složky a osob na nich závislých na území ČR. Jedná se o mezinárodní smlouvu tzv. prezidentského typu ve smyslu čl. 49 písm. a) a e) Ústavy České republiky, která je přímo vykonatelná a její ustanovení mají aplikační přednost před zákonem.

⁷ www.eucpn.org

Smlouvy o mezinárodní policejní spolupráci

V roce 2023 nastal významný posun v procesu sjednávání nové smlouvy o policejní spolupráci se Slovenskem, kde fakticky bylo dosaženo shody ve všech zásadních oblastech. Dokončení procesu sjednávání lze očekávat v roce 2024. Na podzim 2023 proběhlo sondážní jednání ke smlouvě o policejní spolupráci s **Ukrajinou**, na jehož základě byl připraven upravený návrh textu. Zahájení standardních expertních jednání se předpokládá v roce 2024. Nadále korespondenční cestou pokračuje jednání s Indonésií. V roce 2023 byly dále připraveny návrhy smluv s některými dalšími státy (např. Egypt, Mongolsko, Filipíny, Thajsko). Expertní jednání dosud nebyla zahájena.

Bezpečnostní rozvojová spolupráce

V roce 2023 pokračovala realizace **Programu bezpečnostní rozvojové spolupráce MV** (dále „Program BRS“), který prostřednictvím poskytování podpory partnerským zemím v oblastech vnitřní bezpečnosti také napomáhá zajistit **bezpečnost a ochranu ČR**. V rámci Programu BRS bylo v průběhu roku 2023 ve spolupráci s experty z řad útvarů Policie ČR, Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR a Generální inspekce bezpečnostních sborů realizováno celkem **14 expertních cest a 11 studijních pobytů**. Na projektech čeští zástupci spolupracovali se svými partnery z Arménie, Bosny a Hercegoviny, Černé Hory, Ghany, Gruzie, Kosova, Moldavska, Mongolska, Severní Makedonie a Ukrajiny.

Mezi nejvýznamnější projekty Programu BRS v posledních letech patří **projekty českých policejních potápěčů-pyrotechniků** z ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia ČR. Spolupráce v oblasti vyzdvihování a zneškodňování munice z řek a jezer v Bosně a Hercegovině trvá již od roku 2011. Konkrétně se v roce 2023 uskutečnily dvě výcvikové mise a dvě odminovací mise, při nichž došlo k odminování částí řek Krušnice, Sana a Una. Na oblast odminování se zaměřil rovněž **projekt Pyrotechnické služby Policie ČR**, jejíž experti asanovali část areálu bývalého muničního skladu Žunovnica v Bosně a Hercegovině.

K významným projektům patří rovněž projekt **Ředitelství služby cizinecké policie** s Mongolskem se zaměřením na boj proti podvodům s doklady. **Úřad služby kriminální policie a vyšetřování** Policejního prezidia ČR velmi úspěšně zrealizoval jak projekt s arménskými kolegy na téma výslechu dětí ve speciální výslechové místnosti a práce s obětmi trestného činu, tak projekt s ukrajinskými experty na problematiku zvyšování efektivity boje proti trestné činnosti.

Pomoc Ukrajině

HZS ČR ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí, Ministerstvem vnitra a dalšími ústředními správními úřady zorganizoval a zabezpečil poskytnutí celkem 22 materiálních humanitárních pomoci Ukrajině, z toho 21 pomoci v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině a 1 pomoc v souvislosti s protržením Kachovské přehrady na Ukrajině. 73 % těchto humanitárních pomoci bylo poskytováno prostřednictvím Mechanismu civilní ochrany Unie (UCPM) a zbytek na základě bilaterálních dohod. Oproti loňskému roku, kdy dominovala zdravotnická pomoc, byl pro rok 2023 nejčtenějším darem materiál pro energetický sektor. Významnou pomocí, stejně jako loni, byly provizorní mostní konstrukce ze zásob Správy státních hmotných rezerv, jejichž počet se oproti loňskému roku zvýšil o 2,5násobek. Celková částka poskytnutých komodit za rok 2023 činila 74,7 milionů Kč, přičemž prostřednictvím UCPM šlo o dary v hodnotě 66,5 milionů Kč.

Dalším z nástrojů, který umožnil realizaci několika projektů je „**Program humanitární, stabilizační, rekonstrukční a hospodářské asistence Ukrajině v letech 2023-2025**“ (dále jen Program UA), který byl schválen vládou v souladu se zákonem o zahraniční rozvojové spolupráci. Program UA definuje aktivity rozvojové spolupráce, jimiž může ČR účinně přispět k odstraňování válečných škod a ke stabilizaci, rekonstrukci a rozvoji Ukrajiny a vychází z tradičních česko-ukrajinských vztahů.

V rámci Programu UA byly v gesci MV realizovány **celkem 3 projekty**. Cílem prvního projektu bylo **posílení technických kapacit služby kriminální policie Ukrajinské národní policie v Zakarpatské oblasti** (darování výpočetní techniky v podobě PC soustav, notebooků a dronu). Druhý projekt se zaměřil na **podporu efektivnosti trestního řízení s akcentem na trestnou činnost a boj proti korupci**. Státnímu úřadu vyšetřování Ukrajiny byla pořízena a předána serverová datová úložiště, elektrické generátory a přenosné baterie. Třetí projekt poskytl ukrajinským expertům know-how k **záchraně archivního dědictví, sdílení nejlepších postupů při rekonstrukci a výstavbě archivních budov, digitalizaci, restaurování a konzervačním technikám archiválií**.

Zemětřesení v Turecku

Dne 6. února 2023 došlo v brzkých ranních hodinách v Turecku k zemětřesení o síle 7,8 stupně. Epicentrum se nacházelo poblíž města Gaziantep na jihovýchodě země, nedaleko hranic se Sýrií. ČR vyslala do Turecka těžký USAR tým, který je předurčen pro vyhledávací a záchranné práce v obydlených oblastech, zejména po zemětřeseních. Tým byl složen z příslušníků HZS Moravskoslezského kraje a HZS hl. m. Prahy, kynologů se psy a lékařů a celkem se jednalo o 69 osob a 8 psů. Český tým ukončil vyhledávací a vyprošťovací práce 16. února s výsledkem 3 zachráněné živé osoby a 78 vyproštěných mrtvých osob. Do Turecka byla 12. února 2023 letecky vypravena materiální humanitární pomoc (teplé oblečení, plachty) a zásobování týmu, včetně dalších dvou příslušníků USAR týmu. Další humanitární pomoc v podobě oblečení a zdravotnického materiálu dorazila z ČR letadly určenými pro návrat týmu.

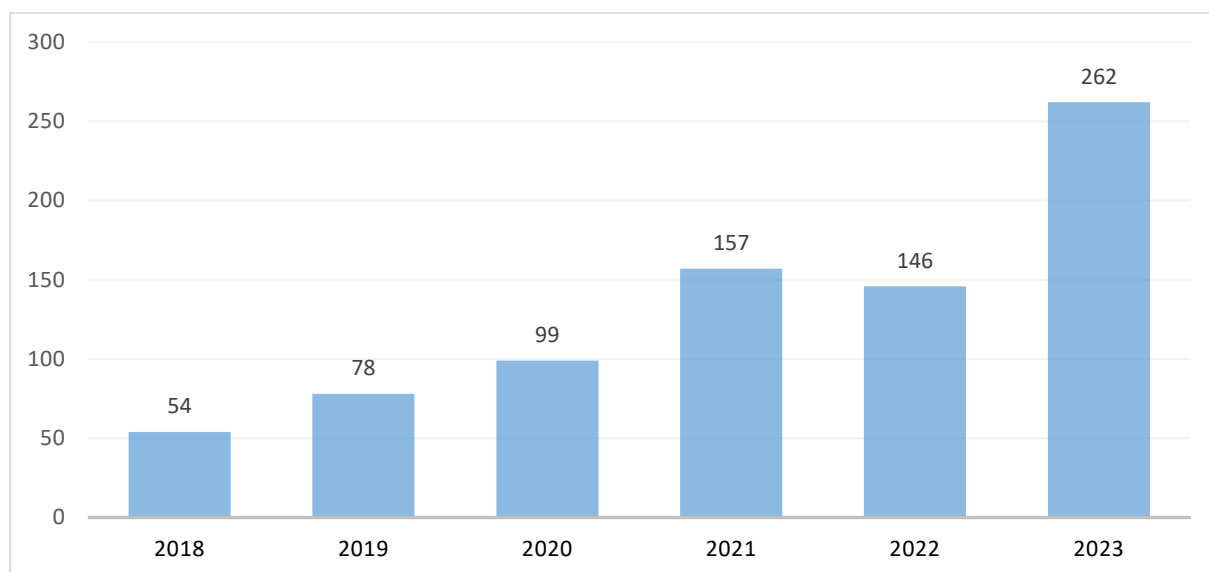
Lesní požáry v Řecku

Dne 22. srpna 2023 vyrazil z ČR pozemní odřad pro hašení lesních požárů s využitím vozidel. Odřad pro letecké hašení lesních požárů s využitím vrtulníku Black Hawk vzlétl následující ráno. Pozemní část odřadu dorazila do Řecka 23. srpna 2023 v pozdních večerních hodinách. Dne 1. září 2023 bylo ukončeno nasazení leteckého odřadu. Zpět z Řecka do ČR odletěl vrtulník 2. září. U pozemního odřadu došlo 1. září ke střídání příslušníků, nasazení trvalo až do 10. září 2023.

5.5. Kybernetická bezpečnost

NÚKIB v roce 2023 evidoval celkem 262 kybernetických bezpečnostních incidentů (dále jen „incidenty“), což je dosud nejvyšší zaregistrovaná hodnota. Oproti roku 2022, kdy bylo evidováno 146 incidentů, jde o téměř dvojnásobný nárůst. Za tímto nárůstem stojí primárně opakované vlny DDoS útoků vedených zejména proruskými hacktivistickými skupinami v souvislosti s válkou na Ukrajině.

Graf 1 – Vývoj počtu incidentů řešených NÚKIB v roce 2023

Zdroj: data NÚKIB

DDoS útoky tvořily významnou část všech evidovaných incidentů v roce 2023. Jednoznačně nejčastějším původcem těchto útoků byla skupina NoName057(16), která na české cíle útočila téměř každý měsíc v roce. Kampaně NoName057(16) vůči českým cílům zpravidla probíhaly v návaznosti na dění či výroky spojené s válkou na Ukrajině.⁸

Zejména v průběhu června 2023 došlo k nárůstu evidence ransomware útoků, kdy NÚKIB zaznamenal zvýšený zájem ransomwarových aktérů o některé české cíle. Nejvýrazněji se do statistik propsaly aktivity skupin PLAY a LockBit. Mimo výše uvedené NÚKIB registroval také řadu phishingových kampaní, jak ze strany státních či státem podporovaných aktérů, tak ze strany kyberkriminálních skupin.

Co se týče klasifikace incidentů⁹, nejvíce převažovaly incidenty cílící na dostupnost, což odpovídá vysokému počtu zaznamenaných DDoS útoků. Tato kategorie nicméně obsahuje také řadu incidentů, za kterými nestojí útoky, ale například technické chyby vedoucí k výpadkům systémů. Dále mezi nejčastěji evidované incidenty patřily ty, které byly klasifikovány do kategorií „Průnik“ a „Informační bezpečnost“ a do nichž spadaly právě i ransomware útoky.

Z pohledu závažnosti lze sledovat pozitivní vývoj, kdy navzdory výraznému nárůstu počtu incidentů došlo ke snížení počtu těch významných a velmi významných.

Novým fenoménem pro další období (rok 2024 a další) je využití umělé inteligence (AI), která se stává nedílnou součástí budoucnosti kybernetické bezpečnosti jak jako zbraň pro hackery, tak jako nástroj pro odborníky k řešení zranitelností, odhalování problémů a obrany proti útokům. Díky schopnosti umělé inteligence rychle revidovat velká data a používat strojové učení k analýze, aktualizaci a učení se uživatelským vzorcům je vynikajícím nástrojem pro předvídání nových útoků a detekci potenciálně škodlivého chování v reálném čase.

⁸ Například útoky v reakci na oznámení materiální či jiné pomoci Ukrajině nebo některá vyjádření českých politických představitelů v souvislosti s ukrajinským konfliktem.

⁹ Jedná se o kategorie klasifikace kybernetických incidentů Vládního CERT České republiky (GovCERT.CZ), která je založena na taxonomii ENISA Reference Incident Classification Taxonomy

Lze předpokládat, že v následujícím období budou pokračovat některé nastolené trendy:

- I nadále bude pravděpodobně docházet ke kybernetickým útokům v reakci na geopolitické dění či jiné politicky citlivé události. Zde lze očekávat zapojení zejména různých hacktivistických skupin, nelze však vyloučit působení jiných typů aktérů.
- Podobně jako v uplynulých letech bude stále docházet k plošným phishingovým kampaním vůči státním i soukromým subjektům, ale také k ransomwarovým útokům napříč odvětvími.

Souhrn aktivit a opatření NÚKIB realizovaných v roce 2023

NÚKIB po celý rok 2023 kontinuálně monitoroval dění **v kyberprostoru, a to i s ohledem na zhoršenou bezpečnostní situaci způsobenou válečným konfliktem na Ukrajině. Na potenciální i vyskytnuvší se hrozby reagoval způsoby a nástroji, které mu umožňuje zákon o kybernetické bezpečnosti.** Během roku 2023 vydal NÚKIB jedno varování, které souviselo s používáním aplikace TikTok¹⁰. Po celý rok prostřednictvím svého webu a dalších komunikačních platforem NÚKIB informoval regulované i neregulované subjekty a také odbornou i širokou veřejnost o zranitelnostech¹¹ a opatřeních, kdy například v souvislosti se zvýšeným rizikem ransomwarových útoků vůči českým cílům vydal upozornění¹². Zároveň publikoval metodické i podpůrné materiály¹³, které mají usnadnit orientaci v opatřeních a pomoci při nastavování adekvátní úrovně kybernetické bezpečnosti.

V roce 2023 NÚKIB vydal mimo jiné také minimální požadavky na kryptografické algoritmy (v češtině i angličtině), které berou v potaz existenci kvantových počítačů¹⁴.

NÚKIB během roku 2023 spolu/organizoval nebo se podílel na celkem 12 cvičeních kybernetické bezpečnosti, z toho 3 cvičení byla s mezinárodní účastí. Celkově se těchto cvičení zúčastnilo 1 645 osob. Zmínit lze například netechnické table-top cvičení TELCO23, které prověřilo spolupráci soukromé a veřejné sféry v případě významného kybernetického útoku na sektor telekomunikací¹⁵, na mezinárodním poli pak tradiční účast na cvičení Locked Shields 2023 a Cyber Coalition 2023¹⁶.

S ohledem na dlouhodobý nárůst využívání digitálních technologií roste i potřeba vzdělávání obyvatel v jejich bezpečném používání a v bezpečném pohybu v online světě. NÚKIB tak ve svých vzdělávacích¹⁷, osvětových¹⁸ a preventivních aktivitách nadále cílí nejen na vybrané cílové skupiny (žáci, studenti, zaměstnanci veřejné sféry, zdravotníci, odborníci, senioři), ale i širokou veřejnost. Nadto NÚKIB rozšiřoval a zkvalitňoval své e-learningové kurzy na svém vzdělávacím portálu.¹⁹

10 <https://nukib.gov.cz/cs/infoservis/hrozby/1941-aplikace-tiktok-predstavuje-bezpecnostni-hrozbu/>

11 <https://nukib.gov.cz/cs/infoservis/hrozby/>

12 <https://nukib.gov.cz/cs/infoservis/hrozby/1972-upozornujeme-na-zvysene-riziko-ransomwarovych-utoku/>

13 <https://nukib.gov.cz/cs/infoservis/aktuality/2007-nukib-pripravil-pruvodce-rizenim-dodavatelu-ve-vztahu-k-hodnoceni-rizik-kyberbezpecnosti/>

14 <https://nukib.gov.cz/cs/infoservis/aktuality/1984-nukib-pripravil-podpurne-materialy-pro-ochranu-pred-hrozbou-v-podobe-quantovych-pocitacu/>

15 <https://nukib.gov.cz/cs/infoservis/aktuality/2030-telco23-proverilo-spolupraci-soukrome-a-verejne-sfery-v-pripade-vyznamneho-kybernetickeho-utoku-na-sektor-telekomunikaci/>

16 <https://nukib.gov.cz/cs/infoservis/aktuality/2060-nukib-se-zucastnil-kybernetickeho-cviceni-cyber-coalition/>

17 <https://nukib.gov.cz/cs/infoservis/aktuality/2008-cybercon-2023-priahl-do-brna-spickove-odborniky-na-kybernetickou-bezpecnost/>

18 <https://nukib.gov.cz/cs/infoservis/aktuality/2016-nukib-zahajil-festival-bezpecneho-internetu/>

19 <https://osveta.nukib.cz/local/dashboard/>

Legislativní aktivity

Na konci roku 2022 publikovaná směrnice NIS 2²⁰ významným způsobem prohlubuje harmonizaci regulace kybernetické bezpečnosti v Evropské unii a vyžaduje významné změny v dosavadním pojetí zákonné regulace kybernetické bezpečnosti v ČR. S ohledem na množství změn, které směrnice NIS 2 přináší, a které je nutné propsat do národního práva, přistoupil proto NÚKIB k sepsání nového zákona o kybernetické bezpečnosti namísto novelizace stávajícího. Během roku 2023 byl vytvářen a připravován návrh nového zákona, probíhaly konzultace se zainteresovanými subjekty (regulovanými osobami a gestory regulovaných odvětví) i s širokou veřejností. Návrh zákona byl projednán v mezirezortním připomínkovém řízení, a ke konci roku 2023 předložen předsedovi vlády, který jej následně předloží Legislativní radě vlády. Paralelně s tím NÚKIB prováděl k návrhu zákona intenzivní informační a osvětovou kampaň (zejm. prostřednictvím webových stránek²¹, přednáškové činnosti, individuálních konzultací a jednání s odvětvovými sdruženími a podnikatelskými svazy).

V roce 2023 začalo pro některé velmi velké online platformy a velmi velké vyhledávače (VLOP či VLOSE) platit nařízení 2022/2065 o jednotném trhu digitálních služeb a o změně směrnice 2000/31/ES (nařízení o digitálních službách, dále jen "DSA" dle angl. Digital services act), finální účinnost nařízení pak nastala v únoru 2024. Mezi hlavní cíle nařízení DSA patří zpřesnění pravidel upravujících digitální služby, vyjasnění povinností a odpovědnosti poskytovatelů zprostředkovatelských služeb, ochrana základních práv uživatelů v online prostředí, zvýšení bezpečnosti internetu pro uživatele a zlepšení spolupráce mezi příslušnými vnitrostátními orgány. DSA také harmonizuje minimální požadavky pro vydávání příkazů k přijetí opatření proti nezákonnému obsahu či příkazů k poskytnutí určitých informací o jednom či více konkrétních jednotlivých příjemcích služby.

Národní a mezinárodní spolupráce

Jedním z příkladů úzké meziresortní spolupráce je příprava Projektu BIVOJ (bezpečný, inovativní, pro veřejnou správu, odolný, jednotný). Smyslem Projektu BIVOJ je zajistit centrální správu a řízení bezpečnosti sdílených informačních a komunikačních systémů a služeb organizací veřejného sektoru ČR. Projekt BIVOJ představuje komplexní bezpečnostní program, který obsahuje více jednotlivých komponent, jež přispívají k posílení kybernetické bezpečnosti jak samostatně (např. jednotná doména gov.cz, Bezpečná síť, Komunikační nástroj pro neutajovanou, instantní a bezpečnou komunikaci, bezpečné DNS aj.), tak ve vzájemném propojení.

V rámci EU byla provedena revize Implementačních vodítek Souboru opatření pro společnou **diplomatickou reakci EU na nepřátelské činnosti v kyberprostoru** (tzv. Cyber Diplomacy Toolbox). Tato vodítka tak nově umožňují posilování situačního povědomí o hrozbách, nabízejí možnost přijmout dodatečná preventivní i reaktivní opatření vůči těmto hrozbám a podporují včasné rozhodování EU a spolupráci s dalšími partnery. Revize Toolboxu, jeho strategická povaha a propojení na další toolboxy (hybridní, FIMI) tímto jednoznačně přispívají ke zvýšení kybernetické bezpečnosti i na národní úrovni.

20 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2555 ze dne 14. prosince 2022 o opatřeních k zajištění vysoké společné úrovně kybernetické bezpečnosti v Unii a o změně nařízení (EU) č. 910/2014 a směrnice (EU) 2018/1972 a o zrušení směrnice (EU) 2016/1148 (směrnice NIS 2)

21 Nová směrnice EU o bezpečnosti sítí a informací.

V oblasti kybernetické bezpečnosti v EU bylo dále v roce 2023 navázáno na pokroky dosažené během českého předsednictví v Radě EU a došlo k posunu v několika oblastech:

- V legislativní rovině byla dokončena vyjednávání k návrhu Aktu o kybernetické odolnosti.
- Podařilo se najít shodu mezi členskými státy na znění nových legislativních návrhů Aktu o kybernetické solidaritě a nařízení pozměňující Akt o kybernetické bezpečnosti.
- Byla zahájena práce na implementaci politiky kybernetické obrany EU z roku 2022, již má mj. dojít k posílení spolupráce mezi jednotlivými kybernetickými komunitami, zejména mezi civilní a vojenskou sférou.

Na summitu NATO ve Vilniusu byla schválena **nová koncepce, jejímž cílem je posílit přínos kybernetické obrany k celkovému odstranění a obrannému postoji NATO**. Byla také spuštěna nová iniciativa NATO, jejímž cílem je poskytnutí virtuální podpory spojencům v reakci na kybernetické incidenty, a tím podpořit úsilí jednotlivých států o zmírnění následků v reakci na významné škodlivé kybernetické aktivity. Do nové iniciativy se zapojila také ČR.

Diskusi ke kybernetické bezpečnosti na půdě OSN se snažily využívat Rusko a ČLR k prosazení regulací, které lze následně použít k omezování lidských práv, stáhání politických odpůrců či k cenzuře. ČR se prostřednictvím aktivní kybernetické diplomacie tomuto snažila zabránit a v koordinaci s dalšími stejně smýšlejícími zeměmi hájila kyberprostor, který je bezpečný, ale kde zároveň platí demokratické principy, vláda práva a základní lidské svobody. Obdobně ČR vystupovala proti snaze Ruska a ČLR ohledně mezinárodně právně závazné úmluvy pro kyberprostor. **ČR také v roce 2023 iniciovala a spolupředkládala historicky první rezoluci k lidskoprávním otázkám v digitálním prostoru ve Valném shromáždění OSN.**

NÚKIB dále pokračoval v zapojení do Counter Ransomware Initiative²², přičemž došlo i ke spuštění meziresortní pracovní skupiny pro boj s ransomware, iniciovaný NÚKIB společně s NCTEKK Policie ČR.²³

5.6. Energetická bezpečnost

Ropné produkty a zemní plyn

Šestý balíček sankcí přijatý Evropskou unií schválil mimo jiné **embargo na ruskou ropu** (od 5. prosince 2022) a ropné produkty (od 5. února 2023) s dočasnou, avšak časově nikterak neomezenou, výjimkou pro ropu dopravovanou ropovodem Družba a do 5. prosince 2023 platnou výjimkou na ropné produkty, vyrobené z ruské ropy, dopravené do EU ropovodem Družba. Výjimka na ropné produkty, vyrobené z ruské ropy, dopravené do EU ropovodem Družba byla pro ČR, Slovensko a Maďarsko prodloužena o jeden rok. Na trh ČR toto rozhodnutí nemělo vliv, celkově došlo k uklidnění beze změn v cenách.

Přes tato omezení volného obchodu s ropou či ropnými produkty, probíhalo zásobování tuzemských rafinerií i tuzemského trhu s pohonnými hmotami bez závažnějších problémů. Pokud se týká budoucích dodávek ropy, tak se rozběhly po získání nezbytných souhlasů akcionářů ropovodu TAL práce na realizaci **projektu TAL Plus** (zajišťuje jej státem plně

²² <https://nukib.gov.cz/cs/infoservis/aktuality/2039-ceska-republika-se-pripojila-k-prohlaseni-proti-platbam-vykupneho-pri-ransomwarovych-utocich/>

²³<https://nukib.gov.cz/cs/infoservis/aktuality/2074-dvanact-klicovych-statnich-subjektu-jednalo-o-reseni-hrozby-ransomware-v-cr/>

vlastněný provozovatel tuzemských ropovodů, společnost MERO ČR), který by po svém dokončení v závěru roku 2024 měl od roku 2025 umožnit úplné zásobování tuzemských rafinerií neruskými ropami. Pokud jde o zásobování trhu s pohonnými hmotami, ani zde se doposud zmíněné sankce nikterak negativně neprojeví.

Trh s plynem je v České republice možné charakterizovat jako plně liberalizovaný. Plyn pro tuzemský trh proto privátní obchodníci s plynem pořizují většinou od v zemích EU registrovaných velkoobchodníků s plynem nebo na krátkodobých a spotových trzích v západní Evropě, v některých případech pak řeší nákupem LNG přímo v producentních zemích. Zajištění plynu by tedy mělo být prioritně zájmem těchto obchodníků. Stát plyn, s výjimkou pořízení historicky první státní hmotné rezervy v roce 2022, nenakupuje.

Geopolitická situace po únoru 2022 a snaha o zvýšení energetické bezpečnosti diverzifikací zdrojů plynu však vyvolaly i zvýšenou aktivitu k hledání nových potencionálních dodavatelů plynu. Cílem těchto jednání je otevírat prostor pro následná jednání komerčních subjektů. Vedle možnosti potrubních dodávek z Norska (a v menší míře i z Alžírka) se tato snaha zaměřuje i na LNG. S USA i se státy z dalších oblastí, ze kterých by se mohl zkapalněný zemní plyn na tuzemský trh dovážet, jmenovitě Ománem, Katar, Ázerbájdžánem, Alžírskem, Kanadou a Malajsií i Angolou proběhla, respektive nadále probíhají, jednání o možnosti budoucích dodávek plynu na zdejší trh, na která následně navázala jednání komerčních subjektů, zejména pak společnosti ČEZ. Stát rovněž v rámci svých aktivit otevřel tuzemským obchodníkům i velkým průmyslovým zákazníkům přístup na energetickou platformu EU pro společný nákup plynu prostřednictvím služby AggregateEU.

Nadále probíhají jednání zaměřená na možnost využití kapacity existujících či nově budovaných **LNG terminálů** pro zásobování tuzemského trhu. Tato jednání se zaměřují zejména na Spolkovou republiku Německo (nově se podařilo ve spolupráci se společností ČEZ získat od roku 2027 dlouhodobě významnou kapacitu v LNG terminálu Stade), Nizozemsko (zde již v roce 2022 přinesly zmíněné aktivity pozitivní výstup v podobě pětiletého pronájmu části kapacity LNG terminálu v Eemshavenu společností ČEZ) či Polsko.

Fyzická přeprava plynu do ČR je v současnosti realizována převážně plynovody ze SRN (jedná se o plyn z norských nalezišť anebo dodávky LNG z nizozemských, belgických anebo německých LNG terminálů). K dispozici zůstává i obousměrné propojení se slovenskou přepravní soustavou, které umožňuje zajištění dodávek plynu uskladněného obchodníky mimo území ČR jak na Slovensku či v Maďarsku, tak nově i na Ukrajině. Ukrajinské zásobníky plynu nabízí velmi vysoký potenciál pro uskladnění plynu pro evropské obchodníky, nabízená kapacita dosahuje až 10 mld. m³ za rok při celkové kapacitě 31 mld. m³. Oproti období před rokem 2022 se zcela změnila zdrojová základna dodávek plynu na tuzemský trh, který byl do té doby majoritně závislý na dodávkách ze zdrojů z Ruské federace.

Elektroenergetika

Nadále pokračovala podpora výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů a v legislativní oblasti bylo významné především schválení novely energetického zákona zákonem č. 469/2023 Sb., tzv. Lex OZE 2. Důvodem a účelem této novely byl záměr nastavit legislativní prostředí, které umožní jak fyzickým, tak právnickým osobám zajistit energii na pokrytí jejich potřeb, která bude cenově dostupná, bude z národních zdrojů (energetická bezpečnost) a přispěje k dekarbonizaci ekonomiky ČR, resp. Evropské unie (plnění závazků v oblasti ochrany klimatu). Jednalo se o zásadní krok k zajištění energetické bezpečnosti a soběstačnosti ČR v době stále se zvyšující nejistoty dostupnosti paliv využívaných konečnými spotřebiteli energie. Podpora

decentrální výroby energie z OZE zároveň přináší snižování emisí CO₂ a snižování ztrát v rozvodech. Novela proto umožňuje rozvinout doposud nevyužitý potenciál v komunitní energetice a sdílení elektřiny. Umožní občanům, obcím a malým podnikatelům zapojit se do komunitní energetiky a snížit jejich závislost na fosilních palivech prostřednictvím lokální výroby energie a jejího sdílení. Je to také nástroj, jak zmírnit dopady extrémně vysokých cen energie na zákazníky. Novela zákona vstoupila v platnost 1. 1. 2024.

5.7. Ekonomická bezpečnost

V roce 2023 pokračovalo MPO ve výkonu agendy prověřování zahraničních investic a formálně se zabývalo 29 případy. Žádná transakce nebyla zakázána, nicméně tři investoři svůj záměr přehodnotili a investici nakonec nerealizovali. Konečný vlastník, který stál za zahraniční investicí do ČR, nejčastěji sídlil v USA a Kanadě. MPO se ale zabývalo i investicemi z Ruska, ČLR, Singapuru, Tchaj-wanu, Malajsie, Velké Británie, Saúdské Arábie a Spojených arabských emirátů. Nejvíce případů se týkalo sektoru informačních a komunikačních technologií. Na druhém místě byl elektrotechnický průmysl. Zastoupeny byly také obory jako zdravotnictví, strojírenství, jaderná energetika a chemický průmysl a služby. Dále analytici MPO vyhodnotili případné dopady několika stovek investic, které v rámci evropského mechanismu spolupráce nahlásily ostatní členské státy EU.

S velkou intenzitou pokračovaly komunikační aktivity (vydání druhé výroční zprávy o fungování mechanismu, semináře pro státní sféru a soukromé firmy, aktivity k posilování bezpečnostně-právního prostředí zahraničních partnerů) a dále se rozšiřovaly odborné a analytické kapacity zaměřené na nastupující a přelomové technologie.

Je nutné **snižovat závislosti ve strategických sektorech** a posilovat odolnost dodavatelských řetězců i v souvislosti s probíhajícím konfliktem na Ukrajině a možným geopolitickým tenzím na Tchaj-wanu. Zásadní je zároveň podpora a rozvoj průmyslových kapacit a know-how klíčových pro dlouhodobou obranyschopnost státu, a to s ohledem jak na výrobní, tak výzkumné a vývojové kapacity. Základním předpokladem je pak zvyšování povědomí o hrozbách pro ekonomickou bezpečnost ČR a rozvoj schopností jim čelit u privátního, akademického i státního sektoru. Nové výzvy v oblasti ekonomické bezpečnosti budou vyžadovat zlepšení schopností státní správy v identifikaci, analýze a predikci ekonomických aktivit a trendů, které mohou poškodit fungování ekonomiky ČR nebo její národně bezpečnostní zájmy. Komplexnost těchto výzev předpokládá zvýšené nároky na nyní dedikované kapacity pro analýzu a koordinaci s privátním sektorem.

5.8. Krizové řízení

V roce 2023 nebyl na území ČR vyhlášen žádný krizový stav, nekonala se ani jednání Ústředního krizového štábu (s výjimkou cvičení – viz níže).

V oblasti **integrovaného záchranného systému** byl v roce 2023 schválen soubor typové činnosti 17B/IZS - Nález nelegálního skladu nebezpečných látek a odpadů. Během roku probíhala výrazná aktualizace souboru typové činnosti 12/IZS "Poskytování psychosociální pomoci". Do této chvíle se nepodařilo tento soubor typové činnosti aktualizovat a práce na aktualizaci budou probíhat i v roce 2024 v návaznosti na novelizaci krizové legislativy.

V říjnu 2023 došlo k aktualizaci **Statutu Ústředního krizového štábu (ÚKŠ)** v rámci které došlo mj. k rozšíření počtu členů ÚKŠ ze 26 na 28 členů. Novými členy ÚKŠ se stali ředitel sekretariátu

Bezpečnostní rady státu a předseda Rady Českého telekomunikačního úřadu. Statut zároveň ukládá svým členům jako povinnost disponovat oprávněním přístupu k utajované informaci stupně utajení Tajné nebo vyšší, a zároveň oprávnění přístupu k utajované informaci cizí moci stupně utajení NATO SECRET nebo vyšší. Tato povinnost je účinná na základě výjimky dané usnesením vlády č. 759 ze dne 11. října 2023 od 1. ledna 2025.

V roce 2023 byla v oblasti **tísňové komunikace**, v souladu se Směrnicí (EU) 2018/1972, kterou se stanoví evropský kodex pro elektronické komunikace, spuštěna SMS tísňová komunikace na linku 112 pro osoby v roamingu. Tato možnost kontaktování je umožněna za předpokladu, že odesílání SMS v roamingu není blokováno domovským poskytovatelem služby a v koncovém zařízení je vložena SIM karta.

I v roce 2023 byla aktivní **Pracovní skupina ministra vnitra pro podporu duševního zdraví populace při mimořádných událostech** (PSMVDZ). Úkolem skupiny je zejména proaktivní vyhledávání potřeb a návrhy doporučení, reakce na aktuální potřeby, expertízy, analýzy, mezioborová součinnost, podpora efektivní krizové komunikace a krizového řízení, příprava strategických dokumentů. Skupina se v uplynulém roce zaměřovala zejména na psychologickou pomoc občanům v souvislosti s válkou na Ukrajině včetně tématiky ukrajinských válečných veteránů, na podporu v rámci strategické krizové komunikace, a také na podporu koordinace psychosociální pomoci po střelbě na FF UK a přípravu národní strategie v reakci na tuto událost.

Legislativní aktivity

V roce 2023 pokračovaly práce na **novelizaci krizové legislativy**, jejímž cílem je zohlednění zkušeností získaných při řešení pandemie covid-19 a migrační vlny vzniklé vlivem ruské invaze na Ukrajinu a implementace osvědčených postupů. Do novelizace krizové legislativy rovněž zasahuje i potřeba implementace nové směrnice Evropského parlamentu a Rady o odolnosti kritických subjektů a o zrušení směrnice Rady 2008/114/ES (dále jen „směrnice CER“), která vstoupila v účinnost dne 16. ledna 2023, a která zásadním způsobem mění současný systém kritické infrastruktury v České republice. S ohledem na rozsah úprav požadovaných směrnicí CER, bylo přistoupeno k vyjmutí problematiky kritické infrastruktury z krizového zákona a vytvoření nového samostatného zákona o odolnosti subjektů kritické infrastruktury, ve kterém jsou zapracovány jak požadavky směrnice CER, tak i zkušenosti z dosavadní aplikační praxe krizového zákona v oblasti ochrany kritické infrastruktury.

V únoru 2023 byla ustanovena pracovní skupina k novele zákona o krizovém řízení a návrhu zákona o odolnosti subjektů kritické infrastruktury, která intenzivně pracovala na obou právních předpisech. Pracovní skupina byla složena ze zástupců jednotlivých ministerstev, ústředních správních úřadů, územních samospráv a dalších subjektů. V oblasti kritické infrastruktury byly zapojeni i odborníci na tuto problematiku z průmyslových svazů.

V návaznosti na požár v Národním parku České Švýcarsko byly zahájeny práce na změně zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, kdy smyslem je zlepšení podmínek pro provedení účinného požárního zásahu na území národních parků v ČR.

V oblasti **hospodářských opatření pro krizové stavy** v roce 2023 byla Policii ČR dána možnost využít pohotovostní zásoby při plnění úkolů k zajištění veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti. Jedná se o mimořádné úkoly ukládané policii vládou, ministrem vnitra nebo policejním prezidentem, které vyplývají z aktuální bezpečnostní situace, zejména úkoly v oblastech migrace, řešení dočasného znovuzavedení kontrol na státní hranici a úkoly související s hrozbou teroristických útoků a ochrany tzv. měkkých cílů včetně provádění

preventivních opatření při vyhlášení jednotlivých stupňů ohrožení. Aktuálně jsou prováděny kroky k praktické realizaci tohoto ustanovení – úprava existující dohody mezi Ministerstvem vnitra a Správou státních hmotných rezerv k využívání státních hmotných rezerv ve prospěch Policie ČR a bylo vyžádáno zmocnění ministra vnitra pro policejního prezidenta k rozhodnutí o použití pohotovostních zásob ochraňovaných u Policie ČR.

Cvičení orgánů krizového řízení

V březnu 2023 se uskutečnilo alianční **cvičení orgánů krizového řízení organizované NATO** (NATO Crisis Management Exercise - CMX 23). Do cvičení byly zapojeny všechny členské státy včetně vybraných ústředních správních úřadů v České republice, přičemž cvičení prověřilo rozhodovací procesy NATO za simulované krizové situace v hybridním prostředí. Cvičení se uskutečnilo v utajovaném režimu a jednalo se o první cvičení tohoto typu od roku 2019.

V termínu od 23. do 25. října 2023 se pod názvem cvičení ZÓNA 2023 uskutečnilo vnitrostátní vícestupňové cvičení orgánů krizového řízení vybraných ústředních správních úřadů, Jihočeského a Plzeňského kraje, vybraných obcí s rozšířenou působností, obcí, složek IZS a dalších dotčených subjektů. Cílem cvičení bylo ověření činnosti ministerstev, jiných ústředních správních úřadů, orgánů krajů, obcí a dalších subjektů při řešení radiační mimořádné události vzniklé v souvislosti se simulovanou radiační havárií na Jaderné elektrárně Temelín. Ověření postupů nastavených dle Vnějšího havarijního plánu Jaderné elektrárny Temelín, postupů při zasažení území mimo zónu havarijního plánování Jaderné elektrárny Temelín dle Národního radiačního havarijního plánu a nastavení systému koordinace krizové komunikace mezi dotčenými subjekty a směrem k obyvatelstvu.

Vzdělávání starostů a primátorů v roce 2023

V souladu s „Konceptí vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení“, schválenou usnesením vlády č. 508 ze dne 10. července 2017 provedly hasičské záchranné sbory krajů, ve spolupráci s krajskými úřady, obecními úřady obcí s rozšířenou působností (ORP), složkami IZS a dotčenými správními úřady na úrovni kraje v roce 2023 vzdělávání starostů obcí, starostů městských částí hl. m. Prahy, starostů ORP a primátorů statut. měst.

Starostové a primátoři byli v rámci školení seznámeni se základní problematikou týkající se přípravy na mimořádné události a krizové situace a jejich řešení a další související tematikou. Zkušenosti získané z předchozích let ukázaly, že tato cílová skupina preferuje vzdělávací témata spjatá s konkrétním regionem a co největším zaměřením na praktické potřeby této cílové skupiny.

Celková účast přímo starostů a primátorů na jednotlivých cvičeních v roce 2023 byla 57,6 %. To je o 1,3 % více než při školení v roce 2019, a o 3,9 % více než při školení v roce 2015. Z celkového počtu 6 397 obcí, městských částí a obvodů se v roce 2023 tedy vzdělávání zúčastnilo 3 688 starostů a primátorů.

Praktické ukázky pak byly svým obsahem zaměřeny na bezpečnostní systém ČR, krizové řízení a ochranu obyvatelstva, integrovaný záchranný systém a jednotky požární ochrany, problematiku veřejného pořádku – spolupráce s Policií ČR, financování opatření při řešení mimořádných událostí a krizových situací, systém hospodářských opatření pro krizové stavy v působnosti ORP, činnost povodňových orgánů obcí a ORP, protipovodňovou ochranu, krizové řízení v oblasti zdravotnictví, hygienická a veterinární opatření při řešení mimořádných

událostí s krizových situací, migrační vlnu a možnosti neziskových organizací či úkoly k zajišťování obrany v působnosti ORP.

5.9. Pomoc obětem trestné činnosti

Probační a mediační služba poskytovala v roce 2023 právní informace a psychosociální podporu obětem trestných činů ve všech 74 střediscích po celé ČR. Ve 34 lokalitách pracovali při středisku Probační a mediační služby také poradci pro oběti trestných činů.

V roce 2023 probační úředníci a poradci pro oběti zahájili spolupráci a poskytli pomoc a poradenství 4 200 obětem trestných činů. Probační a mediační služba zprostředkovává také mediace mezi obětí a pachatelem a realizuje (zejména v případech dětí a mladistvých pachatelů) restorativní rodinné skupinové konference. V rámci těchto činností Služba zprostředkovává nápravu újmy způsobené trestným činem. Výsledkem mediace může být např. uzavření dohod o náhradě škody a dohod o vzájemném vypořádání vztahů.

Ve srovnání s rokem 2022 tak došlo k poklesu počtu obětí trestných činů, se kterými Probační a mediační služba navázala spolupráci, a to o 13,5 %. V 88,5 % případů obětí se jednalo o dospělou osobu, v 5,2 % o dítě či mladistvého a zbylých 6,3 % tvořily osoby starší 65 let.

Policie ČR disponuje 81 speciálními výslechovými místnostmi v 70 městech ČR. Účelem práce ve speciálních výslechových místnostech je zabránění druhotné viktimizace obětí trestných činů. V roce 2023 bylo v těchto místnostech provedeno 1 820 úkonů.

Nezisková organizace proFem – centrum pro oběti domácího a sexuálního násilí, o.p.s., v prosinci 2023 představila první komplexní **centrum pro oběti sexuálního násilí v ČR**, a to na adrese Praha 6, Břevnovská 6. Cílovou skupinou organizace jsou oběti sexuálního násilí nebo sexuálního obtěžování starší 16 let bez ohledu na pohlaví. Mezi služby komplexního centra patří krizová pomoc, krizové ubytování, právní poradenství a zastupování, psychická podpora a poradenství, testování na pohlavně přenosné nemoci, sběr, uchování vzorků a důkazů a možnost využití speciální výslechové místnosti i pro orgány činné v trestním řízení.

V listopadu 2023 bylo Policejním prezidiem ČR podepsáno memorandum o vzájemné spolupráci s poskytovateli služeb obětem trestných činů, jejímž předmětem je vzájemná spolupráce smluvních stran za účelem optimalizace péče o oběti trestné činnosti na území ČR s cílem předcházení sekundární viktimizace obětí procesem trestního řízení, činností policie, činností poskytovatelů služeb obětem či působením třetích stran.

Systém krizové intervence Policie ČR zajišťuje v každém krajském ředitelství policie nepřetržitou první psychickou pomoc policistům, obětem trestných činů a dalším osobám zasaženým mimořádnou událostí bezprostředně po traumatizujících událostech. Využití systému krizové intervence se dlouhodobě mírně zvyšuje, v roce 2023 počty intervencí opět narostly. V roce 2023 bylo 247 policejních psychologů a vyškolených krizových interventů z řad policistů u 1 166 událostí, při kterých poskytovali psychickou podporu. Poskytli 3 401 intervencí celkem 3 595 osobám. Na lince pomoci v krizi bylo v roce 2023 zaznamenáno celkem 1 955 krizových kontaktů, což je o 746 kontaktů více než v roce 2022. Jedná se tedy o výrazný nárůst.

Mimořádnou událostí na konci roku 2023 byla střelba na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Událost a její následky jsou stále v řešení, přesné vyhodnocení není zatím k dispozici. Pod koordinací Policie ČR byla od události do konce roku 2023 zprostředkována psychosociální pomoc asi pro 1 000 zasažených osob.

V roce 2023 pokračoval IKSP v analýze dat z **celopopulačního průzkumu viktimizace**. Výsledky poukazují mimo jiné na to, že zatímco v oblasti majetkové kriminality občané nahlašují většinu deliktů, u domácího a sexuálního násilí nebo stalkingu zůstává víc než 80 % incidentů v šedé zóně latence. Znovu se také potvrdilo, že oběti trestné činnosti využívají jen minimálně odbornou pomoc. Z 887 respondentů, kteří deklarovali zkušenost s deliktem proti jejich osobě v posledních třech letech (krádež osobních věcí, loupež, fyzické napadení, domácí násilí, sexuální násilí, stalking), využilo takových služeb pouze 5 %.

5.10. Vězeňství

Celkový **počet vězněných osob v roce 2023 mírně vzrostl**. Níže uvedená tabulka znázorňuje údaje o počtu osob ve výkonu vazby (dále jen „obvinění“), ve výkonu trestu odnětí svobody (dále jen „odsouzení“) a osob ve výkonu zabezpečovací detence (dále jen „chovanci“) v letech 2018, 2019, 2020, 2021, 2022 a 2023. Vzhledem k účelu zpracované statistiky jsou v tabulce uvedeny počty vězněných osob vždy ke dni 31. 12. daného roku.

Vývoj počtu obviněných, odsouzených a chovanců

Tabulka 1 - Vývoj počtu obviněných, odsouzených a chovanců v letech 2018-2023

Vězněné osoby	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Obvinění	1 816	1 798	1 570	1 392	1 438	1 566
Odsouzení	19 677	19 155	17 612	17 243	17 498	17 889
Chovanci	84	95	104	113	116	114

Zdroj: VS ČR

Z výše uvedeného vyplývá, že v roce 2023 došlo oproti roku 2022 k nárůstu počtu vězněných osob, a to konkrétně o 106 obviněných a 393 odsouzených. Na rozdíl od nárůstu počtu obviněných a odsouzených se stabilizoval, respektive mírně klesnul, počet chovanců, kterých je evidováno o 2 méně oproti roku 2022.

V souvislosti s vnitřní bezpečností a zaváděním moderních a inovativních technologií do podmínek VS ČR bylo ve sledovaném období významným krokem zakoupení a rozdělení osobních kamer pro příslušníky a zaměstnance do všech věznic za účelem využívání při běžném výkonu služby a práce. K výše uvedenému bylo přistoupeno na základě kladných výstupů z realizovaného pilotního projektu „Bezpečnostní kamery ve VS ČR v rámci výkonu služby a práce“.

Ve vztahu k přímému působení na vězněné osoby došlo v roce 2023 ke standardizaci nově zaváděného programu GLM (Good Lives Model). Program vychází z pozitivní psychologie zaměřené na sebeřízení a práci se zdroji zvládnutí. Cílem GLM je motivovat odsouzené ke snížení rizika opakování násilného jednání po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a k návratu do společnosti prostřednictvím sebeřízení, které zahrnuje porozumění vlastnímu prožívání, vytvoření nového souboru hodnot a postojů sebeřízení a zvládnutí zátěžových situací.

Dále probíhá pilotáž nového programu „MOTIVÁTOR“ zaměřeného na přípravu odsouzených se specifickými kriminogenními riziky k zapojení do navazujících terapeutických programů a pilotáž programu „PAPPA program“ zaměřeného na posílení a udržení rodičovské role

uvězněného otce, a na ochranu práv dítěte, které jsou financované z Norských fondů. Přípravuje se pilotáž nového programu INTENS zaměřeného na zmírnění dopadů a pokračování trestné činnosti neparafilních pachatelů sexuálně motivovaných trestných činů na dospělých obětech ve spolupráci Generálního ředitelství VS ČR s Institutem pro kriminologii a sociální prevenci a Národním ústavem duševního zdraví. Zároveň se připravuje výstavba nové tzv. Otevřené věznice pro odsouzené ženy (oddělení s nízkým stupněm zabezpečení ve věznici s ostrahou) v objektu Velké Přílepy (Vazební věznice Praha Ruzyně).

V roce 2023 došlo ve dvou případech k útěku vězněné osoby a v jedenácti případech k pokusu o útěk vězněné osoby ze střežených objektů VS ČR. Dále byla ve čtyřech případech prokázána příprava k útěku vězněné osoby ze střežených objektů VS ČR. Z výše uvedeného vyplývá, že v roce 2023 došlo oproti předchozím rokům k mírnému nárůstu.

Tabulka 2 – Vývoj útěků, pokusů, a příprav útěků vězněných osob

Útěky, pokusy, a příprava útěků vězněných osob	2020	2021	2022	2023	Celkem
Útěk	1	1	0	2	4
Pokus o útěk	1	3	4	11	19
Prokazatelná příprava k útěku	2	0	2	4	8

Zdroj: VS ČR

Počet napadení příslušníků a občanských zaměstnanců VS ČR ze strany vězněných osob setrvale roste. V roce 2023 se takových konfliktů odehrálo padesát osm, a to včetně dvou pokusů o vraždu příslušníka.

Tabulka 3 – Vývoj napadení příslušníků a občanských zaměstnanců VS ČR

Napadení zaměstnanců	2020	2021	2022	2023	Celkem
Napadení příslušníka	50	38	43	53	184
Napadení občanského zaměstnance	3	5	4	4	16
Napadení civilní osoby	0	0	0	1	1
Napadení celkem	53	43	47	58	201

Zdroj: VS ČR

Trestná činnost vězněných osob

V roce 2023 bylo policejními orgány **dle ustanovení § 158 odst. 3 tr. řádu zahájeno 1635 případů prověřování** pro podezření ze spáchání trestného činu spáchaného ve věznicích, a to proti **1779 vězněným osobám**. Z uvedeného počtu bylo možno ustanovit 796 konkrétních osob, u 983 osob se nepodařilo ustanovit totožnost pachatele (úkony tr. řízení zahájeny na vězněnou osobu - neznámého pachatele). Proti 1665 vězněným osobám byly úkony zahájeny pověřeným orgánem VS ČR, proti 113 vězněným osobám zahájily úkony policejní orgány Policie ČR (zejména trestná činnost vězněných osob na venkovních pracovištích).

Od roku 2015 až do roku 2019 docházelo ke kontinuálnímu nárůstu počtu prověřovaných případů. V roce 2020 a zejména v roce 2021 došlo k poklesu. Rok 2022 svými hodnotami navazuje na rok 2019, tedy na období před pandemií covid-19. V roce 2023 lze sledovat ustálení počtu prověřování po postcovidovém nárůstu v roce 2022.

Tabulka 4 – Četnost zahajovaných úkonů dle § 158/3 tr.ř. proti vězněným osobám v letech 2015-2023

Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet prověřování	411	623	902	1070	1513	1206	1134	1648	1635
Prověřovaných VO	458	756	1098	1269	1736	1420	1251	1784	1779

Zdroj: VS ČR

V 1 635 prověřováních byly úkony trestního řízení zahájeny pro podezření ze spáchání 2064 trestných činů. Nejčastěji bylo prověřováno maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání a nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy. Za trestné činy spáchané **pouze v roce 2023** bylo **pravomocně odsouzeno 87 vězněných osob**. Celkově, tzn. i za trestnou činnost spáchanou i v předchozích letech, **bylo v roce 2023 pravomocně odsouzeno nejméně 206 vězněných osob²⁴**.

Opatření

Ministerstvo spravedlnosti **zpracovalo novelizaci vězeňských předpisů, která komplexním způsobem upravuje postupy při nakládání s příjmy vězněných osob**. Novou právní úpravou bude garantováno, že každému odsouzenému a osobě ve výkonu zabezpečovací detence se z jeho peněz bude tvořit finanční rezerva, která mu bude vyplacena po propuštění, čímž dojde k usnadnění přechodu na svobodu, kdy období těsně po propuštění je (právě mj. i s ohledem na nedostatek finančních prostředků) z hlediska recidivy nejkritičtější. Díky nově nastavenému systému bude mít zároveň každý odsouzený, pokud neodmítne pracovat, a osoba ve výkonu zabezpečovací detence, k dispozici za kalendářní měsíc alespoň minimální částku, kterou může použít podle vlastní úvahy.

Jelikož s ohledem na aktuální soudní výklad některých ustanovení zákona o výkonu trestu došlo k tomu, že nezanedbatelná část vězněných odsouzených či osob ve výkonu zabezpečovací detence je díky možnosti postihu veškerých jejich finančních prostředků v situaci, kdy nemají dostatek peněz k zajištění základních potřeb nutných pro důstojný život a zároveň ani nemají nárok na tzv. sociální poukázku, je navrhována i úprava tzv. sociálního kapesného. Tento návrh je v současné době projednáván jako Sněmovní tisk 509.

V IKSP byly v roce 2023 dokončeny dva výzkumné úkoly, věnované penologické problematice. První z nich se zaměřil na zkušenosti s uplatňováním **nové diferenciaci odsouzených** ve věznicích s ostrahou, k němuž vedla redukce typů věznic v roce 2017. Ukázalo se, že v jejím důsledku výrazně stoupl počet odsouzených ve vysokém stupni zabezpečení, což může na vězněné osoby působit demotivačně. Mezi oslovenými odborníky se navíc objevily názory, že **kritéria**, která odsouzeného do stupně zabezpečení automaticky zařadí, nejsou vhodná ve všech případech.

Druhá studie se věnovala otázkám spojeným s **přípravou odsouzených na propuštění**. Většina respondentů z řad speciálních pedagogů a speciálních pracovníků ve věznicích se domnívá, že ačkoli jsou aktivity programu zacházení poskládány komplementárně, samy o sobě výraznějším způsobem nepodporují odhodlání vězněné osoby změnit svůj dosavadní způsob života. Důležitými prostředky, které mohou již v průběhu trestu **podpořit proces desistence**,

²⁴ K uvedenému počtu je nutno konstatovat, že počet rozsudků za uvedené období není konečný, neboť se jedná pouze o rozsudky, o kterých se Vězeňská služba dozvěděla do 10.1.2024, přičemž i v průběhu roku 2024 lze očekávat, že budou Vězeňské službě zasílány na vědomí rozsudky vězněných osob, které nabyly účinnosti již v roce 2023 (každoročně se jedná o cca 10% z uvedeného počtu).

je zaměstnávání, vzdělávání, řešení dluhů a léčba závislostí. Problémem je naproti tomu schopnost odborných pracovníků zajistit, aby odsouzení měli realistická očekávání ohledně situace po propuštění. Stejně tak jsou spatřovány trvalé rezervy v oblasti **postpenitenciární péče**, zejména pak s ohledem na nedostupnost vhodného bydlení, zaměstnání i kontinuální podpory propuštěných. Odborní zaměstnanci VS ČR zároveň neskrývají pocit, že na odbornou práci s odsouzeným mají nedostatek času, což souvisí i s jejich výše zmíněnou přetížeností.

5.11. Obecní policie

V roce 2023 neproběhly zásadní změny právního řádu ČR přímo v oblasti obecních policí. Na druhou stranu ale došlo k poměrně významným změnám (rozšíření) oprávnění obecních policí v oblasti v provozu na pozemních komunikacích, jakož i k řadě dílčích úprav i na jiných úsecích státní správy majících vazbu na výkon povinností a oprávnění těchto specifických orgánů obcí. V případě probíhající revize krizové legislativy v gesci Ministerstva vnitra lze očekávat výslovné zařazení obecních policí mezi ostatní složky integrovaného záchranného systému.

Přestože obce věnují činnosti obecních policí značnou pozornost, potýkají se i tyto orgány obcí (stejně jako je tomu u bezpečnostních sborů ČR) s řadou problémů, jejichž řešení není jednoduché. Jedná se zejména o stárnutí populace strážníků, kdy zhruba 38 % z nich se pohybuje ve věkové kategorii 41-50 let. Příchod nových mladých strážníků komplikuje i složitá personální situace v bezpečnostních sborech a v Armádě České republiky. Případní uchazeči o práci u obecní policie totiž v řadě případů dávají přednost službě u Policie ČR nebo v Armádě České republiky, a to i s ohledem na lepší sociální a ekonomické zázemí v těchto složkách.

Podrobné informace o činnosti obecních policí jsou zveřejněny na internetových stránkách Ministerstva vnitra v sekci Statistické údaje o obecních policích.²⁵

5.12. Bezpečnost silničního provozu

V roce 2023 Policie ČR šetřila 94 945 (-3 515, -3,6 %) dopravních nehod, při kterých bylo 455 (+1, +0,2 %) osob usmrceno, těžce zraněno bylo 1 751 (+17, +1 %) osob a lehce zraněno bylo 23 936 (+1 484, +6,6 %) osob. Odhadnutá hmotná škoda na místě dopravních nehod byla 7 686,1 mil. Kč (+144 mil. Kč, +1,9 %). Počet osob usmrcených při nehodách za rok 2023 byl v období od roku 1961, od něhož Policie ČR disponuje souvislou statistikou dopravní nehodovosti, druhý nejnižší.

Co se týče hlavních příčin nehod zaviněných řidiči motorových vozidel, na počtu nehod se v roce 2023 nejvýrazněji podílel nesprávný způsob jízdy (68,8 % nehod), při těchto nehodách bylo usmrceno 183 osob (44,5 % osob usmrcených při nehodách zaviněných řidiči motorových vozidel). Za rovněž tragickou příčinu nehod lze označit nepřiměřenou rychlost, která se sice na počtu nehod podílí pouze 16 %, ale usmrceno při těchto nehodách bylo 138 osob (tj. 33,6 % osob usmrcených při nehodách zaviněných řidiči motorových vozidel).

Nejčtenější příčinou nehod řidičů motorových vozidel bylo v roce 2023 nevěnování se plně řízení vozidla (23,6 % z celkového počtu nehod zaviněných řidiči motorových vozidel), dále následuje nesprávné otáčení nebo couvání (11,8 %) a vyhýbaní bez dostatečného bočního odstupu (7,8 %).

²⁵ <https://www.mvcr.cz/clanek/obecni-policie-6>

Nejtragičtějšími příčinami nehod řidičů motorových vozidel bylo v roce 2023 přejetí do protisměru (17,5 % usmrčených osob), nepřizpůsobení rychlosti dopravně technickému stavu vozovky (13,4 % usmrčených osob) a nevěnování se řízení (12,9 % usmrčených osob).

U 4 766 (+12) nehod bylo u viníka nehody zjištěno požití alkoholu. Při těchto nehodách došlo k usmrcení 34 osob. Drogy byly zjištěny u řidiče motorového vozidla v případě 437 nehod, 11 osob bylo při těchto nehodách usmrceno. Ve 116 případech byla u řidiče zjištěna přítomnost alkoholu a drog současně.

Celní správa České republiky v roce 2023 na základě oprávnění vyžadovat při silniční kontrole zaplacení dosud neuhrazené pravomocné pokuty za dopravní delikty vybrala na nedoplatcích v 9 588 případech celkem 22 106 898 Kč a odebrala registrační značky u 379 vozidel (285 českých a 94 zahraničních). Přiložení technického prostředku bránícího odjezdu dopravního prostředku bylo provedeno u 11 vozidel (8 zahraničních a 3 českých). Odebrání registračních značek a přiložení "botičky" přimělo většinu subjektů dodatečně uhradit nedoplatek, což bylo provedeno v celkem 258 případech (182 českými a 76 zahraničními subjekty).

Během roku 2023 začala toto oprávnění využívat i Policie ČR. Do 14. listopadu 2023 bylo oprávnění využíváno ve zkušebním režimu. Po tomto datu došlo k zapojení oddělení silničního dohledu a dálničních oddělení. K 31. prosinci 2023 tak bylo v rámci Policie ČR vymoženo 1 141 nedoplatků v celkové výši přes 3 715 536 Kč. Průměrná výše neuhrazených pokut se pohybuje okolo částky 3 256 Kč.

Od 1. 10. 2023 platí povinnost registrace ukrajinských vozidel, která se budou pohybovat po ČR. Nesplnění této povinnosti je možno pokutovat od 1. 1. 2024. V této souvislosti se dá rovněž předpokládat pozitivní dopad na bezpečnost silničního provozu. Za tímto účelem byl vytvořen preventivní videoklip zaměřený na ukrajinskou komunitu v ČR.

Od 1. 1. 2024 vstoupila v účinnost novela zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu. Novela zjednodušuje i zpřehledňuje bodový systém a zpřísňuje sankce za nejzávažnější a nejnebezpečnější přestupky. Zároveň přináší dvě důležité novinky – možnost řídit auto od 17 let pod dohledem mentora a řidičský průkaz na zkoušku po dobu 2 let od získání prvního řidičského oprávnění. Rovněž dochází k posílení vybraných oprávnění Policie ČR v rámci dohledu na bezpečnost a plynulost silničního provozu. To by se mělo pozitivně promítnout v dopadu na bezpečnost silničního provozu. K novele zákona byla připravena široká mediální kampaň.

5.13. Bezpečnost civilního letectví

Z hlediska ochrany civilního letectví před protiprávními činy z pohledu ČR lze rok 2023 hodnotit jako bezpečný. **Na vnitrostátní úrovni nedošlo ke spáchání teroristického činu vůči civilní letecké dopravě, který by si vyžádal oběti na lidských životech.** Laserové útoky na letadla představují nebezpečí, které negativně ovlivňuje pozornost pilotů. Trend počtu ohlášených útoků zásadně neroste ani neklesá. Počet laserových útoků evidovaných Řízením letového provozu, s. p., činí v průměru 35 ročně. Rok 2023 byl z tohoto pohledu vyhodnocen jako průměrný. S ohledem na limitující možnosti určení pozice pachatele je tento přestupek těžko postižitelný. Na odstranění tohoto nedostatku se pracuje prostřednictvím výzkumu zaměřeného na přesnější detekci a zjištění polohy útočníků, což by umožnilo rychlejší zásah ze strany policejních složek.

Odvětví civilního letectví bylo i v roce 2023 zasaženo konfliktem na Ukrajině, kdy přetrvávala uzávěra vzdušného prostoru nad územím Ukrajiny. Z tohoto důvodu není realizováno jakékoli

letecké spojení mezi ČR a Ukrajinou. Ruší letečtí dopravci mají z důvodu uplatnění sankcí na základě přímo použitelných předpisů a nařízení EU zakázáno létat do Evropské Unie. Tento zákaz se týká též všech letů, které jsou ze strany občanů nebo subjektů z Ruské federace pronajaty, nebo jakkoli ovládnuty. Lze předpokládat, že tento konflikt bude ovlivňovat civilní leteckou dopravu i nadále. V závěru roku 2023 byla letecká doprava nepříznivě zasažena situací v Izraeli, kdy došlo z bezpečnostních důvodů k omezení a rušení leteckého spojení do Izraele a na některá letiště v Egyptě. I přes výše uvedené, zaznamenala letecká doprava v ČR **v roce 2023 další pozitivní nárůst výkonů** po útlumu zapříčiněném celosvětovou pandemií covid-19 v předchozích letech.

Dne 1. ledna 2023 nabyla účinnosti novela zákona č. 49/1997 Sb., o civilním letectví, ve znění pozdějších předpisů, implementující příslušná nařízení EU v oblasti regulace bezpilotních systémů (dronů) a vymezeného vzdušeného prostoru U-space. V dubnu 2023 pak nabyla účinnosti i příslušná novela prováděcího předpisu, vyhlášky č. 108/1997 Sb.²⁶⁾. Průběžně rostl počet provozovatelů a pilotů dronů v příslušných registrech Úřadu pro civilní letectví (ÚCL). Aktuálně je v každém z nich registrováno řádově několik desítek tisíc osob. Byly učiněny formální kroky k budoucímu zavedení informačních systémů a služeb směřujících k posílení transparentnosti a bezpečnosti provozu dronů (např. digitální mapa, centrální služby pro U-space). S přelomem roku 2023 a 2024 začaly platit nové povinnosti směřující též k větší transparentnosti provozu a vymahatelnosti pravidel (např. přímá dálková identifikace dronů, povinnosti při uvádění dronů na trh). Provoz v rámci modelářského klubu (spolku) od roku 2024 vyžaduje formální rámcové oprávnění od ÚCL. V roce 2023 vedl ÚCL skoro 200 případů sankčních řízení v oblasti bezpilotních systémů, což představuje nárůst agendy o více než 100 % oproti předchozímu roku.

Od 1. 5. 2023 je v účinnosti Státní plán bezpečnosti 2023–2025, který byl vydán Ministerstvem dopravy ve spolupráci s Úřadem pro civilní letectví. Tento dokument navazuje na Státní program bezpečnosti České republiky. Státní plán bezpečnosti je strategický dokument pro řízení provozní bezpečnosti letecké dopravy v České republice a zabývá se hlavními rizikovými oblastmi v civilním letectví na národní úrovni. Úlohou dokumentu je identifikovat rizika v provozu a sledovat faktory k nim přispívající pomocí ukazatelů výkonnosti v oblasti bezpečnosti, které umožní monitorovat vývoj rizika a efektivitu následných opatření v čase. Primárním účelem dokumentu je nastavit vhodná zmírňující opatření, a tím proaktivně předcházet selháním vedoucím k incidentům a leteckým nehodám.

Dne 18. 10. 2023 bylo v přijato *Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o boji proti potenciálním hrozbám, které představují drony* (dále jen „Sdělení Komise“), které stanoví strategickou koncepci EU v oblasti boje proti hrozbám ze strany nespolupracujících bezpilotních systémů, neboli „dronů“. Navazuje na širěji zaměřený dokument *Strategie pro drony 2.0 pro inteligentní a udržitelný ekosystém bezpilotních letadel v Evropě* publikovaný Komisí v listopadu 2022.

Sdělení Komise uznává, že legitimní užívání dronů má klíčový pozitivní potenciál pro rozvoj a transformaci evropské ekonomiky a další společenský přínos. Současně ovšem stávající trendy (rozvoj technologií, rostoucí počty, příklady nasazení v konfliktech apod.) znamenají růst hrozeb ze strany „nespolupracujících dronů“, tedy těch užívaných neodborně nebo nelegálně (ať již z nedbalosti nebo s úmyslem protiprávního jednání či přímo páchání trestné

26 Vyhláška Ministerstva dopravy a spojů, kterou se provádí zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů

činnosti). Může se přitom jednat o rozmanitou škálu hrozeb a scénářů, a to jak z hlediska ohrožených zájmů (mj. bezpečnost a zdraví osob, soukromí, ochrana informací, ochrana kritické infrastruktury), tak metod a povahy ohrožení (použití menších běžně dostupných dronů, improvizovaně modifikovaných dronů nebo dronů konstruovaných přímo pro vojenské účely²⁷).

5.14. Dohled a dozor nad zbraněmi a bezpečnostním materiálem

V roce 2023 Policie ČR evidovala celkem **316 859 (+ 2 820) držitelů zbrojních průkazů**, z čehož oprávnění skupiny A (ke sběratelským účelům) bylo v počtu 114 592 (+ 2 960), oprávnění skupiny B (oprávnění ke sportovním účelům) bylo v počtu 174 258 (+ 3 660), oprávnění skupiny C (oprávnění k loveckým účelům) bylo v počtu 120 320 (+ 1 768), oprávnění skupiny D (oprávnění k výkonu zaměstnání nebo povolání) bylo v počtu 69 625 (+ 818), oprávnění skupiny E (oprávnění k ochraně života, zdraví nebo majetku) bylo v počtu 260 277 (+ 2 831). Policie ČR v roce 2023 vydala celkem 520 (+42) muničních průkazů, kdy základních muničních průkazů bylo 324 (+27), vyšších muničních průkazů bylo 171 (+16) a muničních průkazů pro provádění pyrotechnického průzkumu bylo 25 (-1). Počet **registrovaných zbraní u držitelů zbrojních průkazů** v roce 2023 dosáhl čísla **1 016 786 (+ 36 380)** a má následující strukturu: 814 (- 49) zbraní kategorie A (zbraní zakázaných, k jejichž držení je třeba udělení výjimky), 7 112 (+ 1 560) zbraní kategorie A-I (zbraní zakázaných, k jejichž držení je třeba udělení výjimky, pokud to neodporuje veřejnému pořádku a bezpečnosti), 500 673 (+ 20 565) zbraní kategorie B (zbraní, k jejichž držení je třeba vydání povolení) a 508 187 (+ 14 304) zbraní kategorie C (převážně loveckých nebo sportovních zbraní podléhajících ohlášení). Dále bylo fyzickými osobami²⁸ ohlášeno 15 874 (+ 6 932) zbraní kategorie C-I. Údaje o počtu zbraní kategorie D nejsou statisticky sledovaným údajem, tyto zbraně se na základě zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, neregistrují ani neohlašují. Z tohoto důvodu nelze zjistit a uvést jejich počet.

V roce 2023 došlo opětovně k nárůstu počtu držitelů zbrojních průkazů a také k nárůstu počtu registrovaných zbraní u držitelů zbrojních průkazů; **nárůst obou ukazatelů** se ve srovnání s rokem 2022 zpomalil – růst počtu držitelů zbrojních průkazů byl lehce nadpoloviční, růst počtu zbraní byl více než dvoutřetinový; růst počtu ohlášených zbraní kategorie C-I překročil loňskou hodnotu. Oba ukazatele pravděpodobně stále ovlivňuje bezpečnostní situace, probíhající ozbrojený konflikt na Ukrajině, a patrně také činnost orgánů EU, která by v určitých oblastech regulace nakládání se zbraněmi a střelivem mohla znamenat zpřísnění. Ostatní faktory se do počtů zbraní a držitelů zbrojních průkazů významněji nepromítají. Tradičně nejpočetnější skupinou držených zbraní zůstávají zbraně kategorie B a C, které představují naprostou většinu všech držených zbraní; také nárůst počtu těchto zbraní je v absolutních hodnotách nejvyšší.

V roce 2023 Policie ČR dále evidovala celkem **2 425 (+ 35) držitelů zbrojních licencí**. Počet **registrovaných zbraní u držitelů zbrojních licencí** v roce 2023 dosáhl čísla **27 078 (+ 539)** a má následující strukturu: 1 361 (- 16) zbraní kategorie A, 212 (+ 93) zbraní kategorie A-I, 18 551 (+ 307) zbraní kategorie B a 6 954 (+ 155) zbraní kategorie C. Dále bylo právníky osobami²⁹ ohlášeno 432 (+ 135) zbraní kategorie C-I. Policie ČR dále v roce 2023 registrovala 726 (+29)

27 Ochrana před plnohodnotnými vojenskými hrozbami nicméně není primárním zaměřením tohoto Sdělení komise a v ní obsažené koncepte.

28 Všemi fyzickými osobami, držiteli zbrojního průkazu i osobami bez tohoto dokladu.

29 Všemi právníky osobami, držiteli zbrojní licence i osobami bez tohoto dokladu.

fyzických osob a 297 (+7) právnických osob, které mohou nakládat s bezpečnostním materiálem.

Nadstavbový zákon – systém střelecké přípravy

V průběhu roku 2023 se počet akreditovaných osob oprávněných organizovat kurzy v rámci programu střelecké přípravy příliš nezvyšoval, mírně se zvýšil počet nabízených kurzů v jednotlivých programech.

Do konce roku 2023 udělilo Ministerstvo vnitra akreditaci pro organizování kurzů v rámci programu střelecké přípravy 12 (+ 1) subjektům. V roce 2023 evidovala Policie ČR 1 235 (+ 522) držitelů aprobací, 951 (+ 354) držitelů základní aprobace, 27 (+ 9) držitelů základní aprobace po služební přípravě a 257 (+ 159) držitelů pokročilé aprobace.

6. SOUHRN ČINNOSTÍ JEDNOTLIVÝCH AKTÉRŮ

Tato kapitola prezentuje činnosti jednotlivých aktérů v oblasti vnitřní bezpečnosti, které slouží ke zvyšování úrovně vnitřní bezpečnosti a jejichž rozsah přesahuje náplň dílčích kapitol této zprávy.

6.1. Prevence kriminality

Republikový výbor pro prevenci kriminality (RVPPK) se v roce 2023 sešel 7x. Výbor se věnoval řadě témat souvisejících s prevencí kriminality např. dotacemi směřovanými na místní úroveň, toolboxem EU ke zvlášť zranitelným obětem trestných činů, oblastí kyberprevence, Systémem včasné intervence, tématem bezdomovectví a sociálního bydlení, problematikou dětí bez doprovodu, oblastí probace a mediace a také tématu závislosti. V roce 2023 došlo k obměně členské základny a bylo také po delší době obsazeno místo zástupce Úřadu vlády – Rady vlády pro záležitosti romské menšiny. RVPPK také spolupracoval na přípravě dokumentu **Rozbor situace dětí a mladistvých ohrožených kriminalitou a kriminálně rizikovými jevy** za období 2020–2022. Rozbor mj. hodnotí situaci na poli kriminality dětí a mládeže jak v roli obětí, tak v roli pachatelů, stanoví trendy a možnosti dalšího vývoje. Pomáhá při stanovení vhodné reakce a doporučení pro předcházení či minimalizaci působení kriminogenních faktorů na děti a mládež.

Dne 1. 4. 2023 byla zahájena realizace **projektu „Měření úspěšnosti programů a projektů prevence kriminality“** v rámci Programu bezpečnostní výzkumu pro potřeby státu 2022-2027, který poběží až do 31. 3. 2026. Cílem projektu je rozvoj systému prevence kriminality v České republice zejména v oblasti jeho efektivního a úspěšného fungování, jeho schopnosti tuto efektivitu a úspěšnost správně měřit, vyhodnocovat a na základě toho se do budoucna více zaměřovat na postupy, které se ukázaly jako úspěšné.

V říjnu 2023 proběhly v Ostravě **Národní dny prevence** s ústředním tématem prevence kybernetické kriminality a kyberbezpečnosti. Experti MV a Policie ČR představili aktuální trendy v kyberprevenci a věnovali se také prevenci pohlavního zneužívání dětí. MV zde také vyhlásilo **nejlepší projekty prevence kriminality na místní úrovni za rok 2023**. Nejlepším projektem bylo „E-Bezpečí“ realizované Centrem prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, na 2. místě se umístil projekt „Prevence na školách s Policií ČR“ realizované Policejním prezidiem ČR a na 3. místě se umístil projekt „Internetem bezpečně“ realizovaný spolkem you connected, z.s.

Podpora preventivních projektů

MV pokračovalo v podpoře projektů realizovaných městy a obcemi v rámci Programu prevence kriminality na místní úrovni na rok 2023. Podpořeny byly zejména projekty Asistent prevence kriminality (APK), Domovník-preventista, forenzní značení jízdních kol, kompenzačních pomůcek či městského mobiliáře, projekty zaměřené na prevenci kyberkriminality či pobytové akce pro problémové a rizikové děti a mládež. Z investičních projektů se jednalo zejména o vybudování a rozšíření městských kamerových dohlížecích systémů (dále jen „MKDS“), propojení MKDS z obecní policie na Policii ČR, implementace inteligentních prvků, analytických systémů a SW do MKDS. Celkově byly rozděleny dotace v součtu: 49 501 997 Kč, z toho 16 975 806 Kč k podpoře investičních projektů a 32 526 191 Kč na neinvestiční projekty. V roce 2023 celkem působili 104 APK v 38 obcích v rámci celé ČR podpořených z rozpočtu MV částkou 26 744 403 Kč.

Protože nebyla spotřebována celá alokace Programu prevence kriminality, byl dne 19. dubna 2023 vyhlášen Program prevence kriminality na místní úrovni na rok 2023 – 2. kolo. V tomto kole byly schváleny k rozdělení dotace v součtu: 4 415 160 Kč, z toho 3 415 310 Kč k podpoře investičních projektů a 999 850 Kč na neinvestiční projekty.

MV dále podpořilo dotacemi projekty v oblasti Prevence sociálně patologických jevů se zaměřením na prevenci a eliminaci domácího násilí prostřednictvím **práce s násilnými osobami a osobami nezvládajícími agresi** ve vztazích (přímá práce s klientem formou terapeutických či resocializačních programů) v částce 2 000 000 Kč, **krizové a asistenční linky** v částce 1 930 000 Kč.

Nadále byla platná mimořádná výzva Programu prevence kriminality na místní úrovni na rok 2022 – 2. kolo. Výzva byla koncipována jako víceletá (na roky 2022–2023) a průběžná (žádosti bylo možné předkládat nejpozději do 30. 6. 2023). Finanční prostředky byly účelově určeny na výdaje spojené s realizací preventivních projektů k řešení dopadů bezpečnostní situace na místní úrovni spojených s uprchlickou krizí na Ukrajině. Celkově byly v rámci této výzvy schváleny k rozdělení dotace pro 27 projektů v souhrnné výši 19 140 515 Kč.

Na pomoc s řešením této situace byly další projekty podpořeny také v rámci specifických dotačních programů, zaměřených na oblast domácího násilí, podpory krizových a asistenčních linek a podpora fungování regionálních dobrovolnických center.

Prevence kybernetické kriminality

V roce 2023 vznikla pracovní komise RVPPK pro koordinaci a spolupráci v prevenci kybernetické kriminality (dále také „**Kyberkomise**“). Kyberkomise koordinovala plnění strategického cíle G prevence kybernetické kriminality SPK 2022–2027, řešila mezirezortní spolupráci a reakci na vysokou latenci prostřednictvím detekování nových fenoménů a hrozeb.

V roce 2023 byla realizována celonárodní preventivní kampaň Den bezpečnějšího internetu 7. 2. 2023. Také byl uveřejněn preventivní leták i brožura „**Desatero pro bezpečnější pohyb na sociálních sítích**“.

V oblasti prevence kybernetické kriminality tedy docházelo k **proškolení expertní základny i širší veřejnosti** (fyzicky i prostřednictvím osvětových materiálů). V roce 2023 byl také iniciován vznik podpůrného preventivního materiálu Odboru prevence kriminality MV a E-bezpečí – **Kyberakademie**, který bude sloužit v prevenci před kybernetickou kriminalitou na místní úrovni – pro pracovníky obcí, obecních a městských policí i dalších pracovníků

prevence. Součástí uvedeného materiálu budou i další doprovodné preventivně-vzdělávací materiály.

Situační prevence kriminality

ČR se v roce 2023 aktivně zapojila do 5. ročníku Evropského dne proti vloupání, který se uskutečnil 21. 6. 2023. Součástí byla řada preventivních aktivit např. komplexní preventivně informační kampaň,³⁰ mediální kampaně po celé ČR se zapojením MV, Policie ČR, samospráv a odborných partnerů v oblasti prevence kriminality. MV ve spolupráci s Policií ČR nechalo pro kampaň zpracovat 4 nové na sebe navazující videospoty.

V roce 2023 pokračovala realizace celorepublikového preventivního projektu „Zabezpečte se, chraňte majetek sobě i svým sousedům“.³¹ Projekt představuje souhrn preventivních opatření při ochraně domů, bytů a rekreačních objektů proti vloupání. Má za cíl v co nejširším měřítku informovat veřejnost o všech možnostech a způsobech řešení zabezpečení prostřednictvím mechanických systémů.

Podpora dobrovolnické služby Ministerstvem vnitra

V rámci dotačního programu Rozvoj dobrovolnické služby bylo v roce 2023 podpořeno 175 akreditovaných projektů nestátních neziskových organizací v celkové částce 14 406 000 Kč.

Na jaře 2023 byla vyhlášena výzva k podávání žádostí v Programu podpory fungování Regionálních dobrovolnických center v souvislosti se zvládním dopadů uprchlické vlny související s invazí Ruské federace na Ukrajinu pro rok 2023 (dále jen „Program“). V rámci Programu pro rok 2023 bylo podpořeno celkem 11 žádostí v celkové výši 5 382 425 Kč.

Bylo aktualizováno nařízení vlády č. 271/2017 Sb., o oceněních udělovaných Ministerstvem vnitra, ve znění pozdějších předpisů, kde v §1 odst. i) se zavádí **národní Cena za DOBROvolnictví** ve dvou kategoriích (fyzické osoby, právnické osoby).

První národní Cena za DOBROvolnictví byla předána na konferenci s názvem Zapojení dobrovolníků při společném řešení mimořádných událostí velkého rozsahu (tornádo na jižní Moravě, požár v Českém Švýcarsku, pomoc se zvládním ukrajinské uprchlické krize) v České republice. Tématem pro cenu bylo „Dobrovolnická pomoc v souvislosti se zvládním dopadů uprchlické vlny související s invazí Ruské federace na Ukrajinu.“ Hlavními oceněnými byla v kategorii dobrovolník paní Michaela Musilová z Kraje Vysočina (dlouhodobá dobrovolnice, která přes přípravu svačin a zařízení dětského koutku v KACPU Jihlava dovedla svou pomoc až k iniciování a zřízení Centra humanitární pomoci) a v kategorii dobrovolnická organizace Dobrovolnické centrum ADRA České Budějovice z Jihočeského kraje (hlavní partner města při vybudování Ukrajinského komunitního centra „Nadija“, věnující se jak materiální pomoci při ubytování či spolupráci s potravinovou bankou, ale v poslední době pak zejména velmi důležitým jazykově-vzdělávacím a integračním aktivitám).

Prevence kriminality na úrovni Policie ČR

Z pohledu prevence kriminality řešila Policie ČR v roce 2023 několik zásadních témat. Pokračovala opatření navazující na ozbrojený konflikt na Ukrajině cílená na uprchlíky. Prioritní problematikou roku 2023 byla prevence zaměřená na bezpečnost v online prostředí se

30 www.stopvloupani.cz

31 www.policie.cz/zabezpectese

zacílením na dospělou populaci. Jako efektivní se osvědčilo oslovování dospělé populace v produktivním věku cestou zaměstnavatelů. Odbor prevence Policejního prezidia ČR komunikoval se zástupci obchodních řetězců Ahold, Billa a Tesco s cílem dohodnout možnost realizace online seminářů pro jejich zaměstnance. Spolupráci se podařilo nastavit a model komunikace témat k zaměstnancům byl přenesen i k dalším zaměstnavatelům (zdravotní pojišťovny, Správa železnic, územní samosprávné celky, stát (např. ministerstva) a k velkým zaměstnavatelům v regionech atd.). Obsahem jsou zejména nejčastější formy podvodů páchaných v online prostředí. V rámci seminářů jsou mj. využívány spoty vytvořené v rámci kampaně Volač a Klikáč, zaměřené na investiční podvody, rizika umožnění vzdáleného přístupu do zařízení a nejčastější typy podvodů. Touto cestou se uskutečnilo v celé ČR 186 aktivit, kterými se podařilo oslovit 9 059 osob.

V roce 2023 bylo nezbytné pokračovat v preventivních aktivitách cílených na uprchlíky z Ukrajiny před válečným konfliktem. Základní aktivity cílily zejména na zvyšování právního vědomí. Do ukrajinského jazyka byly přeloženy preventivní spoty vytvořené pro vysílání v interaktivních tabulích Ámos vision na základních a středních školách (témata sexting, domácí násilí, hate crime, legalizace výnosů z trestné činnosti atd.). Do ukrajinské komunity cílily také aktivity celorepublikového projektu Mluvme o domácím násilí.

Také v roce 2023 pokračovala spolupráce s Českou bankovní asociací. V září 2023 bylo představeno třetí pokračování kampaně #nePINdej, která cílí na schopnost uživatelů odhalit phishingové stránky či pokusy o podvodné vylákání přístupových údajů k bankovníctví. Základem kampaně je online kybertest, který nabízí široké veřejnosti reálně si vyzkoušet v prostředí webové aplikace vlastní obezřetnost před podvodnými SMS, e-maily i navolávací.

6.2. Bezpečnostní výzkum, vývoj a inovace

V roce 2023 MV³² pokračovalo v plnění opatření **Meziresortní koncepce podpory bezpečnostního výzkumu České republiky 2017–2023 s výhledem do roku 2030 (dále jen „MKBV2017+“)**, která je základním dokumentem řídící poskytování státní podpory na aplikovaný výzkum, experimentální vývoj a inovace v oblasti bezpečnosti. V roce 2024 probíhá aktualizace tohoto dokumentu, která je zaměřena **především na aktualizaci programového portfolia** a na soulad s novelou zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), která bude mít dopad na legislativní prostředí poskytování podpory, ve kterém je bezpečnostní výzkum ukotven.

MV se v roce 2023 účastnilo přípravy významných koncepčních a strategických dokumentů z oblasti výzkumu a vývoje, např. Národní výzkumné a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky 2021-2027 (Národní RIS3 strategie), kde se podařilo vytvořit prostor pro podporu bezpečnostního výzkumu skrz společenskou misi **„Posílení odolnosti společnosti proti bezpečnostním hrozbám.“** Společenská mise již byla implementována do několika programů účelové podpory (za MV se jedná o **Program bezpečnostního výzkumu ČR 2021-2026: vývoj, testování a evaluace nových bezpečnostních technologií a do operačních programů Jan Amos Komenský a Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost**).

32 webový portál bezpečnostního výzkumu - <https://www.mvcr.cz/clanek/mikroweb-bezpecnostniho-vyzkumu.aspx>

V roce 2023 byly realizovány tyto programy účelové podpory:

- Program „Strategická podpora rozvoje bezpečnostního výzkumu ČR 2019-2025“ (IMPAKT 1, UV č. 96/2019): Program je realizován v režimu veřejné soutěže s předpokládaným objemem podpory ve výši 1 230 mil. Kč. V rámci tohoto programu je podporováno 38 projektů. V roce 2022 a 2023 bylo dále ukončeno řešení 11 projektů, které se zaměřovaly na rozvoj mezinárodní spolupráce v bezpečnostním výzkumu. Mezi projekty, které byly hodnoceny jako V – vynikající výsledky projektu (s mezinárodním přesahem) patří např. VJ01030004 BAZAR: Budování komunity k problematice bezpečnostních temných tržišť nebo VJ01030001 Mezinárodní partnerství pro trénink dovedností kybernetické bezpečnosti.³³
- **Program bezpečnostního výzkumu ČR 2021–2026: vývoj, testování a evaluace nových bezpečnostních technologií (SECTECH, UV č. 898/2020):** Program je realizován v režimu veřejné soutěže s celkovým rozpočtem ve výši 714 mil. Kč. V rámci tohoto programu je podporováno 25 projektů. **V roce 2023 proběhla v tomto programu druhá veřejná soutěž, kde bylo k podpoře vybráno 19 projektů, jejichž realizace započala tento rok.**³⁴
- **Program bezpečnostního výzkumu pro potřeby státu 2022-2027 (SecPro, UV č. 283/2021):** Program je realizován v režimu veřejné zakázky s celkovým rozpočtem ve výši 780 mil. Kč. Hlavním cílem programu je zvýšení bezpečnosti státu a občanů ČR prostřednictvím podpory výzkumných potřeb orgánů státní správy, které umožní jednotlivým aktérům na poli zajišťování bezpečnosti získávat, osvojovat si, udržovat a rozvíjet potřebné specifické schopnosti pro efektivní zabezpečování úkolů v jejich působnosti.³⁵
- **Program Otevřené výzvy v bezpečnostním výzkumu 2023-2029 (OPSEC, UV č. 141/2022):** Program je realizován v režimu veřejné soutěže s celkovým rozpočtem ve výši 2 396 mil. Kč. V rámci tohoto programu je podporováno 51 projektů. Projekty jsou aktuálně v prvním roce realizace.³⁶

Cenu ministra vnitra za mimořádné výsledky v oblasti bezpečnostního výzkumu za rok 2023³⁷ získal projekt „Kybernetická aréna pro výzkum, testování a edukaci v oblasti kyberbezpečnosti“³⁸. Jedná se o technickou platformu pro trénink v oblasti kybernetické bezpečnosti. Aréna klade důraz především na propojení s reálnými průmyslovými zařízeními, hrátelnost a uživatelskou přívětivost. Aréna je zacílena na trénink středoškolských a vysokoškolských studentů a dále také na malé a střední firmy.

Institucionální podpora

MV poskytuje institucionální podporu 9 výzkumným organizacím, 6 z nich jsou zřízeny MV, 2 Státní úřadem pro jadernou bezpečnost a 1 Ministerstvem spravedlnosti. Podpora je

³³ <https://www.mvcr.cz/vyzkum/clanek/program-impakt-v-letech-2019-2025-dokumenty-strategicka-podpora-rozvoje-bezpecnostniho-vyzkumu-cr-2019-2025-impakt-1.aspx>

³⁴ <https://www.mvcr.cz/vyzkum/clanek/program-bezpecnostniho-vyzkumu-cr-2021-2026-vyvoj-testovani-a-evaluace-novych-bezpecnostnich-technologii-sectech.aspx>

³⁵ <https://www.mvcr.cz/vyzkum/clanek/program-bezpecnostniho-vyzkumu-pro-potreby-statu-2022-2027-secpro-security-procurement.aspx>

³⁶ <https://www.mvcr.cz/vyzkum/clanek/otevrene-vyzvy-v-bezpecnostnim-vyzkumu-2023-2029-opsec.aspx>

³⁷ <https://www.mvcr.cz/vyzkum/clanek/oznameni-o-udeleni-ceny-ministra-vnitra-za-mimoradne-vysledky-v-oblasti-bezpecnostniho-vyzkumu-2023.aspx>

³⁸ <https://www.utko.fekt.vut.cz/butca-kyberneticka-arena>

poskytována na základě rozvojových programů jednotlivých organizací, schválených ministrem vnitra. Za účelem kompatibility přidělování institucionální podpory bezpečnostního výzkumu s Metodikou hodnocení výzkumných organizací (UV č. 107/2017) bylo v roce 2023 provedeno komplexní hodnocení osmi výzkumných organizací. Z hodnocení vyplývá, že všechny hodnocené organizace jsou na dobré až špičkové úrovni v národním a mezinárodním srovnání a naplňují svou misi k rozvoji bezpečnostního výzkumu.

6.3. Činnost Probační a mediační služby³⁹

V roce 2023 evidovala Probační a mediační služba⁴⁰ o 7,5 % nových případů více než v roce 2022. Jednalo se o 9 156 nových případů (+ 9,8 %) přípravy podkladů k rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení. V přípravném řízení a řízení před soudem se jednalo o 8 615 případů, tj. 94 % připravovaných podkladů a ve vykonávacím řízení to bylo 542 nových případů, tj. 6 % všech případů této agendy. V roce 2023 evidovala služba celkem 982 nových případů přípravy podkladů pro rozhodování orgánů činných v trestním řízení v agendě mládeže. Mládež tak tvoří 10,8 % agendy přípravy podkladů pro rozhodnutí.

V roce 2023 zahájila Probační a mediační služba kontrolu uložené sankce či opatření v 14 105 případech (+ 5,7 %). V přípravném řízení a řízení před soudem se jednalo o 519 případů, tj. 3,6 % sankcí a opatření. Ve vykonávacím řízení to bylo 13 586 nových případů, tj. 96,4 % případů. V roce 2022 evidovala služba celkem 947 nových uložených sankcí či opatření v agendě mládeže. Agenda mládeže tvořila 6,7 % kontrolovaných sankcí a opatření.

Bylo realizováno také 863 mediací mezi obětí a pachatelem (+ 3,6 %) a 59 rodinných skupinových konferencí (+ 218 %).

Z dlouhodobého hlediska pak PMS považuje za velkou výzvu vyřešení vysoké případové zátěže pracovníků PMS, která je cca o čtvrtinu vyšší, než je potřeba daná minimálními standardy probační práce. Pouze intenzivní práce s pachateli a zajištění cílených opatření v sociální oblasti, v oblasti léčby závislostí a dostupnosti psychiatrické péče je z dlouhodobého hlediska jediným možným řešením, jak snižovat úroveň recidivního chování u pachatelů a účinně bránit naplnění věznic a tím tak přispět ke zlepšení vnitřní bezpečnosti ČR.

V roce 2023 pokračoval již v rámci standardního provozu Probační dům v Písku s kapacitou 16 míst, který se tak stal součástí práce s podmíněně propuštěnými muži s cílem podpořit podmíněně propuštěné v prvních měsících pobytu na svobodě a předcházet tak jejich selhání.

V roce 2023 byl ukončen rozsáhlý kriminologický výzkum, který se zaměřil na **účinnost probace** z hlediska ukončování kriminální kariéry. V jeho rámci byl po dobu jednoho a půl roku průběžně sledován **vzorek 563 klientů**, kteří byli podmíněně propuštěni z výkonu trestu odnětí svobody s uloženým dohledem. Využity byly **kvantitativní i kvalitativní výzkumné metody**, a to včetně opakovaných rozhovorů s částí klientů. Ve shodě s obdobnými zahraničními studii se potvrdilo, že činnost probačního úředníka může k nápravě pachatele přispět sice nepřímým, nicméně i tak významným a **efektivním způsobem**. Podmínkou je navázání kvalitního vztahu mezi ním a pracovníkem, systematická práce na jeho vlastní motivaci kriminální kariéru ukončit a také soustředění se nejen na rizikové faktory recidivy, ale také na

³⁹ Jedná se o extrapolované hodnoty roku 2023 ze zjištěných hodnot leden–říjen/listopad 2023. Důvodem je migrace dat a přechod na nový agendový informační systém PMS.

⁴⁰ Více informací o činnosti Probační a mediační služby je dostupných zde: <https://www.pmscr.cz/> a zde: https://www.pmscr.cz/wp-content/uploads/2023/03/statistiky_agendy_pms_2019-2023.pdf

silné a pozitivní stránky klienta, stejně jako na faktory, které s desistencí prokazatelně souvisejí a které působí v jeho přirozeném prostředí (zejména bydlení, zaměstnání a rodina).

6.4. Aktivity Finančního analytického úřadu

V roce 2023 přijal FAÚ celkem 7 114 oznámení podezřelého obchodu. Oproti loňskému roku se jedná opět o nárůst, a to konkrétně o 16 %. Z hlediska dynamiky se jedná o dlouholetý trend meziročního nárůstu o cca 10 % až 20 %. Počet oznámení z roku 2023 dosáhl nové rekordní výše. Za nárůstem stojí zvyšující se reporting povinných osob, do kterého se promítá vzrůstající počet bankami detekovaných podezřelých obchodů s vazbou na různé typy zejména různých typů podvodných jednání a návazné legalizace výnosů z trestné činnosti. Stejně tak byl v roce 2023 zaznamenán nárůst počtu podaných trestních oznámení, a to v celkovém počtu 995, což je 9% změna oproti předchozímu roku a dále i trestních oznámení se zajištěním finančních prostředků v celkovém počtu 751, což představuje nárůst o 14 % oproti předchozímu roku. Celkový objem zajištěných finančních prostředků dosáhl v roce 2023 částky 3,836 mld. Kč, přičemž i zde došlo k nárůstu oproti roku 2022 o 47 %.

Mimo trestních oznámení byly na základě zákonného zmocnění poskytnuty informace také:

- Generálnímu finančnímu ředitelství ve 2496 případech,
- Generálnímu ředitelství cel ve 457 případech,
- Policii České republiky v 924 případech,
- dalším oprávněným příjemcům v 563 případech.

Ze shora uvedeného plyne, že velice významná část šetření oznámení podezřelých obchodů se obdobně jako v předchozích letech týkala daňových deliktů.

Struktura podaných oznámení bez větších změn kopíruje situaci z roku 2022. Vnější aspekty, které primárně ovlivňovaly charakter detekovaných podezřelých obchodů, jako například probíhající ruská agrese na Ukrajině, zvýšený pohyb cizinců v České republice, míra inflace, ceny energií, probíhající pronikání kryptoměn do všech vrstev společnosti atd. se obdobně projevovaly i v roce 2023.

Nejvýznamnější část hlášení tvořily oznámení týkající se různých forem podvodného jednání s následným praním peněz, často v rámci zneužití kryptoměn. V tomto směru co do počtu dominovaly detekované aktivity typu phishing, vishing a další projevy sociálního inženýrství, a to ať už v rámci nabídky nákupu kryptoměn, investic do cenných papírů, ale také nabídky prodeje, koupě či přepravy použitého zboží atd. Podstatná část oznámení se opět týkala hotovostních transakcí, zjevně souvisejících se zvýšeným pohybem cizinců v ČR, zejména původem z bývalých zemí SSSR, a to jak v rámci hotovostních vkladů přes ATM tak i na pobočkách bank. Zdrojem byly mnohdy finanční prostředky neznámého původu v zahraničí.

Hlášení týkající se možného podezření na daňový delikt s následným praním peněz zůstává už po mnoho let významnou skupinou oznámených podezřelých obchodů. K problematice DPH, daně z příjmu a spotřební daně nadále zvyšující se měrou přibývaly v roce 2023 případy z oblasti povinných odvodů, resp. neplacení odvodů zdravotního a sociálního pojištění pracovními agenturami zaměstnávajícími cizince, kdy dochází ke škodám v řádech desítek miliard Kč.

Zvýšená poptávka po vojenském materiálu jako důsledek ruské agrese i rozšiřující se mezinárodní sankční opatření, které má vliv na obchodování s materiálem a technologiemi

dvojího užití způsobovala v roce 2023 rostoucí počet hlášených případů s podezřením na delikty související s nelegálním obchodem s těmito strategickými komoditami, někdy ve spojitosti s podezřením na obcházení mezinárodních sankcí.

Nadále dlouhodobý problém představuje fenomén tranzitních účtů (byť v roce 2023 zaznamenal pokles počtu hlášených případů, což bylo způsobeno uplatňovanými AML opatřeními ze strany povinných osob) a obchodního financování se znaky zakrývání původu finančních prostředků s neprokázaným predikativním trestným činem spáchaným v zahraničí. Zákonnými nástroji se daří FAÚ tato jednání detekovat, nicméně stále zůstává velmi problematické tyto případy dále řešit a úspěšně dořešit v následném trestním řízení. S tímto jednáním je spojená vysoká rizikovost daná miliardovými objemy transferovaných transakcí přes český finanční systém.

V oblasti provádění mezinárodních sankcí lze konstatovat, že oproti roku 2022 tato agenda narostla (byť mírněji ve srovnání s bezprecedentním nárůstem v roce 2022, způsobeným eskalací rusko-ukrajinského konfliktu). Nárůst měl tři příčiny. Zaprvé, nápad sankčních případů nadále vzrůstal. Zadruhé, stále docházelo ke zpřísňování protiruských a protiběloruských mezinárodních sankcí EU (v roce 2023 EU přijala tři nové sankční balíčky). Zatřetí, nově začaly být v roce 2023 přijímány vnitrostátní sankce dle sankčního zákona (č. 1/2023 Sb.).

Celkově se FAÚ v roce 2023 zabýval středními stovkami sankčních případů (o uplatňování sankcí, o výjimkách ze sankcí a o stíhání porušení sankcí).

Srovnáme-li nápad případů týkajících se sankcí EU v roce 2023 oproti roku 2022, pak obecným trendem byla menší prevalence individuálních ekonomických sankcí (tzv. mrazicích sankcí) oproti sektorovým hospodářským sankcím (např. sankce v podobě zákazu dovozu nebo vývozu určitého zboží, zákazu investic, zákazu poskytování určitých služeb).

Vnitrostátní sankce měly, z hlediska nápadu FAÚ, podobu individuálních ekonomických sankcí. Zjednodušeně řečeno bylo úkolem FAÚ mrazit majetek entit zařazených na vnitrostátním sankčním seznamu. V průběhu roku 2023 bylo na vnitrostátní sankční seznam zařazeno 6 fyzických osob (Gund'ajev, V. P. Jevtušenko, F. V. Jevtušenko, Obnosov, Zorikovová, Zorikov) a 1 právnická osoba (Goszagransobstvennost).

V roce 2023 byl zahájen proces národního hodnocení rizik ve smyslu AML zákona, který se věnuje oblasti rizik financování proliferace, přičemž FAÚ je koordinátorem tohoto procesu. Předpoklad vyhotovení finální zprávy je polovina roku 2024. Cílem tohoto procesu je identifikovat a popsat rizika zneužití finančního systému ČR tímto nezákonným jednáním, jež ohrožuje mír a bezpečnost, a navrhnout opatření k jejich zmírnění.

6.5. Výzkumná činnost IKSP

Institut pro kriminologii a sociální prevenci (IKSP) je resortní výzkumné pracoviště Ministerstva spravedlnosti, zabývající se výzkumnou a analytickou činností v oblasti kriminality, trestní justice, trestní a bezpečnostní politiky. V roce 2023 dokončil řešení výzkumných úkolů ze **Střednědobého plánu výzkumné činnosti IKSP na období 2020-2023**⁴¹. Ten zahrnoval celkem 13 témat, a to faktory kriminální recidivy a desistence; aplikaci institutu podmíněného propuštění; dopady zavedení elektronického monitorovacího systému; děti mladší 15 let v systému soudnictví ve věcech mládeže; dopady zavedení nové diference ve vězeňství; přípravu odsouzených na propuštění z výkonu trestu; fungování institutu zabezpečovací

41 Poznanky ze všech řešených výzkumných úkolů jsou postupně publikovány ve formě monografií, které jsou volně dostupné na stránkách IKSP <https://www.iksp.cz/publikace>

detence; zacházení s odsouzenými uživateli drog; trendy kriminality a trestní politiky; viktimizaci občanů trestnou činností; postoje veřejnosti k trestní politice a k prevenci kriminality; pachatele a oběti domácího a genderově podmíněného násilí; trendy kyberkriminality. Vybrané výzkumné aktivity IKSP jsou uvedeny v odpovídajících kapitolách.

PŘÍLOHA 2 – VÝVOJ JEDNOTLIVÝCH DRUHŮ TRESTNÉ ČINNOSTI

7. STATISTIKA KRIMINALITY

Tato kapitola popisuje vývoj hlavních oblastí trestné činnosti pohledem statistických ukazatelů, ale také optikou hlavních trendů, které se v nich v roce 2023 projeví. Ve všech oblastech se jedná o kriminalitu registrovanou, o které se orgány činné v trestním řízení dozvědí. Část kriminality zůstává ze své podstaty latentní, tedy orgánům v trestním řízení neznámá, a nefiguruje tedy ve statistikách.

7.1. Základní údaje o kriminalitě v roce 2023

Data Policie ČR ve srovnání s rokem 2022

Celková kriminalita – počet registr. skutků	181 417	(-574, -0,3 %)
Počet objasněných skutků	82 992	(+1 518, +1,9 %)
Objasněnost	45,7 %	(+0,9 %)
Počet dodatečně objasněných skutků	17 455	(+2 700, +18,3 %)
Počet objasněných skutků celkem	100 447	(+4 218, +4,4 %)
Počet stíhaných osob	79 356	(+3 882, +5,1 %)
Výše zjištěných škod	23,411 mld. Kč	(+3,798 mld. Kč, +19,4%)

V roce 2023 bylo registrováno celkem **181 417 trestných činů, což je o 574, tj. o 0,3 %, méně**, než v roce 2022. Na začátku roku 2023 byl patrný nárůst o 13,5 %. Od února se nárůst postupně snižoval, ke konci roku došlo dokonce k nepatrnému poklesu o 0,3 %. Z dosavadního vývoje se naplnil předpoklad, že registrovaná kriminalita v roce 2023 bude směřovat velmi blízko k úrovni registrované kriminality v roce 2022.

Z celkem registrovaných 181 417 trestných činů bylo objasněno 82 992, což je o 1 518, tj. o 1,9 % více. Objasněnost trestné činnosti se mírně zvýšila na 45,7 % (+0,9 %). Počet dodatečně objasněných trestných činů se zvýšil na 17 455 (+2 700, +18,3 %). Celkem, včetně dodatečně objasněných, bylo objasněno 100 447 (+4 218, +4,4 %) trestných činů. Počet stíhaných osob se zvýšil o 3 882 na 79 356 (+5,1 %).

Škody způsobené trestnou činností se zvýšily o cca 3,8 mld. Kč na částku cca 23,4 mld. Kč. Jedná se o mírně nadprůměrnou hodnotu v kontextu posledních 5 let. Hlavní příčinou nárůstu škody je obecně zdražování komodit a zboží v ČR způsobené inflací. Část nárůstu souvisí také s navýšením škod ve dvou kategoriích, konkrétně u porušení povinnosti při správě cizího majetku (§ 220) a u zpronevěry (§ 206), přičemž tyto dva trestné činy kumulativně generují škody v součtu téměř 3 mld. Kč.

Nárůst registrovaných trestných činů byl v roce 2023 zaznamenán u krádeží prostých (33 075, +671, +2 %), ostatních majetkových činů (34 239, +2 210, +6,9 %), ostatní kriminality (28 357, +483, +1,7 %), u vražd (159, +9, +6 %), válečných a protiústavních činů (19, +6, +46,2 %). Naopak **pokles** registrovaných trestných činů byl evidován u krádeží vloupáním (30 986, -2 764, -8,2 %), hospodářské kriminality (12 765, -872, -6,4 %), mravnostní kriminality (3 201, -89, -2,7 %), násilné kriminality (13 115, - 65, -0,5 %) a zbývající kriminality (23 585, -151,

-0,6 %).

Podle statistiky **zajištěného majetku z trestné činnosti** (podle trestního řádu), kterou vede Policie ČR, byl orgány činnými v trestním řízení zajištěn v roce 2023 majetek v celkové hodnotě cca 8,9 miliard Kč, oproti roku 2022 se jedná o nárůst o cca 3,6 miliardy Kč.

Shrnutí vývoje základních druhů kriminality v ČR

obecná krim. – reg.⁴²⁾ 144 973 (+446), obj.⁴³⁾ 58 968 (+1 717), objasněnost⁴⁴⁾ 40,7 % (+1,1 %)
násilná kriminalita - reg. 13 115 (-65), obj. 8 265 (+87), objasněnost 63 % (+1 %)
počet vražd - reg. 159 (+9), obj. 139 (+8), objasněnost 87,4 % (+0,1 %)
mravnostní kriminalita - reg. 3 201 (-89), obj. 1 891 (-68), objasněnost 59,1 % (-0,4 %)
majetková kriminalita - reg. 100 300 (+117), obj. 28 312 (+1 633), objasněnost 28,2 % (+1,6 %)
krádeže vloupáním - reg. 30 986 (-2 764), obj. 7 054 (-160), objasněnost 22,8 % (+1,4 %)
krádeže prosté - reg. 35 075 (+671), obj. 16 041 (+1 479), objasněnost 45,7 % (+3,4 %)
ostatní majet. krim. - reg. 34 239 (+2 210), obj. 5 217 (+314), objasněnost 15,2 % (-0,1 %)
ostatní kriminalita - reg. 28 357 (+483), obj. 20 500 (+65), objasněnost 72,3 % (-1 %)
hospodářská kriminalita - reg. 12 765 (-872), obj. 5 681 (-297), objasněnost 44,5 % (+0,7 %)
zbývající kriminalita - reg. 23 585 (-151), obj. 18 341 (+99), objasněnost 77,8 % (+0,9 %)

7.2. Územní rozložení kriminality

V roce 2023, podobně jako v předchozích letech, mělo **nejvyšší podíl na celkové registrované kriminalitě** hlavní město Praha s 22,6 % (+0,2 %), následuje Moravskoslezský kraj s 11,9 % (-0,1 %) a Středočeský kraj s 11,4 % (+0,5 %). Významným podílem se na kriminalitě rovněž podílely Jihomoravský kraj s 9,9 % (-0,3 %), Ústecký kraj s 8,9 % (-0,1 %), Plzeňský kraj s 5,3 % (-0,3 %) a Olomoucký kraj s 5,1 % (+0,1 %). Ostatní kraje se podílely méně než 5 procenty. **Nejnižší podíl na celkové registrované kriminalitě** měl Pardubický kraj s 2,7 % (-0,2 %).

Nejvyšší **kvantitativní nárůst** registrované kriminality byl evidován ve Středočeském kraji (20 594, +819, +4,1 %), v hlavním městě Praze (41 070, +366, +0,9 %), kraji Vysočina (5 605, +365, +7 %) a Zlínském kraji (6 302, +322, +5,4 %). K nejvýraznějšímu **kvantitativnímu poklesu** došlo v Libereckém kraji (7 705, -694, -8,3 %), Plzeňském kraji (9 562, -645, -6,3 %) a Jihomoravském kraji (17 970, -609, -3,3 %).

Nejvíce trestných činů bylo registrováno v Praze (41 070) a Moravskoslezském kraji (21 564), nejméně pak v Karlovarském kraji (5 041) a na Vysočině (5 605). Pokud lze některý z krajů označit za stabilní, pak především Jihočeský, neboť v roce 2023 evidoval pouze o 1 trestný čin více než v roce 2022 (8 917 vs. 8 916).

Nejvyšší objasněnost vykázal Ústecký kraj (60,5 %, +0,9 %), Zlínský kraj (59,7 %, -1,2 %), Pardubický kraj (59,3 %, +1,4 %), Jihočeský kraj (59 %, -1,4 %), kraj Vysočina (58,6 %, +2,8 %), Královéhradecký kraje (57,1 %, +0,1 %) a Olomoucký kraj (56,1 %, +2,2 %). Zbývající kraje vykázaly v roce 2023 objasněnost pod 55% hranicí. Nejnižší objasněnost vykázalo tradičně hlavní město Praha (25,1 %, -0,4 %).

42) Počet registrovaných skutků.

43) Počet objasněných skutků (z registrovaných).

44) Objasněnost = podíl objasněných a registrovaných skutků v %.

7.3. Pachatelé trestné činnosti a jejich trestání

Pachatelé trestné činnosti⁴⁵⁾

Počet stíhaných nebo vyšetřovaných osob za rok 2023 stoupl na 79 356 (+3 882, +5,1 %) osob. Z uvedeného počtu tvořily fyzické osoby 78 969 a právnické osoby 387. Z počtu fyzických osob tvořili muži ve věku 18 a více let 83,6 % a ženy 16,4 %.

Opakovaně trestaných osob bylo stíháno 35 206 (+3 038, +9,4 %), což činí 44,4 % na celkovém počtu stíhaných osob (+1,8 %). Opakovaně trestané osoby spáchaly 43 758 (+2 856, +7 %) trestných činů, tedy 52,7 % objasněných trestných činů.

Z celkového počtu trestně stíhaných osob se jednalo o 9 345 (+1 448) **cizinců**, což představuje 11,8 % (+1,3 %) z celkového počtu stíhaných osob. Z cizinců byli nejčastěji za trestnou činnost stíháni občané Ukrajiny (2 561, +96, +3,9 %) a Polské republiky (425, +25, +6,3 %). Cizinci spáchali 9 134 (+707) trestných činů, tedy 10,8 % objasněných trestných činů.

Počet pachatelů z řad **nezletilých** (1-14 let) se oproti roku 2022 snížil na 1 804, což činí pokles o 1 %, a **mladistvých** (15-17 let) bylo stíháno nebo vyšetřováno 2 351, což činí nárůst o 24,1 %. Děti mladší 15 let spáchaly 1 315 (+42) skutků a mladiství spáchali 2 045 (+347) skutků.

V rámci kriminality páchané všemi dětmi byla nejvíce zastoupena **majetková kriminalita** (955 skutků), zejména trestný čin neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (124, +10, +8,8 %), krádeže prosté – v obchodech (121, +19, +18,6 %), krádeže vloupáním do ostatních objektů (102, +25, +32,5 %) a krádeže prosté – motorových vozidel dvoustopých (82, +1, +1,2 %).

Z **ostatní kriminality** (930 skutků) byly nejčastěji evidovány trestné činy maření výkonu úředního rozhodnutí (393, +81, +26,0 %), poškození cizí věci – sprejství (167, -138, -45,2 %), výtržnictví (165, +63, +61,8 %) a nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy pro jiného (133, +39, +41,5 %).

Z **násilné trestné činnosti** (741 skutků) byly nejvíce zastoupeny trestné činy loupež (291, +56, +23,8 %), úmyslné ublížení na zdraví (213, +33, +18,3 %), vydírání (98, +17, +21,0 %) a nebezpečné vyhrožování (68, +29, +74,4 %). Za nárůstem násilné kriminality, kde jsou nejvíce zastoupeny loupeže a ublížení na zdraví, stojí zvyšující se radikalizace u dětí a shromažďování se v blízkosti obchodních center, kde často dochází ke konfliktům mezi jednotlivými skupinami dětí, které často vyústí ve spáchání jednoho z výše uvedených trestných činů.

Odsouzené osoby a jejich trestání

V roce 2023 se zvýšil počet pravomocně **odsouzených** osob oproti předchozímu roku 2022, a to z 50 222 na 51 399, tedy o 1 177 osob. O 705 osob vzrostl počet odsouzených pro trestný čin krádeže (2022 – 9 181; 2023 – 9 886). Zvýšení o 233 osob bylo zaznamenáno u trestného činu výtržnictví (2022 – 3 600; 2023 – 3 833), zvýšení o 322 osob bylo zaznamenáno u trestného činu ublížení na zdraví (2021 – 1 880; 2022 – 2 122), o 10 osob se zvýšil počet odsouzených pro trestný čin vraždy (z 83 v roce 2022 na 93 v roce 2023) a zvýšil se počet pravomocně odsouzených pachatelů trestného činu loupeže – o 125 osob (2022 – 725; 2023 – 850).

45) Jedná se pouze o vzorek pachatelů, který je znám až po objasnění nahlášených nebo vyhledaných skutků. Tento vzorek nevypovídá nic o pachatelích latentní kriminality.

Podíl jednotlivých **druhů ukládaných trestů** (včetně trestních opatření pro mladistvé) se v posledních letech mírně mění. Dochází totiž k nárůstu podílu uložených samostatných peněžitých trestů. Nejčastěji byly ukládány tresty odnětí svobody s podmíněným odkladem – 23 930 osobám, což představuje 46,6 % z počtu odsouzených osob, nepodmíněné tresty odnětí svobody byly uloženy 9 685 osobám, tj. 18,8 %, trest obecně prospěšných prací 5 492 osobám, tj. 11,4 % a samostatný peněžitý trest 9 830 osobám, tj. 19,1 %.

Z celkového počtu odsouzených bylo 6 496 cizinců, což představuje 12,6 % z odsouzených osob v roce 2023. Nejvíce odsouzených osob – cizinců bylo státními příslušníky Ukrajiny – 2 403 osob (37,0 %), příslušníky Slovenské republiky – 1 665 osob (25,6 %) a dále Moldavské republiky – 292 osob (4,5 %).

Celkem bylo odsouzeno 1 159 **mladistvých** osob. Nejčastěji byli mladiství odsouzeni za trestné činy proti majetku. Mladistvým byly ukládány v převážné většině trestní opatření odnětí svobody s podmíněným odkladem na zkušební dobu – celkem 723 osobám, trestní opatření obecně prospěšné práce – 222 osobám. Nepodmíněných trestních opatření bylo v roce 2023 uloženo 86 osobám. V případě 105 mladistvých bylo upuštěno od potrestání.

Celkem 6 020 osob spáchalo trestnou činnost pod vlivem **alkoholu** (2022: 6286, 2021: 5543, 2020: 5348, 2019: 5 793), což představuje pokles oproti předchozímu roku 2022 o 266 osob.

Celkem 2156 osob spáchalo delikt **pod vlivem jiné návykové látky** (2022: 2143, 2021: 2 154, 2020: 1 575, 2019: 1 298), což představuje nárůst oproti předchozímu roku 2022 o 13 osob.

Jednou z hlavních dlouhodobých priorit Nejvyššího státního zastupitelství je zvýšení četnosti ukládání peněžitých trestů jako základní majetkové trestní sankce. Majetkovým postihem pachatelů zejména v oblasti hospodářské, finanční a majetkové trestné činnosti dochází k naplňování jedné z hlavních zásad moderní trestní politiky, že trestná činnost se nesmí vyplácet. S problematikou majetkového postihu pachatelů trestné činnosti úzce souvisí rovněž majetkový postih v rámci odklonů, kterých je v trestním řízení ve stále vyšší míře využíváno. V této souvislosti lze uvést, že od roku 2016 každoročně dochází k postupnému zvyšování počtu peněžitých trestů uložených odsouzeným fyzickým a právnickým osobám jakož i celkové výše uložených majetkových sankcí.

Významnou změnou v oblasti vymáhání peněžitých trestů je novela vyplývající z tzv. konsolidačního balíčku, v jejímž důsledku s účinností od 1. 1. 2024 dochází k přenesení pravomoci k vymáhání justičních pohledávek včetně peněžitých trestů na celní úřady. V důsledku této změny lze předpokládat zrychlení, zefektivnění a zvýšení úspěšnosti vymáhání peněžitých trestů.

Důležitým trendem v oblasti sankcionování je meziročně **narůstající počet uzavřených dohod o vině a trestu**. Důvodem zvyšujícího se počtu uzavřených dohod je primárně odstranění legislativních překážek jejich širšího využití v trestním řízení, k němuž došlo zákonem č. 333/2020 Sb.

7.4. Pátrání po osobách a věcech

V rámci **cíleného pátrání** bylo v roce 2023 zadrženo na území ČR 24 hledaných osob a dalších 16 hledaných osob bylo zadrženo na základě mezinárodních podkladů partnerskými jednotkami v zahraničí. Z celkového počtu 24 zadržovaných osob bylo 11 osob zadrženo na základě příkazu k dodání do výkonu trestu odnětí svobody. V 7 případech se jednalo o realizaci evropských zatýkacích rozkazů a ve 2 případech o realizaci mezinárodních zatýkacích rozkazů. V 9 případech zadržovaných osob se jednalo o případy realizované v rámci přímé mezinárodní

policejní spolupráce jednotek cíleného pátrání. Významný podíl z těchto případů představovalo zadržení nebezpečných pachatelů hledaných pro násilnou trestnou činnost a trestnou činnost na úseku drogové kriminality.

V roce 2023 bylo vyhlášeno v informačním systému PATROS (informační systém pátrání po osobách) 18 427 **pátrání po hledaných osobách** a bylo odvoláno 18 444 pátrání po hledaných osobách. V roce 2023 bylo vyhlášeno v informačním systému PATROS 3 045 **pátrání po pohřešovaných osobách**. Z uvedeného počtu bylo vypátráno 2 987 pohřešovaných osob.

V roce 2023 bylo vyhlášeno pátrání po 1 397 pohřešovaných dětech. Dále bylo vyhlášeno pátrání po 5 579 dětech s nařízenou ústavní nebo ochrannou výchovou a preventivně výchovnou péčí. Prostřednictvím národního koordinačního mechanismu po pohřešovaných dětech bylo v roce 2023 ve 29 případech vyhlášeno pátrání s příznakem dítě v ohrožení. Všechny děti byly nalezeny v pořádku.

V roce 2023 bylo vyhlášeno pátrání po 4 **osobách neznámé totožnosti**. Ve všech případech se podařilo totožnost zjistit. Dále bylo vyhlášeno 50 případů **nálezů mrtvol neznámé totožnosti**. K přetrvávajícím problémům se stále řadí identifikace osob bez trvalého přístřeší (především osob zemřelých v Praze, Brně, Plzni a Ostravě) a identifikace osob, které spáchaly sebevraždu.

V roce 2023 bylo vyhlášeno do pátrání 3 988 dvoustopých vozidel a 536 jednostopých vozidel. Odvoláno z pátrání bylo 2 862 dvoustopých vozidel a 248 jednostopých vozidel.

V roce 2023 bylo vloženo do informačního systému KSU (Kriminalisticky sledovaná událost) 90 601 záznamů k odcizeným věcem, 10 702 k zajištěným věcem a 8 337 záznamů k nalezeným věcem.

V oblasti mezinárodního **pátrání v schengenském prostoru** bylo v roce 2023 řešeno prostřednictvím národní centrály SIRENE ředitelství mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia ČR celkem 19 135 pozitivních zásahů (lustrací) na osoby a věci hledané v SIS ve vztahu k ČR. To představuje meziroční nárůst o 5 tisíc případů, tj. více než o třetinu. Projevilo se spuštění systému SIS nové generace, které přineslo novou kategorii záznamů na cizince s příkazem k vycestování – tzv. návraty.

V rámci mezinárodního pátrání po hledaných osobách české soudy vydaly v roce 2023 celkem 770 evropských zatýkacích rozkazů, což představuje mírný nárůst proti roku 2022. Pomocí SIS se na základě evropských zatýkacích rozkazů podařilo vypátrat v cizině více než 430 hledaných osob, což představuje nárůst o více než 40 % oproti roku 2022. V ČR pak bylo prostřednictvím SIS vypátráno a zadrženo 263 hledaných osob.

V oblasti **mezinárodního pátrání mimo EU a Schengen** bylo prostřednictvím Interpolu na základě mezinárodního zatýkacího rozkazu zadrženo 27 mezinárodně hledaných osob, a naopak z ČR bylo vydáno 11 osob do států mimo EU/Schengen. Situaci stále ovlivňuje válka na Ukrajině, která i nadále vylučuje vydání do Ruska, Běloruska a na Ukrajinu. I přes tuto situaci se podařilo vydání 10 mezinárodně hledaných osob z Ukrajiny a jedné osoby z Ruska do ČR.

Na základě koordinace pověřených složek Policejního prezidia ČR a Národního památkového ústavu, a také za přispění dalších vědeckých i muzejních institucí se v roce 2023 podařilo zvláště v rámci mezinárodní policejní spolupráce vyhledat a ztotožnit celkem 49 kulturních statků či předmětů kulturní a historické hodnoty. Ve 41 případech se jedná o vzácné archiválie a knihy odcizené z muzea, knihovního a archivního fondu.

7.5. Majetková kriminalita

Na úseku majetkové kriminality bylo v roce 2023 registrováno 100 300 (+117, +0,1 %) trestných činů a objasněno 28 312 (+1 633, +6,1 %) trestných činů. Objasněnost se nepatrně zvýšila na 28,2 % (+1,6 %). Celkem, včetně dodatečně objasněných, bylo objasněno 35 900 (+3 704, +11,5 %) trestných činů.

Snížil se počet registrovaných skutků **krádeží vloupáním**, a to na 30 986 (-2 764, -8,2 %), objasněno bylo 7 054 (-160, -2,2 %) skutků. Naopak se zvýšil počet registrovaných skutků **krádeží prostých** na 35 075 (+671, +2,0 %). Z toho bylo objasněno 16 041 (+1 479, +10,2 %) skutků.

Na úseku trestné činnosti krádeží vloupáním do bytů byl v roce 2023 zaznamenán pokles (1 474, -271, -15,5 %), objasněno bylo 334 (-49). Počet krádeží vloupáním do rodinných domků se snížil na 2 114 (-414, -16,4 %). Majetková trestná činnost má v celkové kriminalitě na území ČR největší zastoupení (55,3 %). Krádeže vloupáním tvoří z počtu nápadu majetkové trestné činnosti 30,9 %, krádeže prosté 35 %.

Rozložení jednotlivých dominujících druhů majetkové kriminality v krajích se zhruba shoduje s rozložením ve stejném období roku 2022 a je ovlivněno sociálně demografickými specifiky jednotlivých krajů.

Významnou součástí majetkové kriminality je **trestná činnost páchaná na seniorech**. V systému AMOS Senior bylo v roce 2023 evidováno 114 skutků trestné činnosti spáchaných na seniorech s celkovou škodou 3 361 356 Kč. Proti roku 2022 došlo opět k prudkému poklesu nápadu této trestné činnosti, a to o více jak o polovinu. Také celková škoda klesla o 17 milionů. Hlavním důvodem tohoto poklesu je vytlačení trestné činnosti páchané na seniorech pod legendou Vnuk – dopravní nehoda z území ČR. Dále úspěšná spolupráce se společností Conectart, která je provozovatelem internetových portálu www.1188.cz (elektronický telefonní seznam pevných telefonních čísel a jejich provozovatelů). Tato spolupráce pokračuje i nadále, a to z toho důvodu, že se sice podařilo tuto trestnou činnost vytlačit z území ČR, ale Olaští Romové z Ostravy a Brna se nadále podílejí na této trestné činnosti v ostatních zemích Evropy jako kurýři, kteří od obětí vyzvedávají finanční hotovost. Z tohoto důvodu zůstává ČR nadále členem společného vyšetřovacího týmu.

Na území ČR bylo v roce 2023 **odcizeno celkem 2 441 (-161) dvoustopých motorových vozidel**. Dále bylo odcizeno 521 (+4) jednostopých motorových vozidel. U věci odcizených z vozidel bylo evidováno 8 947 (+162) skutků a případů krádeží součástí z motorových vozidel bylo evidováno 1 955 (-428).

V roce 2023 byly zaznamenány rovněž případy fyzické krádeže virtuální měny, a to vzhledem k tomu, že její hodnota (byť poslední dobou silně kolísá) je nadále vysoká. Uživatelé své virtuální měny spravují skrze různé online aplikace či weby, nebo offline hardwarové pomůcky (trezory). V prvním případě může v podstatě celkem snadno (pokud má uživatel slabé heslo) dojít k prolomení jeho účtu a následnému převodu virtuální měny pod svou kontrolu. Jedná se tedy o klasickou krádež, avšak provedenou v online prostředí.

7.6. Násilná kriminalita

Na úseku násilné kriminality bylo v roce 2023 registrováno 13 115 (-65, -0,5 %) skutků, z toho bylo objasněno 8 265 (+87, +1,1 %) skutků. Objasněnost se mírně zvýšila, činila 63,0 %

(+1,0 %). Celkem, včetně dodatečně objasněných, bylo objasněno 10 132 (+450, +4,6 %) skutků.

V roce 2023 došlo ke spáchání celkem 159 (+9, +6 %) **vražd**. Z toho bylo objasněno 139 (+8, +6,1 %) vražd. Počet všech objasněných vražd, včetně dodatečně objasněných, činil 154 (+17, +12,4 %) vražd. Dokonaných vražd bylo v uvedeném období 68, ve stádiu pokusu 86 a ve stádiu přípravy 5. K výraznějšímu nárůstu počtu vražd došlo v Moravskoslezském kraji, kde bylo spácháno 22 vražd, což činí nárůst o 46,7 %. Motivace pachatelů vražd spáchaných v roce 2023 vykazuje stále obdobné rozložení jako v předchozích letech. Opět více než polovina vražd byla motivována osobními vztahy. Nebyla registrována žádná vražda na objednávku ani vražda novorozence matkou.

Vývoj počtu registrovaných vražd kopíruje negativní změny v současné společnosti a tendenci k silovému řešení problémů. Mírný nárůst lze obecně přisuzovat přetrvávajícímu vyššímu napětí ve společnosti, které ovlivnila zejména ruská agrese proti Ukrajině a komplikovaný vývoj ekonomické situace. V dlouhodobém horizontu lze pak ve společnosti pozorovat zvyšující se toleranci k násilí, které proniká mezi stále mladší vrstvy společnosti. U řady pachatelů jsou přítomny různá psychiatrická onemocnění. Časté jsou rovněž souvislosti se zneužíváním alkoholu a jiných návykových látek.

U násilné trestné činnosti na úseku **loupeží** došlo za rok 2023 oproti roku 2022 k mírnému zvýšení nápadu. Od roku 2021 tudíž pokračuje trend postupného nárůstu loupeží. V roce 2023 bylo spácháno 1 433 (+20, +1,4 %) loupeží. Z toho bylo objasněno 1 011 (+18, +1,8 %), celkem, včetně dodatečně objasněných, bylo objasněno 1 145 (+22, +2,0 %) loupeží.

K nárůstu počtu registrovaných skutků došlo v roce 2023 i u případů **vydírání**. V roce 2023 došlo ke spáchání celkem 1 329 (+87, +7 %) případů vydírání. Z toho bylo objasněno 687 (-20, -2,8 %) případů. Z hlediska stíhaných pachatelů cizinců za vydírání, se podobně jako u loupeží, jednalo zejména o Ukrajince, Slováky a Bulhary.

V rámci násilné trestné činnosti je rovněž řešena **problematika požárů, výbuchů a provozních havárií**. Na území ČR bylo prověřováno celkem 525 skutků s celkovou škodou 130 529 000 Kč. Oproti roku 2022 je dokumentovaná škoda o 50 mil Kč nižší, což souvisí i s nižším počtem prověřovaných událostí. Mimořádných událostí se škodou převyšující 10 mil. Kč bylo v roce 2023 celkem 25. Jednalo se o požáry skladových a výrobních prostor a požáry bytových domů.

7.7. Mravnostní kriminalita

V roce 2023 bylo spácháno 3 201 (-89, -2,7 %) mravnostních trestných činů, z toho bylo objasněno 1 891 (-68, -3,5 %), celkem, včetně dodatečně objasněných, bylo objasněno 2 437 (-1) trestných činů. Objasněnost se snížila na 59,1 % (-0,4 %). Pro tento druh kriminality je specifické, že je oznamována oběťmi po měsících i letech, kdy u obětí dojde k překonání obav z oznámení protiprávního jednání.

Nejčastějšími trestnými činy v roce 2023 byly trestné činy **znásilnění** (917, +37, +4,2 %), dětská pornografie a zneužití dítěte k ní (716, -64, -8,2 %) a pohlavní zneužití ostatní (696, +12, +1,8 %).

Úřad služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR stále zaznamenává incidenty vztahující se k sexuálnímu zneužívání dětí v kyberprostoru, zejména v prostředí sociálních sítí. Mezi nejfrekventovanější incidenty lze zařadit přechovávání a držení dětské pornografie, dále pak sexuální nátlak (sextorze) a v neposlední řadě i tzv. kybergrooming –

vylákání obětí z prostředí internetu ke schůzce v reálném prostředí za účelem jejího sexuálního zneužití.

7.8. Hospodářská kriminalita

V roce 2023 bylo v oblasti hospodářské kriminality registrováno 12 765 (-872, -6,4 %) trestných činů a objasněno 5 681 (-297, -5 %) trestných činů, což představuje mírný pokles u registrované hospodářské kriminality i počtu objasněných skutků. Objasněnost oproti roku 2022 nepatrně vzrostla na 44,5 % (+0,70 %). Celkem, včetně dodatečně objasněných, bylo objasněno 7 504 (-430, -5,4 %) trestných činů.

Celková způsobená škoda v oblasti hospodářské trestné činnosti v roce 2023 činila 12,318 mld. Kč (+3,32 mld. Kč). Největší podíl připadá na trestné činy zkrácení daně se škodou 2,82 mld. Kč a podílem 22,86 % na celé hospodářské trestné činnosti, podvod se škodou 2,73 mld. Kč a podílem 22,13 %, dále porušení povinnosti při správě cizího majetku, kde výše škody činila 2,3 mld. Kč s podílem 18,75 %.

Ve struktuře hospodářské trestné činnosti zaujímaly z pohledu kvantitativních ukazatelů dominantní postavení trestné činy: neoprávněný přístup a poškození záznamu v počítačovém systému, opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla s počtem 1 909 skutků (-939, -33,0 %), úvěrový podvod: 1 687 skutků (-230, -11,9 %), podvod: 1 586 skutků (-19, -1,2 %), padělání a pozměnění veřejné listiny: 926 skutků (+397, +75,0 %) a zkrácení daně: 916 skutků (+169, +22,6 %).

Podvody z pohledu kvantitativních ukazatelů hospodářské kriminality mají i v roce 2023 stále dominantní postavení. Ve skladbě podvodných jednání se již plně projevil přechod značného množství jednání do virtuálního světa internetu a spadá tak pod tzv. ostatní kriminalitu páchanou v kyberprostoru (podvodné e-shopy, podvody spojené s investicemi, phishing, vishing, smishing, inzertní či reverzní inzertní podvody). Policie ČR se tak v současné době potýká s velkým množstvím podnětů týkajících se podvodných jednání na internetu. Jedná se o sériově páchanou trestnou činnost, kde není neobvyklé, že se jednání skládá i z několika set dílčích útoků. Podvodných jednání bez jakéhokoliv prvku použití virtuálních sítí, výpočetní techniky, obecně kyberprostoru je již pouze mizivé množství.

Danému trendu obecně nahrává vývoj společnosti ve směru digitalizace, kdy se ve valné míře přesunula veškerá mezilidská interakce do virtuálního prostoru, došlo k ohromnému přesunu běžných činností, jako je např. nákup spotřebního zboží v internetových obchodech. Bohužel výše uvedený trend s sebou nese i negativa, a to je nezkušenost a malá obezřetnost uživatelů při využívání elektronických platebních prostředků a obecně nedostatečné zabezpečení při využívání výpočetní techniky a virtuálních sítí.

Kriminalita v oblasti podvodů v sociálním zabezpečení a nemocenském pojištění v roce 2023 vzrostla o 33,6 %, kdy bylo registrováno 520 (+131) skutků, se způsobenou škodou cca 42 mil. Kč. Velký nárůst v oblasti podvodů v sociálním zabezpečení a nemocenském pojištění lze přičíst nepříznivé socioekonomické situaci, a především množství pracovními úřady a policejními orgány detekovaných případů zneužití příspěvku poskytovaných v souvislosti s tzv. lex Ukrajina (příspěvky pro solidární domácnost a další humanitní dávky pro osoby s dočasnou ochranou).

Z celkového počtu **trestně stíhaných právnických osob** v roce 2023 (387, +73, +23,3 %) připadalo na problematiku hospodářské kriminality celkem 88,1 % trestně stíhaných právnických osob. V rámci problematiky hospodářské kriminality bylo orgány činnými v trestním řízení zahájeno trestní stíhání 341 (+70, +25,8 %) právnických osob.

Ve struktuře skutků páchaných obviněnými právníckými osobami zaujímaly v roce 2023 dominantní postavení zejména trestné činy zkrácení daně (§ 240) - 73 skutků (+41, +128,1 %), porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku (§ 227) - 39 skutků (+25, +178,5 %), podvod hospodářského charakteru (§ 209) - 28 skutků (+11, +64,7 %) a porušení práv k ochranné známce a jiným označením (§ 268) - 20 skutků (+17, +566,6 %).

7.9. Kybernetická kriminalita

V roce 2023 bylo zaznamenáno celkem 19 592 (+1 038, +5,6 %) skutků spadajících pod problematiku kriminality páchané v kyberprostoru. Nejčastěji byly tímto způsobem spáchány **podvody mezi soukromými osobami** (8 495, +768, +9,9 %), **neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku** (5 515, +1 232, +28,8 %) a **neoprávněný přístup a poškození záznamu v počítačovém systému, opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla** (1 687, -888, -34,5 %). Kriminalita páchaná v kyberprostoru tvořila v roce 2023 10,8 (+0,6) % celkové registrované kriminality. V roce 2023 došlo ke zpomalení nárůstu kriminality páchané v kyberprostoru. Mezi roky 2021 a 2022 činil nárůst téměř 100 %, zatímco v roce 2023 necelých 6 %.

Tento výsledek lze přičíst několika zásadním faktorům. V roce 2023 bylo možno zaznamenat **účinné preventivní kampaně** ve veřejné sféře (sociální sítě, televize, rozhlas, tisk, e-maily atd.) současně realizované ze strany mnoha subjektů veřejného i soukromého sektoru.⁴⁶ Tyto kampaně varovaly jednak před různými typy internetových podvodů, ale také před útoky na počítačové systémy typu ransomware. Zapojení influencerů pak významně zvýšilo okruh osob, na něž tyto kampaně cílily. V loňském roce došlo také k úspěšné realizaci několika rozsáhlých trestních věcí se zahraničním přesahem, jež byly široce medializovány. Významným faktorem ovlivňujícím stav kybernetické kriminality v roce 2023 byl rovněž efektivní průběh operace „OFENZIVA“ zaměřené na cílené vyhledávání podvodných inzerátů na internetu a jejich eliminaci. Za relevantní lze označit rovněž zapojení bankovního sektoru, který se snaží odradit potenciální oběti podvodů od uposlechnutí pokynů pachatele a převodu finančních prostředků ze svých účtů. Na tomto místě je potřeba vysoce ocenit spolupráci úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR (ÚSKPV) s bankovní asociací a Českou národní bankou. Součástí tohoto úsilí je i ofenzivní přístup Policie ČR k prevenci například formou posílené přítomnosti v online prostoru (např. v oblasti šíření dětské pornografie, popř. jiné trestné činnosti s tím související jako je vydírání).

Je nutno vyzvednout vysokou aktivitu a snahu ÚSKPV PP o koncepční přístup ke **vzdělávání všech policistů v oblasti kriminality v kybernetickém prostoru** tak, aby každý policista uměl správně přijmout trestní oznámení a dokázal provést alespoň základní prvotní úkony k zamezení dokonání, způsobení škody a k objasnění trestného činu. Na tomto projektu vzdělávání s ÚSKPV úzce spolupracuje i Nejvyšší státní zastupitelství, které připravuje obdobný vzdělávací projekt pro státní zástupce. V rámci této oblasti nelze opomenout ani Národní centrálu proti terorismu, extremismu a kybernetické kriminalitě SKPV, která se na zmíněných projektech a nastavení potřebných vzdělávacích procesů taktéž významně podílí.

Stále platí, že podstatnou část trestné činnosti v problematice ostatní kriminality páchané v kyberprostoru tvoří sériově páchaná trestná činnost, především pak **různé druhy phishingu**. V roce 2023 šlo zejména o podvodné investiční platformy, které především cestou reklam

⁴⁶ např. kampaň #nePINdej! a s ní spojený Kybertest <https://www.kybertest.cz/>

na sociálních sítích a ve výsledcích vyhledavačů lákají na výrazné zhodnocení peněz formou investic, nejčastěji do kryptoměn, a následně potencionální zájemce oslovují, navedou k registraci na webových stránkách podvodné investiční platformy. Pod vlivem této legendy pak poškozený zasílá velké finanční obnosy, ať již formou bankovních převodů, či prostřednictvím kryptoměn v domnění, že investuje. Časté je v rámci tohoto způsobu provedení rovněž využívání nástrojů pro vzdálený přístup k zařízení (ať již PC či smartphone), který pak pachatelé mohou využít k přístupům k bankovním účtům poškozených.

Dalším výrazným způsobem provedení je pak trestná činnost spočívající v **podvodných telefonátech**. Převažuje legenda falešného bankéře s údajně napadeným bankovníctvím a nutností činit určitá opatření ze strany oběti. I v rámci tohoto způsobu provedení jsou často využívané nástroje pro vzdálený přístup. K získání peněz od poškozených jsou často využívány kryptoměny, hlavně formou vkladů do bitcoinů či vkladomatů. Pokračují i další formy phishingu cestou e-mailových zpráv, zpráv na sociálních sítích a v komunikačních aplikacích a podvodných SMS zpráv.

Velkým problémem je pak i výrazný přeshraniční prvek kybernetické kriminality. V kyberprostoru neplatí státní hranice, pachatelé fungují globálně a mohou své aktivity cílit na jakékoli místo. Běžná jsou podvodná callcentra fyzicky umístěná v zemích východní Evropy, Asie či Afriky, která cílí na oběti v ČR, Německu, Francii nebo jiných západních zemích. Časté je také rekrutování legalizátorů a bílých koní v postsovětských zemích.

V oblasti **kybernetické kriminality** řešené NCTEKK SKPV jsou zaznamenávány útoky DDoS proti klíčovým institucím a subjektům v ČR, které mj. souvisí se zahraničně politickou orientací ČR a podporou Ukrajiny. Dále jsou obvyklé případy ransomware útoků proti významným státním subjektům, např. útok proti webům Ministerstva vnitra. V rámci kybernetické kriminality se často vyskytují různé mezinárodně působící a organizované hackerské skupiny.

Dlouhodobým trendem je rostoucí sofistikovanost, vysoký rozsah četnosti útoků (např. 280 útoků v rámci jednoho případu), vysoký počet poškozených, vysoká škoda (i hrozba), geografický rozsah (často mezinárodní skupiny), které vyžadují efektivní a úzkou mezinárodní spolupráci. V neposlední řadě je nutné disponovat nejen obvyklými procesními znalostmi a erudicí, zároveň i technickými znalostmi a dovednostmi.

Kybernetická kriminalita se vyznačuje poměrně významnou **latencí**. Mnoho z útoků, která by bylo možné označit za trestné, probíhá pouze na technické úrovni a většina uživatelů zařízení, na která je útočeno, je ani nezaznamená. V ideálním případě jsou zachyceny antivirovou ochranou, případně jinými ochrannými prostředky. Mnoho z útoků je usnadněno zastaralou infrastrukturou, neaktualizovanými či špatně zabezpečenými zařízeními. Velkým trendem posledních let se stává trestná činnost na pomezí kybernetické kriminality a ostatní kriminality páchané v kyberprostoru, při které dochází ke **zneužití platebního prostředku – mobilního telefonu, ve kterém je uložena platební karta, v důsledku čehož následně dochází k odčerpání finančních prostředků poškozeného.**

V posledním roce došlo k prudkému rozvoji nástrojů umělé inteligence (AI), která již dnes umožňuje velmi realistické napodobování a vytváření fotografických, audio a video záznamů. Lze předpokládat, že v budoucnu se bude jednat o velmi účinný nástroj v rukou pachatelů trestných činů. Na tomto poli dochází zatím k prudkému rozvoji technologií, zatímco regulace zcela absentuje.

7.10. Daňová kriminalita

V rámci daňové kriminality, představující kriminalitu s nejpodstatnějším dopadem na státní rozpočet pokračuje úspěšná spolupráce metodou KOBRA, tak aby docházelo k jejímu odhalení již v zárodku, neboť se vyznačuje vysokou sofistikovaností a organizovaností. V oblasti mezinárodního prvku byla prohloubena spolupráce s Úřadem evropského veřejného žalobce (EPPO). S ohledem na vysokou sofistikovanost a organizovanost se daňová kriminalita bohužel vyznačuje nákladným a dlouhodobým prověřováním.

V roce 2023 nedošlo v oblasti daňové kriminality k zásadním událostem a proti předchozímu období roku 2022 nebyly zaznamenány zásadní změny. Došlo však ke zvýšení počtu registrovaných skutků (+ 6,4 %) a k podstatnému navýšení registrované škody způsobené hospodářskou trestnou činností, a to o téměř třetinu na 12,3 mld. Kč.

Dle statistických výstupů k daňové kriminalitě je rok 2023 charakterizován zvýšením počtu registrovaných trestných činů zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 trestního zákoníku a na rozdíl od let předchozích i (s ohledem na zaznamenaný nárůst) nevýznamným navýšením celkového rozsahu zkrácení povinné platby (škody). Na uvedený trestný čin tak připadá opět největší podíl z celkové způsobené škody v oblasti hospodářské kriminality.

Trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 trestního zákoníku zaujímá dominantní postavení i ve struktuře skutků páchaných právníckými osobami. **V rámci daňové kriminality přetrvává problém tzv. prázdných schránek, v jejichž čele formálně stojí zpravidla neztotožněná osoba prokazující se padělanými doklady, případně občan třetího státu.**

U trestného činu neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby podle § 241 trestního zákoníku došlo oproti předchozímu období k výraznému snížení počtu registrovaných trestných činů i celkové výše neodvedených plateb.

Absencí EET se otevírá široký prostor pro financování kriminálních aktivit. Nelegální peníze mohou být zakomponovány do legitimních obchodních aktivit. Dalším negativem je přímý dopad na odvody daně z příjmů, což může negativně ovlivnit veřejné finance. Provozovatelé restaurací a klubů v reakci na tuto změnu přecházejí na hotovostní platby.

Situace na nelegálním trhu v oblasti lihu a lihovin

V roce 2023 bylo útvary Celní správy České republiky zjištěno celkem 964 případů podezření z porušení celních a daňových předpisů týkajících se komodit lihu a lihovin. Únik na spotřební dani z lihu dosáhl částky cca 2,3 mil. Kč, tj. o 25 % vyšší než v roce 2022 (cca 1,9 mil. Kč). Převládající způsob porušování předpisů nadále spočíval v neprokázání zdanění lihovin skladovaných a nabízených k prodeji především v prodejnách potravin, smíšeného zboží a večerkách, ale také v restauračních zařízeních a trafikách. V několika případech byla zjištěna přeprava lihovin zejména bulharskými a rumunskými státními příslušníky do SRN (případně dalších zemí EU) bez dokladů prokazujících zdanění.

Ve srovnání s rokem 2022 sice stoupl počet případů nakládání s neznačeným lihem (+90 %), týkal se však menšího množství vybraných výrobků – lihovin (pokles množství o 42 %). Jednalo se převážně o skladování a prodej menšího množství neznačených lihovin v restauračních a ubytovacích zařízeních. Podobně jako v předcházejícím roce docházelo k záchytům přeprav nezdaněných ovocných destilátů, nabízení produktů pěstitelského pálení k prodeji v restauračních zařízeních a k odhalení nelegálních domácích pálenic. V příhraničních

oblastech ČR docházelo nadále k ojedinělým záchytům neznačených lihovin ve spotřebitelském balení, k jejichž výrobě byl použit líh zbavený denaturačních činidel, zdrojově původem z Polska.

Situace v oblasti lihu a lihovin je v porovnání s předchozími lety víceméně stabilní a neměnná. I nadále přetrvává stav po tzv. metanolové kauze, který byl charakteristický masivním odklonem poptávky po neznačeném lihu pochybného původu, který byl nabízen k prodeji především v prostorech příhraničních tržnic a v malých kamenných prodejnách nebo stánků s občerstvením. Hlavním trendem porušování celních předpisů v této oblasti je v České republice výroba lihu na destilačních přístrojích v „domácích“ podmínkách. Výše respektive množství produkce může i při takovéto výrobě dosahovat dle použitých vstupních surovin řádově tisíců litrů lihu ročně. Zeměpisně tato výroba probíhá především na území jižní a střední Moravy. Aktuálně nejsou v prostoru EU identifikovány případy krácení spotřební daně z lihu s mezinárodním prvkem či spojených s nabídkou padělaných lihovin.

Problematika nelegální výroby tabákových výrobků

V roce 2023 bylo kontrolní činností Celní správy České republiky v oblasti tabáku a tabákových výrobků zjištěno 1 132 případů podezření z porušení celních a daňových předpisů. Únik na spotřební dani byl vyčíslen částkou cca 52 mil. Kč.

V rámci kontrolní činnosti bylo nejčastěji zjišťováno skladování, nabízení k prodeji, přeprava neznačených tabákových výrobků, popřípadě skladování, nabízení k prodeji, přeprava tabákových výrobků bez dokladů prokazujících jejich zdanění, anebo prodej tabákových výrobků značených nesprávným způsobem, tj. prodej tabákových výrobků s neplatnou tabákovou nálepkou – se starou sazbou daně. Ve srovnání s rokem 2022 se sice zvýšil celkový počet odhalených případů podezření z porušení právních předpisů v předmětné oblasti o 33 %, přesto únik na spotřební dani se snížil o 41 %. Stejně jako v minulých obdobích se v celém spektru zajištěných cigaret vyskytovaly rovněž cigarety ukrajinské, případně běloruské produkce.

Odhalování trestné činnosti spojené s organizovaným pašováním tabákových výrobků, odhalování ilegálních továren na cigarety a úpravou tabáku do podoby vhodné pro kouření je jednou z dlouhodobých priorit celní správy. Uvedená trestná činnost má primárně negativní dopad na daňové příjmy ČR a současně vykazuje i znaky zapojení mezinárodních zločineckých skupin do tohoto druhu protiprávního jednání.

V roce 2023 byly na území ČR odhaleny 4 nelegální výrobní cigaret a větší počet prostor určených ke skladování tabákových výrobků a netabákového materiálu. Útvary Celní správy ČR v této komoditní oblasti zajistily v roce 2023 bezmála 52,5 milionu kusů cigaret a 52 tun tabáku, kdy výše daňového úniku činí přibližně 375 000 000 Kč.

Minerální oleje

V roce 2023 bylo Celní správou České republiky u komodity minerální oleje odhaleno na 152 případů porušení právních předpisů. Vyčíslený únik na spotřební dani z minerálních olejů pak dosáhl cca 32,1 mil. Kč. Stejně jako v minulém období, hodnotově nejvýznamnější daňové úniky byly detekovány zejména v rámci daňových kontrol realizovaných v oblasti daňově zvýhodněných komodit, jako jsou minerální oleje určené pro zemědělské účely a pro výrobu tepla.

V této komoditě přetrvává v roce 2023 jako hlavní téma Zvláštní minerální oleje (ZMO „Designer Fuels“). Zneužívání těchto olejů primárně určených pro pohon motorů není pouze záležitostí jednoho státu, ale jedná se o problematiku řešenou na úrovni v podstatě všech členských států EU.

Oblast krácení daní

S dopadem na fiskální efekt ve výši několika desítek miliard korun ročně se každoročně setkáváme u úmyslného **organizovaného krácení daní**, často s intrakomunitárním aspektem.

I nadále mezi nejrizikovější oblasti (komodity/služby), ve kterých dochází k mimořádně vysokému poškozování fiskálních zájmů ČR, patří poskytování pracovní síly (znásobené vlivem migrantů v souvislosti s ruskou agresí proti Ukrajině), dovoz zboží (převážně z regionu jihovýchodní Asie a Středního východu), reklamní služby (zejména v oblasti sportu).

Vedle uvedených oblastí se GFR snaží reagovat na rizika zkrácení daní související s oblastí nakládání s kyberměnami (vysoké riziko spočívající v anonymitě transakcí), ale i souvisejícími činnostmi v internetovém prostředí.

Do trestné činnosti s cílem krácení DPH jsou zapojeny skupiny působící na území více členských států EU. S tím souvisí problém se získáváním informací z jiných členských států a tendence pachatelů přesunovat trestnou činnost do zemí, se kterými je výměna informací a spolupráce nejsložitější. Z tohoto hlediska je i zde mezinárodní spolupráce a operativní výměna informací důležitou součástí při prověřování protiprávní činnosti. V rámci mezinárodní policejní spolupráce jsou zpracovávány ročně desítky žádostí týkající se podpory trestních věcí vedených na útvarech pátrání. Významná část mezinárodní spolupráce se dále realizuje na platformě EUROPOLU-EMPACT MTIC, kde ČR je aktuálně v roli vedoucího operační akce OA 2.4 a zároveň se i aktivně účastní dalších 12 operačních akčních plánů této platformy.

Přetrvává stav v oblasti růstu latentních podvodů při dovozech zboží zejména z ČLR a Turecka (podhodnocení, e-commerce, zneužívání celních režimů 40 00 a 42 00, padělky textilu a zboží denní potřeby), kde ČR figuruje často na pozici vstupní země pro čínské zboží na trh EU prostřednictvím společností – missing traderů založených v České republice. Jako další problém se jeví trend přesouvání peněžních prostředků v hotovosti mimo jurisdikci ČR.

K efektivní detekci podvodů na úseku DPH přispěly v předchozích letech správcem daně zavedené analytické nástroje, které následně v rámci odhalování tohoto druhu protiprávní činnosti využívají orgány činné v trestním řízení. V reakci na zavedení tzv. kontrolního hlášení byly ze stran daňových subjektů zaznamenány nové trendy vykazování cíleně marginálních obchodních transakcí v rámci oddílu B3 kontrolního hlášení (zjednodušený daňový doklad pro plnění do 10 000 Kč) a řetězení vykazovaných fiktivních plnění křížem mezi plátcí. Tento trend stále pokračuje. V oblasti intrakomunitárních podvodů na DPH se objevují zejména akviziční podvody např. při pořízení osobních automobilů nebo potravin. Z výše uvedeného vyplývá důležitost spolupráce na národní úrovni i s ostatními státními orgány v rámci ČR, kdy jako nenahraditelnou lze hodnotit spolupráci s finanční správou a FAÚ.

Poskytování pracovní síly

Od roku 2016 detekuje GFR krácení daní a dalších povinných plateb v oblasti poskytování pracovní síly, kdy důsledkem je zkrácení odvodů do státního rozpočtu nejen o daně, ale i o pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění. S tím souvisí i problematika zastřehého

zprostředkování zaměstnání a nelegální práce. Bohužel se tuto činnost zatím nedaří orgánům státní správy dostatečně eliminovat.

V souvislosti s válkou na Ukrajině bylo uprchlíkům zprostředkováno zaměstnání orgány veřejné správy ČR, ale část z nich na základě různých, a ne vždy pravdivých doporučení přešla pod „zaměstnanecké agentury“ svých krajanů, kteří z nich kořistí. Nelegální zisky z této činnosti končí výběry v hotovosti, popřípadě jsou přetaveny do nemovitostí, drahých aut a dalších cenných věcí.

V rámci spolupráce KOBRA na krajské úrovni se podařilo odhalit organizovanou skupinu 8 fyzických osob, která prostřednictvím nastrčených společností nejméně od roku 2017 vykonávala činnost agenturního zaměstnávání, ač k tomu neměla příslušná povolení a zprostředkování zaměstnávání cizinců kamuflovali jako smlouvy o dílo s koncovými uživateli. Celková škoda na neodvedené dani a ostatních povinných odvodech činí téměř 100 mil. Kč. Obdobný modus operandi byl řešen v rámci případu HOPAK se škodou 127 mil. Kč, a to rovněž v rámci spolupráce Kobra.

Dovoz zboží (celní režim 4000, 4200)

Evropský hospodářský prostor je trvale pod tlakem organizovaných struktur ze zemí jihovýchodní Asie a Středního východu, které se na jeho trh snaží umístit dovážené zboží takovým způsobem, aby nejen zkrátily clo, ale dosáhly i co nejmenších odvodů na dani z přidané hodnoty a dani z příjmů. K tomuto účelu úmyslně deklarují nižší hodnotu zboží a po propuštění zboží do volného oběhu dochází ke „ztrátě zboží“ v různých tržnicích a místech s vysokým podílem turistického ruchu (bez daňových dokladů). Toto podvodné jednání bývá spojeno se zmizením/nekontaktností společnosti podílející se na dovozu tohoto zboží, případně popíráním dovozu zboží v takovém objemu či deklarují prodej do jiného členského státu, ke kterému ale nemají účetní doklady. Zboží se stává nedohledatelným pro správce daně a dochází ke zkrácení daně na výstupu, resp. výnosů.

Vysoké míry fiskálních ztrát souvisejících s dovozem zboží si jsou vědomé i orgány EU a ostatní členské státy, proto došlo k rozšíření informační výměny mezi členskými státy prostřednictvím systému SURVEILLANCE III, kdy systém sloužící ke sdílení informací o dovozu v celním režimu 4200 mezi jednotlivými členskými státy. Za účelem zefektivnění odhalování případů krácení daní a cla v souvislosti s dovozem GFR spolupracuje s EPPO, Generálním ředitelstvím cel a Policií ČR.

Za účasti všech tří složek zúčastněných na spolupráci KOBRA se podařilo v případě s názvem „REJDAŘ“ odhalit organizovanou mezinárodní skupinu osob, které si vytvořily soubor obchodních společností zabývajících se dovozem zboží ze třetích zemí a od roku 2018 zkrátily daň z přidané hodnoty o téměř 1,2 miliardy Kč. Věc je dozorována pověřenou žalobkyní Úřadu evropského veřejného žalobce (EPPO).⁴⁷

Reklamní služby

Tento evergreen organizovaného krácení daní zaměstnává berní úředníky nejen v České republice. Jedná se o organizované jednání s vytvořením nepřehledné struktury právnických osob, v rámci níž dochází k několikanásobnému navýšení ceny reklamy (zpravidla z řádů jednotek tisíc na statisíce, resp. miliony Kč) oproti reálné ceně. Na rozdíl od krácení daní při

47 <https://www.policie.cz/clanek/kraceni-dani-za-1-2-miliardy-kc.aspx>

dovozu zboží jsou organizátory této činnosti téměř vždy osoby české národnosti. S ohledem na organizovanost jednání je tento typ krácení daní primárně řešen na platformě KOBRY.⁴⁸

7.11. Kriminalita páchaná na životním prostředí

Oblast **kriminality páchané proti životnímu prostředí** (environmentální kriminality) je stále velmi latentní. V posledních letech však začíná být veřejností více vnímána, sdílána na sociálních sítích a také oznamována. Statisticky vykazuje za rok 2023 mírný nárůst zjištěných skutků. Z hlediska absolutních čísel bylo v této oblasti spácháno 273 (+21) skutků.

Největší nárůst, o 47 případů, byl zaznamenán v kategorii týrání zvířat a zanedbání péče o zvíře (§ 302, 302a, 303 TZ). K největšímu poklesu došlo u kategorie pytláctví (§ 304 TZ) – z 53 na 44 skutků. K dalšímu poklesu došlo u kategorie ohrožení nebo poškození životního prostředí z nedbalosti (§ 294, 294a, 295, 297, 298, 300, 301 TZ) – z 13 na 8 skutků a u ohrožení nebo poškození životního prostředí úmyslně (§ 293, 294a, 295, 297, 298, 298a, 299, 301 TZ) – z 37 na 33 skutků.

Poměrně nová skutková podstata chovu zvířat v nevhodných podmínkách (§ 302a TZ) a novelizovaná skutková podstata trestného činu týrání zvířat přinesla možnost efektivněji aplikovat trestní právo v případech týrání zvířat a provozování množíren či nevládnutých hospodářských chovů, ale i nelegálního obchodu s chráněnými druhy živočichů, kde k týrání dochází v průběhu jejich pašování, následného prodeje i chovu.

V roce 2023 byl zaznamenán vývoj v trestním řízení ve dvou nejzávažnějších případech trestné činnosti proti životnímu prostředí z poslední doby. Okresním soudem ve Vsetíně byl vydán nepravomocný zprošťující rozsudek ve věci otravy řeky Bečvy, přičemž trestní řízení nadále pokračuje. Bylo také ukončeno vyšetřování lesního požáru v Českosaském Švýcarsku, které bude po pravomocném vrácení věci soudem do přípravného řízení doplněno za účelem upřesnění výše způsobené škody.

Na úrovni Evropské unie se připravuje **návrh nové směrnice o trestněprávní ochraně životního prostředí**, jejíž podpis se předpokládá v dubnu roku 2024.

Nelegální zabíjení volně žijících živočichů

Mezi nejzávažnější způsoby nelegálního zabíjení volně žijících živočichů lze dlouhodobě označit zejména případy cíleného pronásledování jedinců (šelem, dravců nebo sov) formou trávení, pytláctví, nelegálního lovu či odchytu ad. Tyto nelegální aktivity se častěji dostávají i do trestněprávní roviny a svým rozsahem představují tyto činnosti bezpečnostní riziko rovněž pro domácí (hospodářská) zvířata, stejně tak i lidi samotné (zejména trávení). Velká část těchto případů je proto řešena orgány činnými v trestním řízení a v úzké spolupráci se specializovanými pracovišti. Velmi významnou trestnou činností je v tomto ohledu provádění úmyslných otrav (nejčastěji bývají použity přípravky na bázi karbamátů-zakázaný karbofuran, fosfidy, organofosfáty a v posledních letech čím dál častěji jiné dostupnější a méně známé přípravky).

Šetření případů ohrožení volně žijících populací a zabíjení jedinců zvláště chráněných druhů je obecně zatíženo nízkou mírou úspěšnosti při prokazování odpovědnosti konkrétních osob.

48 Např. se jedná o případ spojený s konáním rallye závodů - <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/zalobkyne-navrhla-rallye-jezdci-tlustakovi-za-danove-uniky-pet-let-vezeni/2463733>

Velká pozornost cílí do již zmiňované oblasti prověřování případů kriminality trávení dravců, šelem a dalších živočichů, kde se díky soustředěnému úsilí podařilo v posledních letech dosáhnout významného pokroku.

Za trávení divoce žijících ptáků bylo v Česku v posledních několika letech pravomocně odsouzeno již několik osob. V roce 2022 byl např. usvědčen a odsouzen chovatel z Břeclavska na tři roky podmíněně s odkladem na tři roky za otrávení dvou luňáků červených a dalších živočichů, přičemž další (dosud neobjasněné) případy trávení karbofuranem byly zdokumentovány i v roce 2023.

Významný je rovněž odchyt zvláště chráněných živočichů za účelem zájmového chovu v ČR i zahraničí a za účelem preparace a prodeje vycpanin, např. s využitím jestřábích košů a dalších zakázaných způsobů lovu. Pokud jde o pytláctví zástřelem, týká se zejména volně žijících šelem (vlk, rys, vydra ad.). Dle odborných odhadů jsou ročně zabity pytláky až desítky vyder, rysů a jedinců dalších vzácných druhů (vlk ad.). Zástřel či vybírání hnízd jsou pak časté nelegální způsoby i v případě dravců (sov a dalších skupin živočichů), kvalifikovaný odhad je až stovky jedinců za rok. Obecně lze říci, že ve skutečnosti se eviduje pouze zlomek skutečných případů nelegálního zabíjení živočichů. S ohledem na výše uvedený přesah i rozsah je této problematice i nadále nutné věnovat velkou pozornost a mimo jiné realizovat opatření meziresortní strategie k nelegálnímu zabíjení platné pro období 2020–2030.

Nezákonný obchod s ohroženými druhy živočichů a rostlin (wildlife crime)

ČR má jako chovatelská, pěstitelská a sběratelská velmoc zapojená do mezinárodního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin význam jako země původu i jako země cílová či tranzitní. Primární složkou činnosti České inspekce životního prostředí (dále jen „ČIŽP“) je na úseku boje proti wildlife crime kontrola dovozů a vývozů v rámci mezinárodního obchodu (Letiště Václava Havla v Praze a celní pošta), kde úhrn inspekčních aktivit přesahuje 1000 akcí za rok. Hlavní záchyty (ve spolupráci s CS ČR) se týkají tradičně asijské medicíny nelegálně dovážené převážně příslušníky vietnamské národnosti (podrobnosti viz dále); počet případů dosáhl v roce 2023 vyšších desítek, což představuje několikanásobné navýšení oproti letům předchozím.

Po novelizaci zákona č. 249/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, došlo v roce 2023 ke zvýšenému hlášení úhynů velkých kočkovitých šelem v zájmových chovech, s následnými podezřeními na protiprávní nakládání s částmi kadáverů, a také k nárůstu počtu mladých zvířat, u nichž držitelé nejsou schopni prokázat původ. V roce 2023 ČIŽP pravomocně zabavila dvě tygří mláďata.

Některé aktuálně šetřené případy nelegálního nakládání s loveckými trofejemi byly pravděpodobně realizovány prostřednictvím lodní kontejnerové přepravy – zde lze předpokládat existenci vazeb mezi osobami ze země původu a majitelem trofeje. Kromě dovážených loveckých trofejí cizího původu a exemplářů z legálních i nelegálních chovů druhů podléhajících úmluvě CITES se předmětem preparace stávají i jedinci zvláště chráněných druhů živočichů pocházejících z našeho území. Trestně právní přesah mohou mít především okolnosti získání preparovaných jedinců, ať se jedná o zástupce větších šelem, dravců nebo jiných zvláště chráněných druhů.

Ke konci sledovaného období skončilo naplňování Akčního plánu pro potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin do roku 2023. S ohledem na důležitost dané

problematiky se spolu s vyhodnocením daného akčního plánu připravuje jeho revize, která bude předložena vládě ČR schválení v průběhu roku 2024.

V oblasti nelegálního obchodu (dovozu a vývozu) exemplářů podléhajících úmluvě CITES bylo v roce 2023 pracovníky CS ČR ve spolupráci s ČIŽP odhaleno na hranicích celkem 107 případů nezákonné činnosti, což je opět v porovnání s rokem 2022 mírný meziroční nárůst z důvodu nárůstu přeprav v mezinárodní osobní i nákladní letecké dopravě. Převážná část realizovaných záchytů byla provedena Celním úřadem Praha Ruzyně v rámci kontroly zavazadel a cestujících v mezinárodní letecké přepravě a následné součinnosti ČIŽP při determinaci a zabavení prokazatelně nelegálně dovážených či vyvážených exemplářů. Celkem 21 zásilek s exempláři podléhajících úmluvě CITES bylo zadrženo při kontrolách zásilek ze zahraničí v mezinárodním poštovním styku, k 5 případům zajištění exemplářů chráněných úmluvou CITES došlo v rámci celního řízení, 3 případy zajištění exemplářů chráněnými úmluvou CITES byly provedeny CS ČR při domovních prohlídkách v rámci realizací trestních spisů a jeden případ byl zjištěn v rámci kontroly dopravního prostředku v rámci tuzemské silniční dopravy.

Celkem bylo zadrženo 36 458 kusů tradiční asijské medicíny ve formě tablet, kapslí, náplastí, sáčků, globulí a ampulí, které obsahovaly např. výtažky z rostlin druhu papratka beranec, zárazec pouštní, chrpovník lopuchový, různých druhů orchidejí a kaktusů, dále pižmo z kabara pižmového, či výtažky z mořských koníků. V rámci kontrol mezinárodního obchodu bylo též zadrženo nebo zajištěno například 100 kusů výrobků ze slonoviny, 77 kusů těl mořských koníků, 30 schránek korálů a ulit, 15 kusů výrobků z kůží krokodýlů a hadů, 2 lebky lachtanů a 8 exemplářů těl krokodýlů a gekonů. Ze živých exemplářů chráněných úmluvou CITES byli během součinnosti CS ČR a ČIŽP v rámci kontrol vývozu zadrženi nebo zajištěni 2 lemuři kata, 14 tamarinů žlutorukých, 5 želv zelenavých, 8 krajt královských a 5 anakond velkých. Při kontrole dovozu bylo zadrženo 27 kusů živých kaktusů.

K odhalování nelegálního nakládání s exempláři ohrožených druhů dochází na základě kontrolní činnosti ČIŽP ve spolupráci s CS ČR, Policií ČR, případně se Státní veterinární správou i ve vnitrozemí. ČIŽP na základě těchto kontrol pravomocně zabavila například dva živé exempláře tygra, jednoho lva, 12 žaků šedých, 11 hadů (7 hroznýšů královských, 4 krajty velké) a 15 želv (7 želv zelenavých, 7 želv vroubených a 1 želvu stepní). Významný byl rovněž záchyt 2 tamarinů žlutorukých, 2 kosmanů bělovousých a 4 tamarinů pinčích v rámci celosvětové operace organizované ze strany Interpolu.

Odpadové hospodářství

Podstatou této trestné činnosti je skutečnost, že pachatelům generuje velké finanční zisky, často je propojena s daňovou trestnou činností, paděláním veřejných listin a dotačními podvody. Stanovit rozsah škod způsobených touto trestnou činností vyžaduje velké finanční náklady, velmi nákladná je i následná likvidace škod způsobených takovým jednáním.

V oblasti odpadů představuje stále problém zejména nelegální dovoz odpadu do ČR ze zahraničí. ČR je nadále v pozici jedné z cílových zemí, kam se organizované skupiny snaží přepravovat odpady k nepovolenému odstranění, případně pouhému odložení v nepovolených objektech bez zajištění řádného nakládání. Zahraniční odesílatelé pro tyto účely zneužívají režim tzv. „zeleného seznamu“ odpadů, v němž pro přepravy odpadů nejsou zapotřebí souhlasy úřadů a který je legálně vyhrazen jen pro využitelné druhy odpadů (skutečnou recyklaci). Na základě opakovaných podnětů týkajících se dovozů strusky do ČR byly v roce 2023 zpřísněny podmínky pro přeshraniční přepravu strusky z výroby železa a oceli k zasypávání nebo jiným aplikacím na povrchu terénu do ČR.

Ministerstvo životního prostředí pak v uplynulém období zaznamenalo také několik případů nelegálního nakládání s nebezpečnými odpady a pokusy o výrobu paliva z těchto nebezpečných odpadů, zejména z železničních pražců. To může souviset se zdražením energií a celkovou zhoršující se ekonomickou situací. Dne 17. června 2023 proto nabyla účinnosti vyhláška č. 169/2023 Sb., o stanovení podmínek, při jejichž splnění přestává být tuhé palivo z odpadu odpadem, která jasně vymezuje podmínky, za kterých může být z tuhého odpadu vyrobeno palivo, včetně omezení na výrobu paliv pouze z odpadů, které nejsou nebezpečné. V roce 2023 bylo CS ČR provedeno celkem 442 kontrol se zaměřením na převoz nelegálního odpadu a bylo zjištěno 35 případů porušení předpisů, při nichž se jednalo o 650 000 kg zboží.

7.12. Trestná činnost příslušníků a zaměstnanců bezpečnostních sborů a vojáků v činné službě

Trestná činnost příslušníků a občanských zaměstnanců bezpečnostních sborů

V roce 2023 Generální inspekce bezpečnostních sborů (dále jen "GIBS") zadokumentovala protiprávní jednání osob v celkem **370 případech**.⁴⁹ Vyřízeno v prověřování bylo 264 případů, vyřízeno ve vyšetřování bylo 104 případů a vyřízeno ve zkráceném přípravném řízení bylo 12 případů, celkem tedy v roce 2023 GIBS ukončila 380 případů.

Zahájení trestního stíhání nebo sdělení podezření v rámci zkráceného přípravného řízení bylo realizováno u 184 fyzických osob. Konkrétně se jednalo o

- 98 příslušníků a 4 zaměstnance Policie ČR,
- 28 příslušníků a 9 zaměstnanců Vězeňské služby,
- 10 příslušníků Celní správy, žádného zaměstnance Celní správy,
- 35 civilních osob mimo bezpečnostní sbory.

V roce 2023 nebylo zahájeno žádné trestní stíhání právnické osoby.

V této statistice lze spatřovat oproti roku 2022 značný nárůst pachatelů z řad zaměstnanců Vězeňské služby (+8), příslušníků Celní správy (+5), příslušníků Policie ČR (+21) a osob mimo bezpečnostní sbor (+8). Nárůst ve statistice se odrazil i v počtu trestných činů stíhaných osob.

U výše uvedených 184 osob bylo GIBS zadokumentováno celkem 270 trestných činů, z toho jich 145 měl spáchat příslušník Policie ČR, 42 příslušník Vězeňské služby, 11 příslušník Celní správy, 7 zaměstnanec Policie ČR, 12 zaměstnanec Vězeňské služby a 53 trestných činů spáchaly civilní osoby mimo bezpečnostní sbor. Mezi pachateli nebyl žádný zaměstnanec Celní správy.

V roce 2023 GIBS **podala u 125 pachatelů návrh na podání obžaloby** a u 12 pachatelů předložila zprávu o výsledku zkráceného přípravného řízení. Celkově se jednalo o 137 pachatelů, a to konkrétně o 70 příslušníků Policie ČR, 27 příslušníků Vězeňské služby, 4 příslušníky Celní správy, 4 zaměstnance Vězeňské služby, 30 civilních osob a 2 právnické osoby. Mezi pachateli nebyl žádný zaměstnanec Policie ČR ani žádný zaměstnanec Celní správy.

V roce 2023 zahájila GIBS trestní stíhání u 30 pachatelů, kteří se dopustili trestné činnosti vykazující znaky korupčního jednání a spáchali celkem 57 trestných činů. Trestného činu

49 Více ve Zprávě o činnosti GIBS za rok 2023 (<https://www.gibs.cz/informacni-servis/zpravy-o-cinnosti-a-analyzy>)

nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy se dopustilo 11 pachatelů. Trestné činnosti související s únikem informací se dopustilo v roce 2023 celkem 7 pachatelů. V případech trestné činnosti se znaky nepřiměřeného fyzického nebo psychického násilí, brutality, nelidského zacházení, ponižování a mučení při výkonu pravomoci zahájila GIBS v roce 2023 trestní stíhání celkem u 8 pachatelů. U těchto pachatelů dokumentovala dohromady 16 trestných činů. Trestných činů se znaky domácího násilí se dopustilo celkem 6 pachatelů.

Dle statistických údajů Ministerstva spravedlnosti soudy **pravomocně odsoudily 32 příslušníků Policie ČR**, což je o 23 méně než v roce 2022. Nejčastěji byli příslušníci Policie ČR odsouzeni pro trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 TZ – bylo odsouzeno 6 příslušníků Policie ČR.

Trestná činnost příslušníků ozbrojených sil ČR

Situaci v oblasti pořádku a bezpečnosti v rámci ozbrojených sil ČR lze v roce 2023 charakterizovat jako stabilizovanou. Vojenská policie (dále jen „VP“) v rozsahu své působnosti přijímala v hodnoceném období opatření na trestní oznámení, podněty či vlastní poznatky u **1208 podezření ze spáchání protiprávního jednání** (ve srovnání s rokem 2022 +112, +10 %). VP prověřovala 271 případů podezření z protiprávního jednání podle zákona o VP a 756 podezření z jednání mající znaky přestupku. Ve 181 případech VP zahájila úkony trestního řízení, z nichž 124 bylo v roce 2023 ukončeno s objasněností 85 % (106 případů) a šetření 57 případů bylo převedeno do dalšího roku. Zahájení trestního stíhání bylo realizováno v celkem 60 případech.

Celkově v rámci ukončení trestního řízení v roce 2023, včetně 55 trestních řízení převedených z předchozího roku, byl v 24 případech spisový materiál předložen státnímu zástupci s návrhem na podání obžaloby, v 53 případech byla věc předána státnímu zástupci s návrhem na některé další rozhodnutí a ve 12 případech, po ukončení zkráceného přípravného řízení, VP předložila zprávu o jeho výsledku příslušnému státnímu zástupci. V rámci postupu před zahájením trestního stíhání byla věc ve 23 případech odevzdána příslušnému orgánu ke kázeňskému nebo kárnému projednání.

Z pohledu kategorizace trestných činů převažovaly trestné činy proti majetku (87; 49 %), trestné činy proti životu a zdraví (25; 14 %) a trestné činy obecně nebezpečné (25; 14 %) nad vojenskými trestnými činy (8; 4 %).

VP šetřila celkem 756 jednání majících znaky přestupku. Z tohoto počtu bylo 486 přestupků na úseku dopravy, 193 přestupků na úseku zajišťování obrany ČR, 58 přestupků podle zákona o přestupcích a 19 přestupků podle dalších zákonů.

V oblasti prevence rizikového chování provedla VP celkem 295 preventivních kontrol na vyžádání velitelských orgánů. Při preventivních akcích bylo zkontrolováno 2880 osob, přičemž byl u kontrolovaných v 7 případech zjištěn alkohol a v 15 případech užití OPL.

Celkem bylo v roce 2023 odsouzeno 15 příslušníků Armády ČR.

8. BEZPEČNOSTNÍ HROZBY A VYBRANÉ DRUHY TRESTNÉ ČINNOSTI

Tato kapitola popisuje bezpečnostní hrozby a vybrané druhy trestné činnosti, kterým je z hlediska vnitřní bezpečnosti ČR věnována zvýšená pozornost.

8.1. Korupce

Nadále jsou hlavními aspekty páchaní korupční trestné činnosti oblast veřejných zakázek, oblast přerozdělování finančních prostředků v souvislosti s dotačními tituly na národní i unijní úrovni, oblast úvěrových podvodů, zneužití pravomoci, korupční jednání či trestná činnost ve finančním sektoru.

V roce 2023 bylo registrováno **172 (-31) korupčních trestných činů** (§ 331, 332, 333, 329), za které bylo stíháno 135 (+26) osob.

Na této trestné činnosti se stále více podílí větší množství pachatelů, a to jak u velkých stavebních veřejných zakázek, na jejichž účasti v soutěži se předem domlouvají zástupci velkých stavebních firem, tak i u veřejných zakázek malého rozsahu, u kterých zpravidla odpovědní zaměstnanci podle předem stanoveného seznamu oslovují stále stejné dodavatele, které instruují k podání nabídek zejména z hlediska výše nabídkových cen. Základním podnětem k protiprávnímu jednání odpovědných pracovníků územních samospráv je zejména korupce, která mnohdy již nespočívá pouze v přímém finančním obohacení, ale i získání jiných neoprávněných výhod, zajištění dovolených v zahraničí, různé VIP návštěvy sportovních soutěží, zajištění bezplatných individuálních lovů zvěře, ale i samotné dosazení na pracovní pozici s možností rozhodování o veřejných zakázkách.

Zejména jsou účelově ovlivňována zadávací řízení ve prospěch jediného uchazeče a to tak, že zadavatel stanovuje pro dodavatele veřejné zakázky neopodstatněné, neobjektivní a účelově diskriminující kvalifikační předpoklady v zadávací dokumentaci. V těchto případech jsou detekována i korupční jednání. Tímto způsobem dochází k popření základních zásad zadávacího řízení a k narušení soutěžního a konkurenčního prostředí ve prospěch preferovaného uchazeče a na úkor ostatních dodavatelů.

Kromě obvyklých trendů jsou stále zaznamenávána korupční jednání v oblasti sportu v souvislosti s ovlivňováním sportovních zápasů a také v souvislosti s přidělováním dotací a podpor jednotlivým sportovním klubům a sdružením z rozpočtu ČR. Dle získaných informací lze usuzovat v ČR na vyšší latenci v oblasti ovlivňování výsledků zápasů a manipulace sázek. To je způsobeno především nižší pozorností na tuto oblast i tím, že poškození bývají v zahraničí.

V roce 2023 byl vládou schválen klíčový strategický protikorupční dokument **Vládní koncepce boje proti korupci na roky 2023 až 2026** (dále jen „Koncepce“). Protikorupční opatření v ní obsažená vycházejí zejména z protikorupčních priorit vlády zakotvených v jejím programovém prohlášení a mezinárodních závazků ČR v oblasti boje proti korupci. Dále Koncepce zahrnuje vybrané legislativní úkoly vlády uvedené v plánech legislativních prací vlády a opatření, která v minulosti nebyla realizována, jakkoliv na nich existuje relevantní shoda. Konkrétně, Koncepce například obsahuje závazek prosazení návrhu zákona o ochraně oznamovatelů, novely zákona o státním zastupitelství či návrhu zákona o lobbování. Koncepce je v aktuálním období prováděna prostřednictvím vládou schváleného **Akčního plánu boje proti korupci na roky 2023 a 2024**, který specifikuje obsahové a procesní podrobnosti stanovených opatření.

V roce 2023 **byl s účinností od 1. 8. 2023 schválen zákon č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů, a zákon č. 172/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti**

s přijetím zákona o ochraně oznamovatelů. Oběma citovanými zákony se do českého právního řádu plně transponují ustanovení Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937 ze dne 23. 10. 2019 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie. Ministerstvo spravedlnosti coby gestor schválené regulace provozuje vnější oznamovací systém pro oznamovatele protiprávního jednání, zajišťuje metodickou podporu subjektům povinným zřídit vnitřní oznamovací systém, poskytuje poradenství a konzultace mimo jiné potenciálním oznamovatelům a široké veřejnosti.⁵⁰ V neposlední řadě ve spolupráci s orgány inspekce práce zajišťuje kontrolu plnění povinností stanovených zákonem a projednává porušení vybraných skutkových podstat přestupků.

8.2. Legalizace výnosů z trestné činnosti

K **legalizaci výnosů z trestné činnosti** se hojně využívají bankovní účty zřízené na padělané či zcizené osobní doklady většinou cizích státních příslušníků. Dominují východoevropské, balkánské a africké země. Bankovní účty jsou využity většinou jednorázově, tedy jako účty tzv. průtokové. Pachatelé využívají i tzv. bílých koní, kteří převádí nelegálně získané peněžní prostředky osobně, prostřednictvím kurýrní služby nebo elektronicky. Často se jedná o osoby z prostředí lidí bez domova, sociálně slabých poměrů apod.

Sofistikovanější formou legalizace prostředků pocházejících z trestné činnosti je využívání tzv. fakturačních společností. Jedná se o ready-made společnosti, které nemají zaměstnance a jejich skutečnou podnikatelskou činností je přeposílání faktur (daňových dokladů) s fiktivním předmětem činnosti na další články řetězce. Není výjimkou, že takovéto řetězce mají vysoce kvalitní účetní a právní servis z řad organizátorů této trestné činnosti, který je zastupuje.

K problematice tzv. průtokových účtů zpracovalo Ministerstvo spravedlnosti ve spolupráci s dalšími zainteresovanými subjekty **Analýzu k možnostem odčerpávání nelegálně nabytého majetku**, která se zabývá možnými variantami legislativního řešení, jak umožnit odčerpání majetku, který pravděpodobně pochází z trestné nebo jiné protiprávní činnosti. Uvedený materiál byl předložen vládě k rozhodnutí o dalším postupu. Tyto jednotlivé varianty byly popsány v míře detailu nezbytném pro rozhodnutí vlády. Vláda na základě této analýzy rozhodla o volbě tzv. trestně právní varianty a uložila, že příslušný legislativní návrh má být předložen vládě do konce roku 2024 (viz usnesení vlády č. 621 ze dne 23. srpna 2023).

V roce 2023 bylo podáno 739 ohlášení převozu finanční hotovosti 10 000 EUR a více (doprovázená, nedoprovázená hotovost). Celní správou České republiky bylo zjištěno 80 porušení – nepředložení ohlášení převozu finanční hotovosti. Celková výše uložených pokut byla 634 000 Kč.

8.3. Hazard

Oblast on-line hazardních her se stala v roce 2023 dominantnější v porovnání s konvenčním land-based hazardním sektorem. Klíčovou otázkou při prověřování nepovoleného provozování on-line hazardních her pro správní i trestní řízení je otázka dostupnosti hazardní hry umístěné na webových stránkách na český trh.

Prvotní šetření ve vztahu k vyhledávání nelegálních on-line hazardních her cílících na český trh v prostředí internetu provádí Celní úřad pro Plzeňský kraj. Vzhledem k tomu, že jsou do nelegálního provozování hazardních her v on-line prostředí s dostupností na český trh zapojeny dle dostupných zjištění prozatím pouze společnosti s působností mimo EU i EHP

⁵⁰ Podrobné informace jsou k dispozici zde: <https://oznamovatel.justice.cz/>.

(ostrovy ležící v Karibském moři, zámořská území některých států mimo EU, atd.), které mají navíc většinou skrytou vlastnickou strukturu, je z hlediska efektivity a délky trestního řízení, bez vidiny dobrého výsledku, dávána přednost rychlému řešení ve správním řízení za použití mimo trestních prostředků, kde je současně též se zapojením Ministerstva financí rozhodováno o blokaci závadných webových stránek.

V kontextu vývoje problematiky nelegálně provozovaných hazardních her a rovněž i porušování právních předpisů spojených s provozováním legálních hazardních her registrujeme v současnosti trendy spočívající v postupném přesouvání provozu hazardních her do on-line světa za zapojení virtuálních měn, krácení daní spojeného s provozováním legálních hazardních her, legalizace výnosů z jiných druhů trestné činnosti prostřednictvím kurzového sázení a provozování hazardních her.

S účinností od 1. 1. 2024 získala Celní správa České republiky **novou trestně právní kompetenci v oblasti trestního prověřování krácení daní z hazardních her a loterií**. Očekáváním je rozšíření potenciálu a efektivity celní správy ke kontrole provozování hazardních her spolu s odhalováním a potírání protiprávních jednání v této oblasti. V této oblasti se úzce spolupracuje s finanční správou (Specializovaným finančním úřadem) v postavení správce daně z hazardních her.

V roce 2023 byly provedeny 2 realizace trestních spisů ve věci podezření ze spáchání trestného činu neoprávněné provozování hazardní hry dle § 252 trestního zákoníku. Zajištěno bylo v trestním řízení 30 kusů nelegálně provozovaných technických herních zařízení. Nejzatíženějšími regiony, co se týče provozování hazardních her bez příslušných povolení, zůstávají kraje Moravskoslezský a Jihomoravský.

8.4. Organizovaný zločin

Organizovaná kriminalita se obecně již několik let transformuje do oblasti ekonomiky a hospodářské trestné činnosti. Aktuální a zároveň i dlouhodobý trend v rámci identifikovaných **českých zločineckých struktur** je získávání kontroly nad veřejnými finančními toky prostřednictvím získávání a zneužívání dotací nebo ovlivňování veřejných zakázek, korupčních průniků, případně ve formě páchání daňové trestné činnosti.

V oblasti organizované kriminality spojené na území ČR s **asijskými kriminálními organizacemi** je možno dlouhodobě považovat za klíčové kriminální struktury z jihovýchodní Asie, po nichž, co do významu, s odstupem následují kriminální struktury z východní Asie. Hlavními aktivitami jsou celní podvody, praní peněz a skryté transfery hodnot, kriminální služby spojené s nelegálním migrací, především snaha o kontrolu nad systémem udělování víz a pracovních povolení.

Jak v asijské kriminální struktuře dochází ke generační obměně, dostávají se do popředí osoby již narozené v ČR, plně integrované a zorientované v české společnosti. **Vietnamské organizované kriminální skupiny** působící na území ČR jsou díky svým značným finančním možnostem schopny realizovat dlouhodobé korupční průniky do orgánů státní správy i místní samosprávy a ovlivňovat jejich rozhodování ve svůj prospěch. Asijské kriminální prostředí je otevřeno spolupráci s členy majoritní společnosti, od níž očekává efektivnější zajištění svých akcí (dovozy, daně, logistika). Přetrvává aktivní zájem o budování kontaktů a vazeb k představitelům státní správy. Specificky samostatněji působí naopak v trestné činnosti související s omamnými a psychotropními látkami.

Vietnamská kriminální komunita i v roce 2023 představovala ve strukturách asijského organizovaného zločinu na území ČR nejsilnější etnickou skupinu, která se dlouhodobě

zaměřuje zejména na páčání trestné činnosti v oblastech nelegální výroby a distribuce omamných a psychotropních látek, daňových podvodů, legalizace výnosů z trestné činnosti, legalizace pobytových oprávnění na území ČR, korupce, migrace a dalších. I přes dlouhodobě provozovanou a obecně známou trestnou činnost vietnamských kriminálních struktur v oblasti daňových úniků představovala trestná činnost spojená s omamnými a psychotropními látkami v roce 2023 hlavní zdroj zisků vietnamských kriminálních organizací. Také v roce 2023 představovala klíčovou trestnou činnost v oblasti omamných a psychotropních látek výroba a obchodování s metamfetaminem (pervitinem), která je pro vietnamské kriminální struktury zajímavá díky vysoké míře ziskovosti za krátkou dobu a díky velmi dobře zvládnuté technologii výroby metamfetaminu (roli zde hrají i nastavené řetězce obstarávání prekurzorů pro tuto výrobu).

V roce 2023 bylo v ČR zaznamenáno několik projevů organizované trestné činnosti typických pro **balkánské kriminální struktury**, jako profesionálně provedené krádeže na výstavách, či profesionálně provedená vloupání do obchodů s hodinkami, do zlatnictví, či do rodinných domů. Uvedené trestné činy organizují kriminální struktury dlouhodobě působící mimo území ČR, takže je krajně obtížné jim preventivně zabránit. Pachatelé na území ČR obvykle stráví pouze několik hodin nezbytných pro samotné provedení akce. Balkánské kriminální struktury tvoří především kosovští Albánci a rostoucí srbská komunita.

Výraznější změny, které bylo v roce 2023 možno zaznamenat ve vztahu k organizované trestné činnosti a bezpečnostním rizikům spojeným s **ruskojazyčnými minoritami** pobývajících na území ČR, souvisejí především s důsledky stávající válečné situace na Ukrajině a s bezprecedentní vlnou uprchlíků. Skupiny ruskojazyčných osob (původem z Ukrajiny) se zejména na teritoriu Jihomoravského kraje podílejí na podpoře organizování převaděčství. V roce 2023 byly také zaznamenány aktivity nadnárodně působící kriminální struktury zabývající se paděláním veřejných listin.

Ve vztahu k organizované kriminalitě ruskojazyčných kriminálních struktur na území ČR bylo v roce 2023 jedním z klíčových faktorů především riziko etablování rodin příslušníků organizovaných kriminálních struktur původem z Ukrajiny a dalších států bývalého SSSR (jde o etnické Ukrajince i o etnické Rusy či jiné národnosti vydávající se za osoby původem z Ukrajiny), které v ČR v minulosti nepůsobily. Jedná se nejen o rodiny řadových členů kriminálních struktur, ale i o rodiny velmi významných kriminálních autorit. Tyto přesuny rodinných příslušníků jsou doprovázeny přesunem kapitálu, typicky se jedná o prostředky neznámého původu či přímo výnosy z trestné činnosti na Ukrajině. Společně s přesuny kriminálních finančních prostředků se na území ČR přesouvali i členové těchto kriminálních organizací. Rovněž sama Ukrajina upozorňuje na odliv špiček kriminálních struktur na území Schengenu, a to včetně významného počtu tzv. vorů v zákoně.

Vedle zneužívání statutu dočasné ochrany, kdy se kriminální autority či jejich rodiny, vězni propuštění ruskými okupačními orgány nebo závadové osoby jiného původu vydávají za státní příslušníky Ukrajiny (např. s původem na okupovaných územích Ukrajiny), je problémem i samotný válečný stav na Ukrajině, který znemožňuje i bezpečnostní prevenci ve formě vyhoštění závadových či nelegálně pobývajících osob, které uvádějí jako svoji domovskou zemi Ukrajinu.

Tento stav dále prohloubil již tak neuspokojivý stav v uplatňování zákonného rámce pro zamezování či odebrání pobytových povolení osobám, k nimž jsou zpravodajskými službami či Policií ČR získány dostatečné poznatky k závažným a aktuálním hrozbám vůči ochraně veřejného pořádku či bezpečnosti státu. Tento problém je patrný i v dalších členských

zemích EU. Výjimkou nejsou ani tak závažné případy, kdy osoba dlouhodobě evidována jako nežádoucí pro vstup do Schengenského prostoru z důvodu přímého a prokazatelného napojení na ruskojazyčný organizovaný zločin, zjevně protiprávním způsobem vstoupí do členské země EU, nelegálně zde pobývá a následně prostřednictvím účelového sňatku svůj pobyt zlegalizuje, a soud v jiné členské zemi EU tuto legalizaci potvrdí. Těžiště působení této osoby přitom může být a také často bývá právě ČR.

IKSP dlouhodobě sleduje trendy ve vývoji organizovaného zločinu prostřednictvím **expertních šetření**. Z nich vyplývá, že pokud jde o různé typy aktivit, v uplynulém období došlo k poklesu výroby, pašování a distribuce drog. Do popředí se naproti tomu dostala **korupce**, která podle expertů směřuje zejména do oblasti **veřejných financí**. Podstatná je také snaha ovlivňovat prostřednictvím korupce **činnost státní správy a politické sféry** k získávání moci a vlivu. Po signalizovaném poklesu organizovanosti skupin v předchozích letech vnímají experti opětovný posun k více organizovaným strukturám. **Poměr mezinárodního a domácího prvků** v organizovaném zločinu zůstává dlouhodobě v podstatě vyrovnaný, a to jen s mírným posunem směrem k vyššímu zastoupení Čechů. Ve vztahu k cizincům, zapojeným do aktivit organizovaného zločinu v ČR, nadále dominují občané čtyř států: Ukrajiny, Vietnamu, Ruska a Albánie (včetně kosovských Albánců). Celkově lze shrnout, že názory expertů k vývoji organizovaného zločinu v ČR poukazují spíše na některé dílčí než na zásadní posuny.

8.5. Nelegální obchod s drogami

V roce 2023 bylo na úseku drogové kriminality (§ 283, 284, 285, 286, 287 TZ) **registrováno 4 328 (+128) trestných činů**, za které bylo stíháno 4 060 (+123) osob. V roce 2023 se drogové trhy dostaly do podoby jako před pandemií, navíc s výrazným zaměřením na online obchodování a širší nabídku nelegálních látek proudících do ČR ze zahraničí.

I v roce 2023 lze v ČR vysledovat pokračující trend **přesunu výroby metamfetaminu z ČR do zemí západní Evropy**, především pak Nizozemí a Belgie, částečně pak i do Polska. Jedním z důvodů jsou nižší trestní sazby ukládané v těchto státech za protiprávní jednání související s drogami a zejména absence přičítání recidivy. Dalším je dostupnost některých prekurzorů pro tuto nelegální činnost, které jsou opatřovány organizovanými skupinami v mnoha evropských státech, z nichž lze za významné dodavatele vyzdvihnout zejména Rumunsko, Polsko, a další. Významným zneužívaným prekursorem drog zůstávají také léčiva s vysokým obsahem pseudoefedrinu v jedné tabletě, oproti ČR s několikanásobným obsahem (až 120 mg PSE v jedné tabletě) a tím i vyšší výtěžností pro nelegální produkci metamfetaminu. Na významu stále více nabývá výroba metamfetaminu z prekursoru BMK tzv. mexický metamfetamin, jehož výskyt byl potvrzen také již v ČR.

Na vzestupu je i obliba kokainu, a to zejména kvůli jeho dostupnosti a ceně, přestože převážné uživatelské preference v ČR jsou směřovány k pervitinu a konopí. A právě konopí a především jeho čtené produkty zažívají renesanci, přestože produkce je saturována zejména z malých, tzv. domácích pěstíren, zpravidla indoor způsobem v komplexně vybavených stanech, jež umožňují rozkládat rizika a ztěžují tím odhalení.

Nabídka nelegálních komodit je z valné části realizována v **online prostředí za použití skrytých webů, ale i běžnou formou**. V poslední době byl zaznamenán pokles nabídky pro koncové uživatele v rámci darknetu, na významu však získávají sociální sítě, především Telegram.

Z dostupných statistik vyplývá nejvyšší podíl trestné činnosti související právě s produkcí metamfetaminu, konopí a konopných produktů, které se dlouhodobě těší oblibě v ČR. Nadále

trh obohacují produkty z pěstíren tzv. CBD konopí a další produkty s obsahem účinné zakázané látky THC do 1% označované v souladu s legislativou jako tzv. technické konopí (zvýšení obsahu THC s účinností od 1. 1. 2022).

Narůstajícím trendem jsou látky s psychoaktivním potenciálem, které nejsou zatím v ČR zakázány a mnohé dosud ani regulovány. Jejich široká nabídka a dostupnost je čím dál více alarmující a enormní. Jde především o kratom, ale také **polosyntetické kanabinoidní produkty** jako je HHC, THC-P, HHC-O, aj., které se těší velké oblibě široké veřejnosti a bohužel i dětí a mládeže. Věk pro užívání těchto látek se neustále snižuje. Vše je akcelerováno nabídkou těchto produktů ve veřejném prostoru prostřednictvím prodejních automatů. **Zákaz držení a prodeje výrobků s HHC, HHC-O a THCP byl přijat až v únoru 2024 s účinností od 7. 3. 2024.**

Mezi dětmi a mládeží velmi oblíbené nikotinové sáčky přešly v prvním čtvrtletí roku 2023 pod zákonnou regulaci obdobně jako alkohol a tabák. Velké oblibě se ale mezi mladými skupinami těší elektronické cigarety s nejrůznějšími variacemi náplní (počínaje ochucenými látkami na bázi glycerinů, nikotinem nebo náplněmi CBD či HHC), dále kofeinové tablety, žvýkácký tabák, zahříváný tabák a další látky, které jsou velmi trendové a do ČR zpravidla směřují ze zahraničí. V mnoha státech světa jsou tyto substance zakázané nebo alespoň je regulována jejich dostupnost.

Fentanyl jako opiátová substance, legálně využívaná v medicínském prostředí, je jednou z velmi rizikových látek z hlediska bezpečnosti zdraví. Už samotná manipulace s touto látkou vyžaduje značná bezpečnostní opatření. V ČR je uživatelské portfolio těchto látek nižší, nicméně intoxikace a úmrtí v důsledku užití těchto látek bylo zaznamenáno. Nejedná se však o masový výskyt jako např. v USA. V ČR je fentanyl zneužíván zpravidla v podobě náplastí, které lze legálně zakoupit jen na lékařský předpis.

V důsledku pandemie covid-19 se začaly v souvislosti s nejistotou ve společnosti a nárůstem úzkostí a omezených sociálních vazeb ve zvýšené míře projevovat duševní potíže a poruchy. To vedlo k vyšší spotřebě a četnému nadužívání léčiv s obsahem psychoaktivních látek. Tyto důsledky se projeví také u mladších věkových skupin, kdy děti školního věku stále častěji trpí různými duševními poruchami a úzkostmi a často jsou už v útlém věku lékaři medikováni.

Spolu s tím souvisí i nedovolené obchodování s těmito léčivy v online prostředí a tím i zneužívání neoprávněnými osobami.

Rok 2023 byl poznamenán pokračováním v nárůstu odhalených případů spojených s pašováním drog v poštovní přepravě a v zásilkovém (letecká i automobilová přeprava), a to v rámci dovozu, vývozu nebo průvozu zboží. S poštovními zásilkami, jež obsahují drogy, se potýká celá Evropa, Amerika a Asie. V zásilkách se převážně nachází malé množství látky, ale objem odbavených a pozitivně detekovaných zásilek rapidně stoupá. Jedná se především o objednávky ze zahraničních serverů, kdy příjemci těchto zásilek jsou převážně mladí lidé, z velké většiny ještě studenti. Nejvíce poštovních zásilek, které byly zadrženy, byly odeslány z Nizozemského království leteckou nebo nákladní dopravou.

Rostoucí trend je zaznamenán také ve **vývozu návykových látek v zásilkách z ČR do celého světa**. Tento druh pašování má silné napojení na skrytou část internetu, tzv. „Darknet.“ Používání poštovní přepravy k pašování drog se stalo velkým trendem, neboť dostupnost těchto látek na webových stránkách umožňující obchod s návykovými látkami a možnost anonymity láká nejednoho uživatele či potenciálního zájemce. Celní správa České republiky s ohledem na současnou problematiku hrozeb spojených s výskytem a nabídkou nebezpečných syntetických opioidů v ČR přijala na úseku operačního řízení systémová opatření, které nabídla v uplynulém roce k využití ve prospěch složek IZS ČR.

Legislativní a jiná opatření

V roce 2023 byl novelizován zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, což přineslo **omezení dostupnosti nikotinových sáčků** (s účinností od 23. 3. 2023 prodej od 18 let věku) a také od října 2023 zákaz prodeje ochuceného tabáku, který vychází ze směrnice EU k tabákovým produktům. Trh však dokázal na tuto absenci velmi rychle zareagovat a nabídl spotřebitelům alternativu – ochucenou variantu nikotinu, která zatím v ČR zakázána není.

K 1. srpnu 2023 nabylo účinnosti nařízení vlády č. 228/2023 Sb., kterým byly na seznam návykových látek stanovených nařízením vlády č. 463/2013 Sb., ve znění pozdějších předpisů, doplněny 3 nové látky, a to látky Brorfin, Etonitazepyn, Protonitazen. Tyto látky syntetického původu byly zařazeny do přílohy č. 3 na základě rozhodnutí Komise pro omamné látky při Organizaci spojených národů. Původní návrh obsahoval i další problémové látky jako kratom, HHC, THC-P a ADB-Butinacu, vláda však s jejich zařazením na seznam zakázaných látek nesouhlasila.

Dále probíhala odborná a politická diskuse ohledně vytvoření nové kategorie tzv. psychomodulačních látek. Důvodem pro tuto diskusi je rozšíření výskytu látek kratom a hexahydrokanabinol (HHC) na trhu a jejich snadná dostupnost pro děti, a to i prostřednictvím prodejních automatů. Nová kategorie by měla umožnit regulaci těchto a obdobných látek na legálním trhu takovým způsobem, aby bylo zamezeno dostupnosti osobám mladším 18 let.

Za účelem vyřešení popsané situace předložila skupina poslanců návrh změny zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a dalších zákonů, dne 31. července 2023 do Poslanecké sněmovny jako sněmovní tisk č. 504. V současné době se návrh precizuje podle připomínek, které zazněly v rámci 1. čtení zákona, a hledá se politická shoda.

Dále pokračovala činnost pracovní skupiny věnující se problematice revize drogových trestných činů, kdy tato skupina byla vytvořena na základě rozhodnutí Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky. Předmětná odborná diskuse se tak věnovala také legálnímu zacházení s návykovými látkami, přestupkovému jednání, a to zejména v oblasti pěstování a zpracování rostliny konopí. Dále pokračovaly diskuse v oblasti nastavení pravidel pro činnost aplikačních místností a testování drog ve veřejném prostoru.

Způsob, jakým část zájmové veřejnosti ingeruje do tvorby trestněprávní úpravy tzv. drogových trestných činů lze považovat za rizikový. Bez ohledu na jinak jistě legitimní debatu o legalizaci a regulaci produkce konopí pro tzv. rekreační účely nelze pomíjet, že úprava trestněprávní odpovědnosti za činy, které jsou vždy protiprávní, nemůže podléhat zájmům jen části veřejnosti. Za rizikové lze považovat i silně prosazované snahy o zrušení trestného činu šíření toxikomanie podle § 287 trestního zákoníku.

Společnost Podané ruce o.p.s. v říjnu zahájila projekt **Mobilní aplikační místnosti**, a to i přes skutečnost, že legislativní otázky kolem aplikačních místností nebyly dořešeny. Projekt aplikační místnosti byl realizován za finanční podpory Úřadu vlády a Rady vlády pro koordinaci politiky v oblasti závislostí, přičemž je odůvodňován mimo jiné snižováním negativních dopadů na veřejný pořádek. S ohledem na složitost problematiky a hluboký zásah do řady právních norem se očekávají probíhající jednání i v roce 2024.

8.6. Nelegální zaměstnávání

V roce 2023 provedl Státní úřad inspekce práce **6 537 kontrol přímo zaměřených na odhalování nelegálního zaměstnávání**. V rámci všech kontrol provedených orgány inspekce práce bylo při výkonu **nelegální práce zjištěno 2 767 osob**. Jednalo se o 548 občanů ČR, 49 občanů členských zemí EU (nejčastěji občanů Slovenska, Maďarska a Rumunska) a 2 170 cizinců ze třetích zemí (nejčastěji občanů Ukrajiny, Moldavska, Vietnamu).

I v roce 2023 pokračoval trend, kdy jsou při výkonu nelegální práce nejčastěji zjišťováni cizinci z třetích zemí, což souvisí se situací na trhu práce, kdy je nedostatek vhodných uchazečů o zaměstnání. Nejčastěji zjištěnou formou nelegální práce byly v roce 2023 případy výkonu práce bez či v rozporu s vydaným povolením k zaměstnání, zaměstnaneckou kartou (celkem 1 706). Dále se v 1 420 případech jednalo o výkon závislé práce mimo pracovněprávní vztah a v 87 případech o výkon práce cizince bez platného oprávnění k pobytu na území ČR. V mnoha případech bylo u jedné osoby zjištěno více forem výkonu nelegální práce, z tohoto důvodu není možné jednotlivé počty bez dalšího sčítat.

Rovněž bylo kontrolami v roce 2023 zjištěno **296 případů nelegální práce konané mimo pracovněprávní vztah, tzv. švarcsystému** (z toho 203 občanů ČR, 75 cizinců, 18 občanů EU).

Za umožnění výkonu a výkon nelegální práce bylo v roce 2023 uloženo celkem 605 pokut v celkové výši 134 031 500 Kč, z toho pak za umožnění nelegální práce cizinců 545 pokut v souhrnné částce 133 729 500 Kč.

V roce 2023 bylo jednou z hlavních kontrolních oblastí orgánů inspekce práce i odhalování zastřené zprostředkování zaměstnání, kdy při těchto kontrolách je častým zjištěním i nelegální práce. V rámci kontrol zaměřených přímo na oblast zastřené zprostředkování zaměstnání bylo zjištěno 550 nelegálně pracujících osob (502 cizinců, nejčastěji občanů Ukrajiny a Moldavska), což ve srovnání s rokem 2022 představuje nárůst o téměř 30 %.

Celkem bylo v roce 2023 provedeno 420 kontrol přímo zaměřených na oblast zastřené zprostředkování zaměstnání, což je téměř 40% nárůst ve srovnání s předchozím rokem. Oblast zastřené zprostředkování zaměstnání je však součástí i kontrol primárně zaměřených na jinou kontrolní oblast (např. kontroly zaměřené na odhalování nelegální práce). Celkem bylo v roce 2023 zastřené zprostředkování zaměstnání zjištěno u 309 subjektů a 183 subjektů umožnilo zastřené zprostředkování zaměstnání.

Za přestupek zastřené zprostředkování zaměstnání nebo jeho umožnění bylo v roce 2023 uloženo celkem 199 pokut v souhrnné výši 116 870 000 Kč, z čehož bylo celkem 47 pokut v souhrnné výši 32 417 000 Kč uloženo za umožnění výkonu zastřené zprostředkování zaměstnání.

V roce 2023 bylo rovněž dokončeno celkem 175 kontrol, které byly zaměřeny přímo na oblast agenturního zaměstnávání, což je oproti loňskému roku mírný nárůst. Porušení bylo zjištěno u 81 kontrol. Dále bylo v roce 2023 provedeno dalších 432 kontrol primárně zaměřených na jinou hlavní kontrolní oblast, kdy jednou z kontrolovaných oblastí bylo i agenturní zaměstnávání. Porušení v oblasti agenturního zaměstnávání a zprostředkování zaměstnání bylo zjištěno u 119 kontrol.

Za přestupky v oblasti agenturního zaměstnávání a zprostředkování zaměstnání bylo agenturám práce a uživatelům v roce 2023 uloženo 462 pokut v celkové výši 13 510 000 Kč a 22 příkazů na místě (blokových pokut) v celkové výši 110 000 Kč.

V roce 2023 realizovaly celní úřady celkem 673 kontrol zaměstnanosti, z nichž 270 kontrol bylo pozitivních. V rámci těchto kontrol bylo zkontrolováno celkem 2 680 cizinců ze třetích zemí a

352 cizinců z členských států EU. V rámci šetření vyslovily celní orgány u 468 osob z třetích zemí důvodné podezření z výkonu nelegální práce a u 594 kontrolovaných cizinců a občanů EU z nesplnění oznamovací povinnosti zaměstnavateli podle § 87 a § 88 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Během kontrol zaměstnanosti bylo orgány Celní správy České republiky zjištěno 48 osob bez platného povolení k pobytu.

Nejpočetnějšími národnostními skupinami podezřelých z výkonu nelegální práce byly v roce 2023 státní příslušníci Ukrajiny (382 osob), Moldavska (29 osob) a Vietnamu (19 osob). Největší počet kontrol tj. 201 byl proveden u subjektů z odvětví stavebnictví (patřící dlouhodobě v této oblasti k nejproblémovějším), při kterých bylo zachyceno 150 cizinců bez platného povolení k zaměstnání.

8.7. Obchod s lidmi

V roce 2023 bylo registrováno 20 (+2) trestných činů **obchodování s lidmi** (§ 168 TZ), za které bylo stíháno 25 (+9) osob. V této problematice dochází dlouhodobě pouze k **evolučním změnám** v konkrétních formách a způsobech jednání pachatelů, přičemž rok 2023 nebyl výjimkou. V ČR využívané způsoby páchaní korelují s aktuálními trendy zaznamenanými v jiných státech EU. ČR tak lze dlouhodobě považovat za zemi cílovou, tranzitní a také za zemi zdrojovou.

Kriminální organizace páchající tento typ trestné činnosti působí obvykle na území ČR a dalšího státu, zneužívají své oběti **k prostituci, k nuceným pracím nebo jiným formám vykořisťování**. Pachatelé k získávání obětí stále častěji používají lest a uvedení v omyl, budují a následně zneužívají závislost své oběti, využívají psychologickou manipulaci (organizátoři např. slibují ženám partnerský vztah) apod. Při udržování oběti ve vztahu podřízenosti se projevuje zřetelný odklon od použití přímého fyzického násilí, které je často nahrazováno pohrůzkou násilím a které se tak stalo až poslední možností, k níž se aktéři obchodování s lidmi uchylují.

Přetrvává trend, kdy se pachatelé zaměřují na osoby s nějakou přidanou **zranitelností** (sociální nebo ekonomické znevýhodnění, zneužívání alkoholu, drog, psychické problémy apod.). Obchodníci s lidmi se zaměřují i na osoby s vývojovým a tělesným postižením. Rozšíření komunikačních platforem v běžném životě má také dopady do oblasti obchodování s lidmi. **Online platformy** se v problematice obchodování s lidmi uplatňují ve dvou základních segmentech: v prvním segmentu urychlují a do značné míry anonymizují komunikaci mezi obchodníky s lidmi a jejich případnými oběťmi a ve druhém segmentu podstatně ztěžují možnosti orgánů činných v trestním řízení tuto komunikaci detekovat a dokumentovat.

V případech, kdy je **ČR zemí zdrojovou**, pachatelé vyhledávají oběti mezi osobami bez domova, které obvykle za pomoci lsti přesvědčí k cestě do zahraničí za prací. Následně je přepraví do zahraničí (v minulosti obvykle do Velké Británie, nověji např. do Německa), tam pro ně zajistí fyzicky namáhavou a špatně placenou práci a ze mzdy jim obvykle odebírají naprostou většinu prostředků. Pracovním prostředím byly např. myčky automobilů, třídírny ovoce a zeleniny, drůbežárny, restaurace, stavby a různé výrobní podniky. Ženy jsou pak ještě (jako alternativa k fyzické práci) nuceny k prostituci. V některých případech jsou oběti nuceny k uzavření sňatku s osobami pocházejícími ze zemí mimo EU. Sňatky jsou organizovány zejména na území Velké Británie a Irska, kdy potenciální manželé pocházejí nejčastěji z Bangladéše, Afghánistánu a Pákistánu. Oběti jsou kromě toho nuceny čerpat bankovní úvěry, přičemž vyplacené peníze jim pachatelé odebírají a splátky neplatí, což dlouhodobě zvyšuje závislost obětí na pachateli.

Na území ČR je dlouhodobě obchodováno s lidmi za účelem jejich sexuálního zneužívání, pracovního vykořisťování a kuplířství. Pouliční prostituce (stejně jako výskyt různých nočních klubů) je však již na ústupu (přesouvá se zejména do privátních prostor, apartmánů i online prostředí) a lze ji zaznamenat jen v menší míře a v konkrétních lokalitách. Oběti jsou do ČR lákány pod záminkou zajištění legálního zaměstnání. V mnoha případech již dívky do ČR přijíždějí s vědomím, že budou vykonávat prostituci, jenže jsou k této činnosti často lákány příslibem nereálně (i z hlediska prostituce) vysokého výdělku. Kromě kuplířství tak může v těchto případech docházet i k páchání trestného činu obchodování s lidmi.

V roce 2023 byl realizován případ kuplířství, v němž provozovatelé webových stránek nabízejících sexuální služby za úplatu jsou důvodně podezřelí, že kořistili z prostituce žen a dívek. V ČR postupným vývojem vznikl v podstatě monopol na poskytování inzerce sexuálních služeb. Tato kriminální skupina soustředila ve svých rukou vlastnická práva prakticky ke všem inzertním internetovým doménám se sexuální tematikou, takže byla ze své pozice schopna ovlivňovat činnost jednotlivých žen nabízejících sexuální služby (včetně charakteru inzerátů a povinnosti ženy setkat se s organizátorem) a z této činnosti ve formě poplatků za inzeráty systematicky kořistila.

Ochrana ukrajinských uprchlíků v ČR před trestnou činností, včetně obchodu s lidmi je stále jednou z hlavních priorit v této oblasti. V minulém roce se aktivity soustředily na mapování jejich zranitelné situace na trhu práce – primárně v případech, kdy jejich zaměstnavatel byl současně i poskytovatelem ubytování. V této souvislosti byla mimo jiné zvýšena kontrolní činnost příslušných státních orgánů, podpora preventivně osvětových kampaní a došlo ke zintenzivnění sociální práce a dalších integračních aktivit zainteresovaných neziskových organizací.

V rámci Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi připravila v roce 2023 La Strada ČR o.p.s. ve spolupráci s MV (financování aktivit) preventivní videa a online semináře k tématu pracovního vykořisťování pro ukrajinské uprchlíky, které jsou průběžně prezentovány na relevantních vzdělávacích akcích. V rámci této spolupráce byly v roce 2023 taktéž vyrobeny dva videospoty pro nejvíce skrytou část uprchlické populace z Ukrajiny pobývajících na území ČR, která žije izolovaně a převážně v soukromých bytech bez přístupu k relevantním informacím. Jeden videospot je zaměřen na dospělé osoby z této cílové skupiny a druhý reflektuje specifika mladistvých a nezletilých.

MV v roce 2023 pokračovalo v realizaci **Programu MV na podporu a ochranu obětí obchodování s lidmi** (dále jen „Program“). I nadále bylo cílem Programu poskytnout potřebnou pomoc, stabilizovat oběť trestné činnosti obchodování s lidmi a vytvořit prostor, v němž bude oběť schopna OČTŘ podat relevantní informace o kriminálním prostředí, které mohou vést k odhalení a potrestání pachatelů. V roce 2023 bylo do Programu zařazeno celkem 18 osob (včetně jednoho znovuzáření) jako pravděpodobných obětí obchodování s lidmi, a to z ČR (9), Slovenska (1), Ukrajiny (3), Rumunska (1), Venezuely (3) a Kolumbie (1). Z této skupiny bylo 8 žen a 10 mužů. U 6 osob (ČR, Ukrajina, Venezuela a Kolumbie) se jednalo o podezření na sexuální vykořisťování, v jednom případě šlo o nucenou žebrotu a u všech ostatních se jednalo o podezření na pracovní vykořisťování.

8.8. Nelegální obchod se zbraněmi, výbušninami, vojenským materiálem a zbožím dvojího užití

V rámci problematiky zbraní je dlouhodobě se vyskytujícím fenoménem reaktivace střelných zbraní. V roce 2023 byl realizován případ reaktivace útočných pušek SA-58 a samopalů vz. 61 Škorpion. Bylo zajištěno 73 ks palných zbraní a cca 20 000 ks střeliva. Jedna osoba reaktivovala hromadně účinné palné zbraně, které společně s další osobou nabízela a prodávala občanům ČR i cizincům ze tří dalších států EU.

Zvýšená pozornost je nadále věnována poznatkům souvisejícím s možnými neoprávněnými obchody se zbraněmi, vojenským materiálem, ale i nebezpečnými látkami a jedy v souvislosti s válkou na Ukrajině. **Do současné doby však byly zaznamenány pouze ojedinělé a individuální případy.**

Nadále určitou hrozbu představují zejména jednotlivci, kteří se s různou motivací zabývají konstrukcí a používáním výbušných nebo zápalných zařízení, a to jak na bázi zábavní pyrotechniky nebo za použití prekurzorů využitelných k výrobě hořlavin a výbušnin. Zvýšené je riziko zejména při skladování a manipulaci, kdy může dojít k výbuchům a ohrožení života, zdraví nebo majetku osob v blízkosti.

V oblasti obchodování se zbraněmi se postupně daří měnit dlouhodobý trend nárůstu reaktivace původně znehodnocených zbraní, nebo původně konvertovaných na expanzní nebo flobertové, nebo původně vyrobených jako expanzní. Zbraně jsou často původem ze zahraničí a obvykle jsou určeny i pro zahraniční klientelu především ve státech západní Evropy. Do reaktivace a obchodů se zapojují občané ČR.

V oblasti kontroly vývozu zboží dvojího použití byl i rok 2023 ovlivněn zesílenými sankcemi vůči Rusku v souvislosti s agresí Ruska vůči Ukrajině. Tato situace značně ovlivnila zahraniční obchod se zbožím dvojího použití, kdy řada společností byla nucena hledat nová odbytiště. Tím ale také dochází ke zvýšenému riziku případného obcházení sankcí vývozy do jiných teritorií.

V oblasti zahraničního obchodu s vojenským materiálem, který je upraven zákonem č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 38/1994 Sb.“), byla provedena novela zákonem č. 383/2022 Sb. a od 1. 3. 2023 držitelé povolení k provádění zahraničního obchodu s vojenským materiálem informují MPO o transferech vojenského materiálu z jiného členského státu EU na území ČR, a to do 30 dnů ode dne jejich uskutečnění. Toto opatření jednoznačně přispívá ke zvýšení bezpečnosti ČR, jelikož došlo k posílení přehledu o pohybu vojenského materiálu. Celní správa ČR pak v roce 2023 předala Licenční správě MPO celkem 18 podnětů a informací týkajících se porušení zákona č. 38/1994 Sb. Jednalo se především o obchod s balistickými vestami a pláty, přílbami, příslušenstvím k lehkým ručním zbraním, zařízeními určenými k výrobě a testování vojenského materiálu, protichemickými ochrannými prostředky a v jednom případě o pokus o dovoz palných zbraní a příslušenství k nim bez povolení a licence. Ve srovnání s rokem 2022 (26 případů) se jedná o pokles zjištěných případů. S ohledem na pokračující zhoršenou bezpečnostní situaci ve státech sousedících s EU i ve světě lze nicméně do budoucna předpokládat zvýšené riziko nezákonných vývozu vojenského materiálu, zbraní a zboží dvojího užití (obchodní zboží), a to zejména do oblastí zasažených válečnými konflikty, resp. nepřímý vývoz do těchto destinací přes jiné nerizikové tranzitní země (ČR je i nadále v pozici vývozní či tranzitní země).

Podrobnější informace jsou uváděny v rámci pravidelné **Výroční zprávy o zahraničním obchodu s vojenským materiálem, ručními zbraněmi pro civilní použití a zbožím a technologiemi dvojího užití v České republice.**⁵¹

V oblasti kontroly obchodu s výrobky, jejichž držení je upraveno zákonem č. 228/2005 Sb., o kontrole obchodu s výrobky ve znění pozdějších předpisů, jejichž držení se v České republice omezuje z bezpečnostních důvodů, byly zjištěny v roce 2023 dva případy (části zbraní a náboje) porušení tohoto zákona. Lze dále předpokládat zvýšené riziko nezákonných vývozů vojenského materiálu, zbraní, zboží dvojího užití a mezinárodních sankcí do oblastí zasažených válečnými konflikty (např. Ukrajina – Rusko), resp. nepřímý vývoz do těchto zemí přes jiné země.

V roce 2023 bylo jednou z priorit zvýšit efektivitu orgánů vymáhajících právo v EU při spolupráci na odhalování proliferačních sítí snažících se zneužít evropské a americké technologie, výrobky a know-how. Již v rámci předsednictví ČR v Radě EU byla zřízena expertní síť vyšetřovatelů v této oblasti (Strategic Trade Investigations-STI) a zároveň došlo ke spuštění projektu Shield Europe Partnership – Chraňme Evropu společně. Smyslem aktivit v této oblasti je povzbuzení relevantních orgánů členských zemí EU – celních a licenčních správ, policíí, ale i zpravodajských služeb, aby v oblasti vyšetřování nelegálního obchodu se strategickými komoditami maximálně spolupracovaly. Samotné spuštění projektu Shield Europe Partnership – Chraňme Evropu společně v podobě aktivního provádění schůzek u předem vytipovaných subjektů probíhá od začátku března 2023.

Problematika mezinárodních sankcí

V roce 2023 bylo na základě rizikové analýzy provedeno 21 388 kontrol se zaměřením na mezinárodní sankce, z toho ve 305 případech byly zjištěny nesrovnalosti.

V praxi tak Celní správa České republiky v roce 2023 pokračovala v implementaci konkrétních postupů a opatření v oblasti vymáhání práva při dodržování zákona o provádění mezinárodních sankcí, spojené s formami spolupráce s celními úřady provádějícími celní řízení, s Finančním analytickým úřadem v postavení správního orgánu a ústředního orgánu státní správy odpovědného za vnitrostátní koordinaci sankčních opatření, s Licenční správou MPO, Vrchním státním zastupitelstvím v Praze a s Policií České republiky.

8.9. Padělání

V oblasti padělání měny došlo v roce 2023 ke zvýšení **celkového počtu padělků bankovek a mincí oproti roku 2022**. Celkem bylo za rok 2023 zadrženo 4 305 kusů padělaných a pozměněných bankovek a mincí, tj. o 2 325 kusů více než v roce 2022. Celkové počty padělků jsou vždy ovlivněny případy, kdy se Policii ČR úspěšně podaří zasáhnout proti padělatelům a distributorům, popř. zadržet větší množství padělaných platidel v souvislosti s jinou trestnou činností.

V rámci českých platidel se nejčastěji objevují padělky nejvyšších hodnot, v roce 2023 byly na prvním místě padělky bankovek 2 000 Kč a na druhém pak padělky bankovek 5 000 Kč. Stejně jako v předcházejících letech byla většina padělaných bankovek české měny zhotovena

⁵¹ <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/licencni-sprava/o-licencni-sprave/vyrocní-zpravy-o-kontrolě-vyvozu-vojenskeho-materialu--rucnich-zbrani-pro-civilni-pouziti-a-zbozi-a-technologiei-dvojího-uziti-v-cr--275681/>

na inkoustových tiskárnách a ochranné prvky byly napodobeny jednoduchým způsobem, popř. nebyly napodobeny vůbec. V roce 2023 pokračoval výskyt padělaných mincí 20 Kč nejvyšší kvality, bylo jich zadrženo 1 393 kusů.

Padělky zahraničních platidel jsou většinou dobré kvality, a i nadále u nich platí, že se jejich výrobou zabývají většinou organizované skupiny. U padělků bankovek EURO v posledních letech převažují padělky zhotovené na inkoustových či tonerových tiskárnách. Pro současné padělatele je to jednodušší a levnější než použití klasické tiskové techniky, např. tisku z plochy (ofset). Padělky jsou pak často doplněny dobře napodobeným hologramem, který jim dodává dojem věrohodnosti, jelikož hologram je obecně považován za jeden z nejhodnotnějších a zároveň nejdominantnějších ochranných prvků. Pokud je napodoben ve vysoké kvalitě, znamená to vyšší hrozbu pro veřejnost, která jej často využívá jako hlavní rozpoznávací znak pravosti. Právě proto se padělatelé na tento ochranný prvek zaměřují. Padělané hologramy si padělatelé anonymně obstarávají prostřednictvím skrytých obchodních serverů v rámci kybernetického prostoru, tzv. darknetu.

V loňském roce byly také zadrženy padělky bankovek USD, které byly zhotovené tiskem z plochy (ofsetem) a navíc byly doplněny kvalitním napodobením ochranných prvků včetně ochrany v IR (Infrared) oblasti. Napodobení prvků v IR oblasti je nebezpečné především pro strojové zpracování bankovek.

8.10. Porušování práv k duševnímu vlastnictví

I v roce 2023 pokračoval přesun trestné činnosti proti právům k **duševnímu vlastnictví** do kyberprostoru, který poskytuje pachatelům vyšší míru anonymity. Současně umožňuje využívat výhod mezinárodního obchodu, kdy lze nabízet a odesílat zboží ze země, kde platí odlišné právní předpisy než v zemi příjemce. V rámci prověřování a vyšetřování trestných činů proti duševnímu vlastnictví se tak stále častěji objevuje mezinárodní prvek, neboť zájmové servery jsou provozovány v zahraničí a poškozené subjekty nemají zastoupení v ČR.

Velké množství padělků zboží je **distribučováno prostřednictvím internetu** a zákazníci hojně těchto nákupů využívají. Prodej zboží je uskutečňován prostřednictvím inzertních a aukčních portálů (např. S-bazar, Aukro apod.), internetových obchodů, nově vznikajících i již zavedených online tržišť, nebo v rámci sociálních sítí, kdy zboží pochází z ČLR nebo jiné třetí země. Ze strany pachatelů jsou dále využívány podvodné webové stránky, na kterých jsou nabízeny originály zboží dle vyobrazení, nicméně zákazník po zaplacení obdrží výrobek, který je padělkem či napodobeninou výrobku a je zaslán většinou z ČLR. V některých případech vůbec k dodání zboží nedojde. Řada podvodných e-shopů nemá na svých stránkách informace k prodávajícímu, jako kontakt je uveden pouze email a případně uvedené obchodní podmínky jsou nesrozumitelné.

Tento fenomén doprovázel i pokračující **pokles významu fyzických prodejen / tržišť** pro páchaní činnosti porušující práva k duševnímu vlastnictví, kdy prodej zboží prostřednictvím internetu je pro prodejce daleko výhodnější než prodej na stánku či kamenné provozovně. Řada dovozců tohoto zboží se v uplynulých letech také rozhodla změnit importní trasy, a toto zboží je často propouštěno do volného oběhu v jiných členských státech. Z hlediska přeshraničního rozměru řešení, české donucovací orgány i v uplynulém roce pokračovaly ve spolupráci se svými protějšky jak z Evropské unie, tak i z třetích zemí prostřednictvím cílených akcí (např. v rámci EUROPOL byla spuštěna velmi úspěšná akce zaměřená na padělky elektroniky a příslušenství, do které se zapojili experti z více jak 20 zemí).

V roce 2023 zajistila Celní správa České republiky v **celním řízení** cca 130 000 kusů zboží v souhrnné hodnotě, vyjádřeno cenou originálních výrobků, ve výši 38 mil. Kč. Oproti roku 2022 byl sice zaznamenán drobný nárůst zajištěného zboží o více jak 30 tisíc kusů, avšak hodnota zadržného zboží poklesla o 90 mil. Kč. Snížení hodnoty zadržného zboží souvisí se zadržovanými komoditami, kdy mezi zajištěným zbožím výrazně ubylo drahé luxusní zboží v podobě parfémů, kosmetiky a drobných oděvních doplňků. Nejvíce zajištěného zboží představují sycené nápoje a potraviny zastoupené trvanlivými produkty.

Na vnitrostátním trhu bylo zadrženo cca 190 000 kusů zboží v souhrnné hodnotě, vyjádřené v cenách originálních výrobků, ve výši 440 mil. Kč. V porovnání s rokem 2022 došlo pouze k mírnému snížení počtu zadržného zboží, přičemž hodnota zadržného zboží zůstala téměř totožná. Mezi nejčastěji zajišťované zboží patřily opět hračky a herní doplňky v podobě sběratelských karet a jejich doplňků, oblečení a obuv. Na vnitrostátním trhu bylo celními orgány zajištěno zboží podezřelé z porušení práv duševního vlastnictví vyskytující se na tržnicích, při stánkovém prodeji, a v kamenných obchodech.

U části sledovaných trestných činů v oblasti duševního vlastnictví byl v rámci trestních řízení vedených Policií ČR zaznamenán pokles nápadu u této trestné činnosti. Pokles na 283 skutků (-345 skutků, tj. pokles o 54,9 %) byl zaznamenán u trestného činu **porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázím** dle § 270 trestního zákoníku. Současně se jednalo o nejčastější formu trestné činnosti proti právům k duševnímu vlastnictví v roce 2023. Zjištěné skutky představují převážně případy oznámené subjekty působícími v oblasti ochrany duševního vlastnictví (podání kolektivních správců a zmocněnců nositelů autorských práv). Tento pokles lze přisoudit změně na úseku poskytovatelů filehostingových služeb prostřednictvím tzv. veřejných datových uložišť, které vyznívají v prospěch vlastníků práv autorských a práv s nimi souvisejících, a to na základě schválení zákona č. 429/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon. Tato novela zpřísňuje pravidla pro poskytovatele služeb pro sdílení obsahu on-line, kterým přibývají další povinnosti a podmínky, jimiž se má řídit jejich odpovědnost za neoprávněné sdělování díla veřejnosti. Pokles na 350 skutků (-113 skutků, tj. pokles o 24,4 %) byl v porovnání s rokem 2022 zaznamenán i u trestného činu **porušení práv k ochranné známce a jiným označením** dle § 268 trestního zákoníku, druhé nejčastější formy trestné činnosti porušující práva k duševnímu vlastnictví. Současně byla u těchto trestných činů evidována velmi vysoká míra objasněnosti (93 %).

V souvislosti s porušováním práv k duševnímu vlastnictví v kyberprostoru je důležitou legislativní změnou v roce 2024 nařízení DSA, které nabylo účinnosti v únoru 2024. Nařízení klade důraz na povinnost mazat nezákonný obsah, včetně zboží a služeb porušujících práva k duševnímu vlastnictví. Online platforma bude mít povinnost disponovat přehledným nástrojem pro nahlašování závadného obsahu, a na základě toho bude rozhodovat, zda obsah smaže či jen k němu zamezí přístup.

Mezinárodní prvek práv k duševnímu vlastnictví je neopomenutelnou součástí jejich ochrany. I proto ČR každoročně informuje Úřad nejvyššího představitele pro obchod USA o stavu a vývoji v této oblasti prostřednictvím Zprávy o naplňování práv k duševnímu vlastnictví v ČR, jejíž přípravu koordinuje Ministerstvo průmyslu a obchodu prostřednictvím mezirezortní komise. Zpráva za rok 2023 reflektovala témata aktuální v českém i globálním kontextu, konkrétně např. problematiku online pirátství, pirátství na tzv. uložistištích, pirátství živě přenášeného obsahu a související ochranu autorského práva. Současně zkonstatovala další pokrok v ochraně práv k duševnímu vlastnictví, a to zejména v oblasti kyberprostoru a autorských práv.

8.11. Terorismus a související témata

V ČR platil po celý rok 2023 první stupeň ohrožení terorismem. Na území ČR nebyl proveden žádný teroristický útok a míra rizika realizace teroristického útoku v ČR tak zůstala v porovnání s předchozím rokem nezměněná, tedy nízká. Hlavní výzvou zůstává online dimenze terorismu a souvisejících témat, jakými jsou např. radikalizace a hate speech, algoritmická amplifikace a gamifikace⁵². Žádný z případů zaznamenaných v roce 2023 nevedl bezprostředně k jednání směřujícímu k přípravě teroristického útoku nebo jiného násilného aktu. Ve většině případů se jednalo o jednání ve smyslu propagace a podpory teroristických organizací.

Stále také probíhá úzká **spolupráce mezi židovskými organizacemi a MV**. Probíhala jednání ohledně zabezpečení během židovských svátků se všemi subjekty, které podepsaly Memorandum v r. 2015. V roce 2023 pokračovaly práce na tvorbě **národní Strategie boje proti antisemitismu**, která vychází z evropské Strategie boje proti antisemitismu a rozvoje židovského života v EU.

Dne 21. 12. 2023 **došlo k útoku střelce na FF UK**, kterému předcházela vražda otce útočnicka a dne 15. 12. vražda muže a kojence v Klánovickém lese. Po útoku zůstalo 14 obětí a dalších 25 zraněných. Předmětem následné diskuze jsou bezpečnostní opatření v rámci ochrany měkkých cílů.

Hrozba islamistického terorismu v ČR zůstává na nízké úrovni. V průběhu roku bylo prověřováno několik potenciálně rizikových jednotlivců, avšak bezprostřední ohrožení ČR se v žádném z případů neprokázalo. Tyto osoby se nejčastěji pohybují na českém území pouze krátkodobě a prověřování jejich pohybu probíhá v úzké spolupráci se zahraničními partnery. Osob žijících v ČR se nově získané rizikové poznatky týkaly pouze ojediněle.

V Evropě je naopak hrozba islamistického terorismu stále značně vysoká. Úspěšných útoků ovšem díky práci bezpečnostních složek proběhlo velmi málo. Přímá vazba na ČR se u těchto incidentů neobjevila. Nejčastějšími pachateli jsou osamělí aktéři, kteří jednájí pod vlivem internetové propagandy a často trpí psychickými problémy. Obecně platí, že dlouhodobě klesá význam konkrétních teroristických organizací či ideologií a útočníci si vytvářejí vlastní ideologie a světonázory.

V závěru roku do celosvětového dění výrazně zasáhl teroristický útok Hamásu na Izrael a následující konflikt. V ČR podobně jako v dalších evropských zemích proběhla řada akcí na podporu Palestinců, avšak bez násilných bezpečnostních incidentů. Navzdory vypjaté situaci zůstává muslimská komunita ve svých postojích umírněná. Také muslimské oficiální organizace jsou od konce pandemie covid-19 poměrně pasivní a riziko radikalizace muslimské komunity je obecně nízké.

Islamistická propaganda se v posledních letech šíří převážně ve virtuálním prostoru, zejména na sociálních sítích a komunikačních platformách, a pohotově reaguje na aktuální události. Tento trend má celosvětovou platnost. Na internetu lze nalézt jak džihádistickou propagandu, tak kontakty na radikály. V českém prostředí však v roce 2023 nedocházelo k rozsáhlému nebo programovému šíření radikálních náboženských ideologií.

Bez ohledu na ideovou motivaci lze za výraznou hrozbu označit tzv. **radikální online komunity**. Často mezinárodní online fóra, kde jsou mezi uživateli sdíleny různé návody k výrobě zbraní

⁵² Algoritmická amplifikace znamená, že některý obsah (včetně obsahu nežádoucího) může být uživatelům zobrazován častěji na základě neprůhledných algoritmů, které řídí fungování sociálních sítí. Gamifikace je využívání herních principů a mechanismů v mimoherním prostředí, například v marketingu či jiných interakcích s uživateli.

a výbušnin, materiály inspirující k teroristickým útokům a uživatelé, kteří se vzájemně podporují jednak v šíření nenávisti a jednak v přesvědčení, že násilí je jediným způsobem dosažení jejich cílů nebo řešení problémů. Takovým příkladem mohou být obecně i virtuální komunity zaměřené na explicitní projevy násilí. Nezřídka jsou tyto komunity ideově motivované a často se jedná o neonacistické komunity. Uživatelé využívají různou úroveň anonymity. Nejvíce ohroženou skupinou jsou mladiství a nezletilí.

V oblasti trestných činů teroristického charakteru se situace jeví stabilizovaná. Ke konci kalendářního roku 2023 je vedeno trestní řízení v 25 věcech (v roce 2022 šlo o 26 věcí), přičemž se zpravidla jedná o verbální trestné činy, a to buď vyhrožování teroristickým útokem (§ 312f trestního zákoníku) nebo jeho schvalování (§ 312e trestního zákoníku). Pokud se jedná o osoby bojující na straně Ruska, tyto jsou zpravidla stíhány jako uprchlé, přičemž o některých není známo, zda žijí. Z judikatorních důvodů je vhodné zmínit usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2023 sp. zn. 3 Tdo 392/2023, v němž se soud přiklonil k závěru, že jednání obviněného bojujícího na straně Ruska v rámci separatistických jednotek má být kvalifikováno jako zločin teroristického útoku podle § 311 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) trestního zákoníku, ve znění účinném do 31. 1. 2019, za užití § 313 trestního zákoníku, spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny podle § 107 odst. 1 trestního zákoníku, a zločin účasti na teroristické skupině podle § 312a odst. 1, 2 písm. b) trestního zákoníku a nikoliv mírněji jako trestný čin účasti na nestátní ozbrojené skupině zaměřené na působení v ozbrojeném konfliktu podle § 321a písm. a) trestního zákoníku, jak dovodil soud odvolací.

Třebaže v oblasti teroristických trestných činů nedošlo v loňském roce ke zhoršení, je do budoucna situace těžko predikovatelná, a to zejména díky silící radikalizaci části společnosti.

8.12. Extremismus

V roce 2023 bylo registrováno 311 (+29, +10,3 %) skutků spáchaných z nenávisti. Tyto skutky byly nejčastěji zaměřeny proti Ukrajincům (115 skutků). Policie ČR se snaží o lepší osvětu této problematiky v médiích a intenzivně pracuje na detekování nenávistných trestných činů v online prostředí.

Rok 2023 přál tzv. antisystémovému hnutí, které zcela zastínilo tradiční extremistické či xenofobně populistické subjekty. Pokračoval tak trend započatý pandemií covid-19, kdy se zejména v online prostoru objevila řada nových osobností, které si získaly své příznivce. Toto hnutí představuje jakýsi tavící hrnec občanů nespokojených s různými společenskými, politickými či ekonomickými událostmi. Formálně používá vlasteneckou etiketu, nicméně reálně v sobě absorbuje spíše prvky vyhovující hybridním aktivitám kremelského režimu.

Slabinou tohoto antisystémového hnutí byla jeho roztříštěnost a absence jakéhokoli politického programu. Řada osobností se nedokázala domluvit na konkrétní spolupráci. Některé subjekty využívaly k mobilizaci svých příznivců různých konspiračních teorií, v některých případech jim dodávaly až spirituální či ezoterický rozměr. Navzdory chybějící vizi a „divokosti“ šířených myšlenek se řadě aktivistů dařilo získávat důvěru nespokojených občanů.

V antisystémovém hnutí a v extremistických a xenofobních subjektech se sdružují zejména osoby středního či vyššího věku, které cítí existenční obavy a zažívají pocit odcizení. Dlouhodobý a kontinuální přísun dezinformací způsobil, že nejsou schopny konspirační teorie kriticky reflektovat a bezmezně jim věří.

Média šířící nenávistné předsudky v průběhu roku pilně pracovala a na denní bázi generovala antisemitské, protimigrantské, protimuslimské a další xenofobní obsahy. V reakci na říjnový útok Hamásu se začaly objevovat různé nové konspirační teorie o Židech a Izraeli. Protimuslimská linka a teze o islamizaci Evropy však zůstaly.

Navzdory výzvam islamistických teroristických organizací po 7. říjnu k násilným akcím nebyly v České republice registrovány indicie, že by měly být v tuzemsku vyslyšeny. V souvislosti s teroristickou akcí Hamásu zahájila Policie ČR v několika případech úkony trestního řízení pro projevy antisemitismu. Na jedné z propalestinských demonstrací se vyskytla žena s mikinou s nápisem „Olympics 1972“, což lze vykládat jako připomínku protiizraelského teroristického útoku při olympijských hrách v Mnichově spáchaného palestinskou organizací Černé září.

V závěru roku 2023 znatelně narostla předsudečná trestná činnost vůči studentům či pedagogům Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, ale rovněž obecněji vůči lidem s vysokoškolským vzděláním, a to v souvislosti se střeleckým útokem na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze dne 21. 12. 2023. Prověřování jednotlivých případů věnují státní zástupci náležitou pozornost. V několika případech bylo obratem zahájeno trestní stíhání.

Ani v oblasti trestných činů extremistické povahy nenastaly zásadní změny. Obdobně jako v roce 2022 je představovaly projevy sympatií k nacistickým či neonacistickým hnutím ve smyslu § 404 trestního zákoníku, a to zejména v podobě hajlování za současných verbálních prohlášení „Sieg heil“, jakož i případy veřejného prezentování další související symboliky (hákový kříž, symbolika SS), aniž by byl v tomto směru zaznamenán nějaký významný vývoj či zhoršení situace.

Domobranecké a paramilitární skupiny nejsou schopny vytvořit sjednocené hnutí, pouze sdružují jedince s podobným smýšlením a pohledem na společenské otázky. Fungování skupin silně ovlivňují různorodé konspirační teorie a také obdiv k putinovskému Rusku. Přestože riziko násilného trestného činu za použití palných zbraní není u členů těchto skupin vysoké, nelze ho zejména u psychicky labilních osob zcela pominout.

Nábožensky motivovaný extremismus

Obdobně jako v předchozích letech byly zaznamenány případy individuální radikalizace, a to zejména prostřednictvím online prostředí. Ohroženou skupinou jsou zejména mladiství a nezletilí. Zaznamenané případy potvrzují, že není rozhodující předchozí zkušenost s islámem. Radikalizace zahrnuje jak případy v rámci muslimské komunity, tak mezi konvertity nebo osobami, které dříve k víře nijak neinklinovaly.

Bezpečnostní situace v ČR z hlediska uvedené problematiky byla, podobně jako v dalších evropských státech, ovlivněna událostmi v zahraničí, zejména vývojem na Blízkém východě po teroristickém útoku hnutí Hamás dne 7. 10. 2023 a v neposlední řadě i pokračující válkou na Ukrajině. V souvislosti s konfliktem v Izraeli nebyla v rámci komunity patrná výrazná mobilizace ani radikalizace, byly však zaznamenány ojedinělé případy radikálních projevů nebo sympatií a podpory vůči násilným akcím hnutí Hamás. Tyto projevy se týkaly zejména online prostředí. Tuzemské demonstrace a další veřejné projevy na podporu Palestiny, do kterých se zapojili i aktivisté z řad levicově-extremistických skupin, doposud probíhají bez narušení veřejného pořádku.

Určitou hrozbou zůstává polarizace mezi blízkovýchodními komunitami, a to mj. i mezi zahraničními studenty na vysokých školách, kde může docházet k verbálním konfliktům a střetům. V souvislosti s teroristickým útokem hnutí Hamás na Izrael došlo k zabití osoby

s dvojím českým a izraelským občanstvím. Dalším prvkem doprovázejícím zhoršení situace na Blízkém východě jsou projevy antisemitismu i potencionální verbální a fyzické útoky proti objektům a osobám s vazbou na židovskou komunitu. Tyto projevy byly zaznamenány především v zahraničí. Z důvodu zvýšeného rizika byla v reakci na konflikt zavedena preventivní bezpečnostní opatření a do současné doby nebyly, vyjma online prostředí, zaznamenány významné incidenty vůči židovské komunitě.

Obdobná polarizace v rámci komunit dlouhodobě hrozí zejména mezi komunitami z postsovětského prostoru, kde může docházet ke konfliktům i z hlediska postojů k pokračující válce na Ukrajině a podpoře režimu prezidenta Putina a spřízněných politických a vlivových skupin ze zemí původu.

V uplynulých letech byly zaznamenány případy různých pseudonáboženských skupin či sekt, tuzemských i původem zahraničních, které mohou mít potenciál radikalizovat své členy a šířit představu o vytvoření nového společenského, politického či ekonomického uspořádání i za využití násilných prostředků. Tato uskupení mohou sledovat i vlastní zjištěné cíle. Vedle hrozby manipulace s členy a přívrženci hrozí i zneužití těchto uskupení k naplnění zájmů směřujících proti ČR, širší manipulace veřejným míněním, vyvolávání konfliktů či nepokojů.

Politicky motivovaný extremismus

Tradiční pravicově extremistické subjekty přestaly být relevantními politickými hráči. Docházelo k individuálním incidentům páchaným příznivci neonacistických myšlenek. Část pravicových extremistů podpořila boj Palestinců proti Izraeli, jedna z tradičních pravicově extremistických stran šířila k teroristickému útoku Hamásu konspirační teorie.

Nadále se objevovaly, zejména v online prostoru, předsudečně nenávislné výpady proti muslimům, migrantům, Romům, Ukrajincům, Židům či LGBT+ komunitě. Vlivem reálných, či vymyšlených situačních konfliktů došlo i k dočasnému nárůstu napětí mezi některými Romy a Ukrajinci.

Anarchistické kolektivy se potýkaly s naprostým nezájmem veřejnosti. Projevy tzv. povstaleckého anarchismu takřka vymizely. Jisté oživení přinesl pro anarchisty konflikt na Blízkém východě. Někteří z nich přitom odsoudili jak počínání izraelského státu, tak i Hamásu s tím, že je nutné svrhnout jejich představitele.

Ortodoxní komunisté fungovali v rámci své sociální bubliny reflektující historická výročí, případně vybrané události z tuzemska či zahraničí. Zločiny spáchané proti odpůrcům komunistického režimu, kterými se zabývala Policie ČR či justice, ale nijak nekomentovali. V reakci na teroristický útok Hamásu zaznívala vyjádření snažící se tuto akci vysvětlovat předchozími aktivitami Izraele. Reflexe konkrétních zločinů teroristů byla komunisty minimalizována.

Výraznou pozornost v roce 2023 vyvolalo zejména uskupení tzv. Legitimních věřitelů ČR, a to skrze narušení neveřejného vazebního jednání v trestní věci jednoho ze svých členů. Uskupení se snaží zpochybňovat legitimitu i legalitu ČR. Činnost eskalovala v průběhu letních prázdnin, kdy byly distribuovány tzv. zábory a praktikováno vykázaní ze zaboru různým státním i privátním institucím s cílem převzetí jejich majetku. V dalších měsících se však činnost omezila na online prostředí.

Divácké násilí

I nadále je přetrvávajícím problémem používání pyrotechnických výrobků během soutěžních sportovních utkání. Nejaktivnější v tomto směru byli opět fotbaloví a hokejoví fanoušci napříč všemi kluby. Použití pyrotechniky provází průběh přibližně dvou třetin všech utkání. V ČR bylo v roce 2023 v rámci sportovních utkání a v souvislosti s nimi ze strany Policie ČR provedeno 983 bezpečnostních opatření. Na základě těchto provedených bezpečnostních opatření bylo nasazeno 39 176 policistů, předvedeno 267 osob a v 51 případech bylo zahájeno trestní stíhání.

Za stěžejní událost s mezinárodním prvkem roku 2023 lze jednoznačně označit finále Evropské konferenční ligy, které se konalo dne 7. 6. 2023 na stadionu SK Slavia Praha – Fortuna Arena. Tato událost byla z pohledu diváckého násilí na území ČR mimořádná a ojedinělá a zároveň vysoce riziková, i s ohledem na násilnosti provázející semifinálové zápasy. I přes ojedinělé incidenty lze související bezpečnostní opatření hodnotit jako zdařilé, organizace celého opatření a profesionalita zapojených složek IZS byla opakovaně ceněna i ze strany tuzemských, zahraničních i mezinárodních subjektů působících na poli prevence diváckého násilí.

Opatření

Nejvyšší státní zastupitelství zpracovalo analýzu možností právního posouzení nenávistných projevů v souvislosti s teroristickým útokem hnutí Hamás na Izrael a navazujícím izraelsko-palestinským ozbrojeným konfliktem.⁵³ Dokument je určen především pro státní zástupce a policii jako vodítko pro vyhodnocování možného protiprávního jednání. Obsahuje výčet skutkových podstat zejména tzv. trestných činů z nenávisti (předsudečných), jejichž naplnění může připadat v úvahu u verbálních nebo násilných projevů sympatií či antipatií k jedné ze stran konfliktu anebo vyjadřování podpory teroristického útoku.

Nejvyšší státní zastupitelství v této souvislosti informovalo veřejnost, že používání sloganu „From the River to the Sea, Palestine will be free“ a jeho šíření může za určitých okolností naplnit znaky trestného činu.⁵⁴

Další informace k této problematice jsou uvedeny v každoročních zprávách o extremismu a předsudečné nenávisti a v koncepci boje proti projevům extremismu a předsudečné nenávisti 2021-2026, viz odkazy v kapitole 9.1.

8.13. Hybridní působení

Antisystémová scéna v ČR si udržuje své dosavadní publikum a podporuje v první řadě zahraniční politiku Ruska. Část antisystémových aktivistů se vzhledem k malému počtu prorusky orientovaných občanů ČR snažila propojit pokračující válku na Ukrajině se sociálně ožehavými tématy (např. růst cen potravin, energií, hmotná a finanční podpora ukrajinských uprchlíků) a zneužít frustrace části společnosti podobně jako v době pandemie covid-19. Kvazi-mediální weby nejčastěji šířily tvrzení, že vláda věnuje větší pozornost uprchlíkům

⁵³ Analýza je veřejně dostupná -

https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2023/12/1_sl_732_2023_14_male_stanovisko.pdf

⁵⁴ <https://verejnazaloba.cz/nsz/stanovisko-nsz-zavaznejsi-jednani-reagujici-na-deni-v-izraeli-mohou-byt-trestna/>

ze zahraničí než domácím občanům a že český stát ztrácí svou svrchovanost a jedná ve prospěch cizích zemí. Dalšími souvisejícími tématy byla kritika USA, EU, NATO a západních zemí obecně.

Rusko samotné se snaží posilovat existující společenská pnutí a ovlivňovat veřejné dění za pomoci jemu nakloněných aktivistů. Jejich činnost se po ruské invazi na Ukrajinu utlumila, nicméně část z nich se ve svém přesvědčení naopak utvrdila, podporuje antisystémová hnutí a vnáší do veřejné debaty Rusku konvenující témata. Nadto obecně platí, že protivládních protestů v ČR využívá ruská domácí propaganda, která o nich informuje silně tendenčně.

Ovlivňovat veřejné mínění se pokoušela také ČLR, jejímž cílem je především budovat vlastní pozitivní obraz. Za tímto účelem zpravodajští důstojníci a zástupci stranických orgánů usilovali o spolupráci s vybranými českými médii. Rizikové byly i jejich kontakty mezi politiky a v akademické obci, které mohou být zneužity pro vědecko-technickou špionáž nebo propagandistické cíle. Obzvláště rizikové jsou z tohoto hlediska cesty českých akademických pracovníků do ČLR.

Agrese Ruska proti Ukrajině

Po většinu roku 2023 představovalo manipulativní rámování ruské agrese na Ukrajině majoritní téma na kvazi-mediální scéně, pokles zájmu o tuto tematiku byl zaznamenán až v posledním čtvrtletí. Populárními tématy bylo obviňování z uplatňování kolektivní viny a diskriminace Rusů v důsledku rusofobie, která má v ČR panovat a "propagace míru" v neprospěch Ukrajiny.

Značné penzum textů představoval též stabilní trend prezentace ruské agrese proti Ukrajině pohledem Kremlu zahrnující obecně prokremelsky či protiukrajinsky laděné texty. Dané příspěvky válku rámují tak, že je Ukrajina slabá, nečestná, nacisticky orientovaná a nemá proti Rusku šanci na výhru, ani žádné opravdové spojence. Ostatní státy (členové NATO a potažmo obecně západní země, tj. pomyslní strůjci všeho zla) pak z tohoto typu medializace vycházejí jako agresivní nepřátelé Ruska, kteří pouze zneužívají Ukrajinu při snahách o likvidaci Ruské federace, která proti nim vede statečný boj.

V souvislosti s agresí Ruska proti Ukrajině se zejména ve virtuálním prostoru nadále objevují různé projevy podpory ruské agrese, které v případě nenávistného kontextu naplňují znaky trestného činu popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku. Současně lze poukázat na usnesení NS sp. zn. 8 Tdo 418/2023, které tuto právní kvalifikaci v obdobných případech potvrzuje.⁵⁵

Prezidentské volby

V listopadu i prosinci 2022 a zejména pak v lednu 2023 byly významným tématem prezidentské volby. Objevila se řada dezinformací a manipulativních narativů, které se k tomuto tématu vztahovaly. V lednu 2023 se kvazi-mediální scéna soustředila zejména na útoky na jednotlivé prezidentské kandidáty. Za pozornost stojí manipulativně sestříhané video, na kterém P. Pavel zdánlivě prohlašuje, že ČR musí vstoupit do války s Ruskou federací, ačkoliv toto reálně nikdy veřejně neprohlásil. Video dle všeho poprvé nahrál do digitálního prostoru telegramový účet „neČT24“, což je účet ruského propagandistického média Sputnik, které je

⁵⁵

https://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/C572A29818D9F2DBC1258A74001B8515?openDocument&Highlight=0,null

na sankčním seznamu EU. Lze tak konstatovat, že v rámci českých prezidentských voleb v roce 2023 byla zaznamenána dezinformační aktivita cizí moci.

Bezpečnostní incidenty související s antisystémovou scénou

Z hlediska bezpečnostních incidentů spojených s anti-systémovými projevy byla nejvýznamnější demonstrace konaná 11. března 2023. Zásadním tématem se v tomto ohledu stal zákrok Policie ČR proti skupině demonstrantů pokoušejících se odstranit ukrajinskou vlajku z budovy Národního muzea. Zmíněný zásah byl poté vykreslován jako plánovaná provokace ze strany Policie ČR/MV a příklad policejní brutality. Další protivládní demonstrace s anti-systémovým vyzněním, konané 16. dubna, 6. května a 16. září 2023, proběhly bez vážnějších incidentů a spojoval je trend snižujícího zájmu účastníků.

V červnu a červenci 2023 se odehrála série konfliktů mezi romskou a ukrajinskou minoritou, která vedla k několika romským protiukrajinským demonstracím, na nichž zaznívala i xenofobní a proruská hesla. Toto téma bylo významné jednak kvůli radikalizaci romské minority spojené s narušováním veřejného pořádku, jednak kvůli šíření tematických dezinformací. Tyto dezinformace, převážně protiukrajinské, zaměřené na vyvolávání strachu a společenské tenze, byly šířeny jak klasickým kvazi-mediálním ekosystémem, tak i mediálně vlivnými entitami (influencery) uvnitř romské komunity. Klasická kvazi-mediální scéna pak téma zneužívala nejen k podpoře napětí mezi Romy a Ukrajinci, ale rovněž k manipulativní kritice české vlády, což odpovídá jejímu dlouhodobému antisystémovému postoji.

Teroristický útok hnutí Hamás proti Izraeli

V říjnu a listopadu 2023 byla významná též reakce české kvazi-mediální a extremistické scény na teroristický útok hnutí Hamás proti Izraeli. Pro kvazi-mediální ekosystém se jednalo o méně důležité téma, které bylo zprvu zneužíváno především pro manipulativní kritiku Západu, až později se začaly objevovat čistě propalestinské a protiizraelské, místy dokonce antisemitské texty. Ačkoliv na kvazi-mediální scéně bylo možné sledovat postupný nárůst objemu tematických textů, nejednalo se o dominantní téma.

Střelba na FF UK

Kvazi-mediální scéna zareagovala na střelbu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy dne 21. prosince 2023 téměř okamžitě, a ještě ten den začala produkovat různé dezinformace a jiné informační manipulace. Dále byla identifikována řada dezinformačních narativů indikujících, že střelcem na FF UK byl údajně Ukrajinec či že za tuto tragédii mohou Ukrajinci, kteří údajně do ČR pašují zbraně. Tyto a další narativy (např. o chystaném omezování svobody občanů ČR v důsledku střelby) směřovaly k podkopávání jednoty ve společnosti a zpochybňování činnosti vlády.

Opatření

Dne 3. února 2023 Odborná pracovní skupina BRS pro čelení hybridnímu působení schválila vytvoření **Pracovní podskupiny k bezpečnostním aspektům vlivového působení cizí moci a informačních manipulací**, které předsedá poradce pro národní bezpečnost. Cílem této pracovní podskupiny je posílení spolupráce jednotlivých složek státu při čelení vlivovému působení zahraničních subjektů prostřednictvím informačních manipulací.

Dne 25. října schválila vláda usnesením č. 794 **návrh rozšíření systému pro posílení odolnosti veřejné správy proti nelegitimnímu ovlivňování**. Návrh zjednodušuje dosavadní strukturu

školení, upřesňuje okruh jeho absolventů a rozšiřuje možnost školení na další části společnosti (podnikatelská a akademická sféra, všeobecná veřejnost). Školení pro státní správu, která MV provádí ve spolupráci se zpravodajskými službami již od roku 2018, pokračovala i v průběhu roku 2023. Zároveň došlo i k rozšíření těchto školení na některé zástupce akademické a podnikatelské sféry.

Dne 7. prosince schválila Bezpečnostní rada státu **aktualizovaný Akční plán k Národní strategii pro čelení hybridnímu působení na roky 2024 až 2025**. Materiál připravilo MO v součinnosti se členy Koordinační skupiny Odborné pracovní skupiny BRS pro čelení hybridnímu působení. Navržené úkoly odpovídají struktuře Národní strategie pro čelení hybridnímu působení a zaměřují se na 1) systémový a celostní přístup, 2) posilování odolnosti společnosti, infrastruktury a státu a 3) schopnost adekvátní reakce.

8.14. Bezpečnostní aspekty migrace

Hrozba účelového využívání migrace, především její nelegální formy, vede k tomu, že se nelegální migrace dříve posuzovaná jako prosté bezpečnostní riziko přesunula do zahraničně-politických rizik s mimořádným dopadem do vnitropolitické a bezpečnostní situace. Migrace, ať již nelegální či legální, se stala nástrojem využívaným cizí mocí zejména v oblasti hybridního působení a lze očekávat, že tyto aktivity budou mít stoupající tendence. Některé ze zdrojových či tranzitních zemí migrace navíc mohou používat migrační otázku jako nástroj pro prosazování svých zájmů, zejména vůči EU. Otázka migrace má zároveň zásadní potenciál oslabit jednotu EU, což může mít negativní dopady i na zájmy ČR.

Nelegální migrace

V roce 2023 bylo zjištěno **celkem 13 898 (-15 337) osob při nelegální migraci** na území ČR. V porovnání s rokem 2022 se tedy jedná o velice markantní více než 50% snížení. Z tohoto celkového počtu bylo 13 530 osob (97,4 %) odhaleno při nelegálním pobytu a 368 osob (2,6 %) zjištěno při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR.

Podkategorií nelegálního pobytu je **tranzitní nelegální migrace**. V roce 2023 bylo odhaleno 4 742 (-17 110) osob při tranzitní nelegální migraci. Nejčastěji zjištěnou státní příslušností nelegálních migrantů byli občané Sýrie (3 935 osob).

Na základě skutečnosti, že ČR byla i v roce 2023 součástí hlavního koridoru nelegální migrace západobalkánskou trasou do zemí západní Evropy, docházelo od letních měsíců, opět stejně jako v roce 2022, k výraznějšímu nárůstu nelegálně příchozích migrantů přes vnitřní pozemní schengenskou hranici se Slovenskou republikou do ČR s cílem pokračovat přes území ČR do cílových zemí EU/Schengenu. V září 2023 tak počty tranzitní nelegální migrace dosáhly téměř tisíce osob (970).

V důsledku vysokého počtu zajištěných tranzitních nelegálních migrantů bylo přistoupeno od 4. října 2023 k dočasnému znovuzavedení kontrol na státní hranici se Slovenskou republikou. Též díky tomuto opatření se podařilo zásadně snížit počet nelegálně vstupujících cizinců na území ČR. Toto opatření trvalo do 2. února 2024.

Se vzrůstající tranzitní nelegální migrací se postupně zvyšoval též počet osob zjištěných policejními orgány při převážení nelegálních migrantů přes státní hranici. Odhalení převaděči zastávali nejčastěji role řidičů a spolujezdců osobních a dodávkových vozidel, přičemž tento modus operandi, pokračující od roku 2022, se výrazně projevil v průběhu roku 2023. Na místě

je třeba zmínit chování těchto řidičů vozidel (převaděčů nelegálních migrantů), kteří svým agresivním způsobem jízdy a převážením počtu osob značně přesahujícím kapacity vozidel, nebrali ohledy na život a zdraví převážených, často mladistvých osob.

V roce 2023 bylo zahájeno trestní stíhání proti 388 (+140) osobám pro trestný čin organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 trestního zákoníku.

Podle získaných informací jsou mezi dominantními kriminálními uskupeními, které zajišťují organizaci přepravy, blízkovýchodní kriminální rodinné klany etablované již dříve v západní Evropě. O řidičích-převaděčích bylo zjištěno, že se většinou rekrutují ze zahraničí (Polsko, Slovensko, Maďarsko, Bosna a Hercegovina), v jednotkách případů se jednalo o osoby s pobytem v ČR. Bylo zjištěno, že se převážně jedná o Ukrajince, o válečné uprchlíky nebo občany Ukrajiny již s uděleným dlouhodobým pobytem. Ve více případech se mezi řidiči převaděči vyskytli občané Slovenska a Polska. V několika případech byli zadrženi Arabové, kteří mají udělený pobyt v Německu již delší dobu. Jednalo se o občany Sýrie, Tuniska, Egypta a Turecka. Z celkového počtu zadržovaných řidičů-převaděčů byl zadržen pouze jeden občan ČR.

V roce 2023 bylo Celní správou České republiky provedeno 57 pozitivních kontrol, při kterých bylo odhaleno 448 nelegálních migrantů nebo osob bez platného povolení k pobytu.

Rizikem je nemožnost důkladného bezpečnostního prověření migrantů mířících do EU. Míru zhoršení stavu a dopadu na bezpečnostní situaci v ČR bude primárně ovlivňovat schopnost a rychlost členských států Evropské unie při realizaci Migračního paktu, respektive efektivní aplikace jednotných postupů v rámci azylového řízení.

Počet cizinců v ČR

Na konci roku 2023 bylo v ČR evidováno **celkem 1 065 740 (-50 414)** cizinců, z toho **691 098 cizinců s trvalým či přechodným pobytem a 374 642 držitelů dočasné ochrany**, jež byla aktivována v návaznosti na agresi Ruské federace proti Ukrajině. Osoby s dočasnou ochranou se tak na celkovém počtu cizinců v ČR v roce 2023 podíleli z 35 %. Mezi držiteli dočasné ochrany stále většinu osob tvoří ženy (na konci roku 60 %) a z více než čtvrtiny (na konci roku 26 %) se na ní podílí nezletilí. Ovšem jak podíl žen, tak podíl nezletilých v průběhu roku klesal.

Počty cizinců na území ČR tak byly v roce 2023 nadále výrazně ovlivněny uprchlickou vlnou z Ukrajiny, která započala v roce 2022. V průběhu roku 2023 se počty příchozích stabilizovaly a postupně mírně klesaly, přesto v průměru přicházelo okolo 2 tisíc osob týdně. Na druhou stranu určitá část osob s dočasnou ochranou ČR i opustila. Nadále pak platí, že v přepočtu na počet obyvatel ČR přijala v EU nejvíce osob z válkou zasažené Ukrajiny, v absolutním vyjádření je na třetí pozici za Německem a Polskem. V souvislosti s příchodem a přítomností osob z válkou zasažené Ukrajiny i nadále platí možnost vyvstání několika zátěžových situací s dopady do oblasti vnitřní bezpečnosti. Lze identifikovat jak rizika migrační, bezprostředně spojená s uprchlickou vlnou, tak rizika v oblasti integrace. Nicméně příchod osob z válkou zasažené z Ukrajiny prozatím bezpečnostní situaci v ČR zásadní měrou neovlivnil.

Bezpečnostní aspekty migrace na úrovni EU

Od vrcholu pandemie covid-19 v roce 2020, kdy byly počty kvůli protiepidemickým opatřením nejnižší od roku 2013, můžeme sledovat **soustavný nárůst počtu neregulérních příjezdů do EU**. Též v roce 2023 meziročně narostl jejich počet. Dokonce bylo dosaženo nejvyšší hodnoty

od roku 2016. Celkově bylo za rok 2023 evidováno přibližně **380 tisíc nelegálních překročení hranic** na vnějších hranicích EU, což představovalo **nárůst oproti roku 2022 o 16 %**.

Na všech středomořských trasách byl v roce 2023 zaznamenán výrazný nárůst neregulérních příjezdů. Na **centrální středomořské trase** bylo evidováno více než **158 tisíc** nelegálních překročení vnějších hranic EU, což představuje 50% nárůst oproti roku 2022. **Západní středomořská trasa spolu se související trasou na Kanárské ostrovy** zaznamenala meziročně nejvyšší nárůst v důsledku sílící aktivity s přibližujícím se koncem roku. Proběhlo zde více než **56 tisíc** nelegálních překročení vnějších hranic EU, meziročně to znamenalo nárůst o 84 %. Nakonec i na **východní středomořské trase** byl pozorován značný nárůst aktivity. Zaznamenáno zde bylo více než **60 tisíc** nelegálních překročení vnějších hranic EU, což představuje 56% nárůst oproti roku 2022. O růst se zasloužily zejména příjezdy směrem do Řecka.

Pro ČR nejrelevantnější **západobalkánská trasa** sice evidovala meziroční pokles nelegálních překročení hranic směrem do EU, a to o 31 %. Přesto platilo, že migrační tlak byl na této trase v roce 2023 několikanásobný oproti předpandemickým rokům 2017, 2018 a 2019. Celkem zde v roce 2023 bylo zaznamenáno přes **99 tisíc** nelegálních překročení hranic, většina z nich se pak vztahovala k maďarsko-srbské hranici. Z hlediska státní příslušnosti se jednalo zejména o občany Sýrie, Turecka a Afghánistánu. Občané Sýrie pak dominovali i v celkových počtech neregulérních příjezdů do EU.

Vládní programy ekonomické migrace

I v roce 2023 vláda pokračovala v realizaci **vládních programů ekonomické migrace**. Jednalo se o dva programy s celosvětovou působností určené vysoce kvalifikovaným pracovníkům (Program klíčový a vědecký personál a Program vysoce kvalifikovaný zaměstnanec) a jeden program pro vybrané zdrojové země pro středně a níže kvalifikované pracovníky (Program kvalifikovaný zaměstnanec). V roce 2023 vláda také schválila několik nových programů/projektů ekonomické migrace. V první řadě se jednalo o Program digitální nomád pro vysoce kvalifikované pracovníky z oblasti IT, jenž nemají běžný pracovní úvazek na plnou dobu – tzv. digitální nomádům. Dále se jednalo o Pilotní projekt pracovní migrace z Indonésie, jenž je určený pro studenty polytechnických škol do oblasti výroby kolejových vozidel v Škoda Group, a.s. a Projekt pilot, jehož cílem je podpora výcviku kvalifikovaných pilotů z vybraných třetích zemí. Cílem těchto programů je facilitace příchodu kvalifikovaných zahraničních pracovníků do ČR za účelem podpory legální ekonomické migrace.

V důsledku ruské invaze na Ukrajinu v únoru 2022 a pozastavení nabírání vízových žádostí na Ukrajině, v Rusku a Bělorusku došlo k zásadnímu výpadku přísunu pracovní síly z těchto zemí do ČR. Navzdory velkému počtu ukrajinských uprchlíků, kterým ČR udělila dočasnou ochranu, na českém trhu práce v roce 2023 přetrvávaly strukturální nedostatky pracovních sil v některých odvětvích ekonomiky a některých profesích. V souvislosti s tím vláda postupně navýšovala kvóty pro pracovní migraci z jiných regionů světa a v závěru roku rozhodla o znovuotevření programů pracovní migrace pro občany Ukrajiny, kterým ČR nebyla udělena dočasná nebo mezinárodní ochrana nebo kteří mohou legálně vycestovat z Ukrajiny. Všechna tato opatření by měla kumulativně přinést navýšení objemu pracovní migrace o 25 000 kvalifikovaných pracovníků ze třetích zemí ročně.

Bezpečnostní aspekty zaměstnávání cizinců v ČR

V roce 2023 se dvakrát sešla Expertní pracovní skupina pro řešení problémů spojených se zaměstnáváním cizinců v průmyslových zónách a připravila zprávu za rok 2022 a 1. pol. 2023. Z průběžných informací lze konstatovat (z pohledu Policie ČR, samospráv či Center pro integraci cizinců), že byla oblast bezpečnosti v okolí průmyslových zón vnímána jako stabilizovaná, a to i přes některé problémy, např. určité napětí mezi ukrajinskou a romskou komunitou. Pravidelným monitoringem a navazujícími opatřeními byly vzniklé problémy ihned řešeny. V případě napětí mezi ukrajinskou a romskou komunitou se vedle vhodné komunikační strategie osvědčil v některých lokalitách (Plzeň, Tachov) projekt Asistent prevence kriminality.

Další informace k této problematice jsou uvedeny v každoročních zprávách o migraci a integraci, viz odkazy v kapitole 9.1.

9. DATOVÁ PŘÍLOHA

CELKOVÁ KRIMINALITA V ČESKÉ REPUBLICE

Rok	registrováno	objasněno	objasněnost v %
2010	313 387	117 685	37,6
2011	317 177	122 238	38,5
2012	304 528	120 168	39,5
2013	325 366	129 182	39,7
2014	288 660	126 239	43,7
2015	247 628	112 141	45,2
2016	218 162	101 678	46,6
2017	202 303	94 890	46,9
2018	192 405	92 795	48,2
2019	199 221	93 202	46,8
2020	165 524	77 786	47
2021	153 233	72 493	47,3
2022	181 991	81 474	44,8
2023	181 417	82 992	45,7

Další statistické údaje Policie ČR jsou dostupné zde: <https://www.policie.cz/clanek/policie-cr-web-informacni-servis-statistiky-statisticke-prehledy.aspx>

Statistické údaje z rezortu Ministerstva spravedlnosti jsou dostupné zde: <https://justice.cz/web/msp/statisticke-udaje-z-oblasti-justice>.

Další statistické údaje Probační a mediační služby jsou dostupné zde: <https://www.pmscr.cz/statistiky/>

9.1. Další zdroje informací

Zprávy o situaci a výroční zprávy

Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky, Odbor bezpečnostní politiky MV

<https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-kriminality-dokumenty.aspx>

Výroční zpráva o extremismu, Odbor bezpečnostní politiky MV

<https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

Souhrnné situační zprávy – Projevy extremismu a předsudečné nenávisti, Odbor bezpečnostní politiky MV

<https://www.mvcr.cz/clanek/ctvrtletni-zpravy-o-extremismu-odboru-bezpecnostni-politiky-mv.aspx>

Zprávy Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti (NMS) o situaci v oblasti užívání nelegálních drog v České republice

- Zpráva o tabákových, nikotinových a souvisejících výrobcích v České republice

- Zpráva o alkoholu v České republice
- Zpráva o problematickém užívání psychoaktivních léků v České republice
- Zpráva o nelegálních drogách v České republice
- Zprávu o hazardním hraní v České republice

<https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/>

Výroční zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace, Odbor azylové a migrační politiky MV

<https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/vyrocní-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace.aspx>

Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice, Odbor prevence kriminality MV

<https://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx>

Zpráva o činnosti státního zastupitelství, včetně zpráv národních zpravodajů

<https://verejnazaloba.cz/nsz/cinnost-nejvyssiho-statniho-zastupitelstvi/zpravy-o-cinnosti>

Výroční zpráva EPPO za rok 2022

<https://www.eppo.europa.eu/en/news/annual-report-2022-eppo-puts-spotlight-revenue-fraud>

Zpráva o druhém kole procesu národního hodnocení rizik praní peněz a financování terorismu, Finanční analytický úřad

<https://www.financnianalytickyrad.cz/informace-o-druhem-kole-narodniho-hodnoceni-rizik>

Zpráva o stavu kybernetické bezpečnosti, NÚKIB

<https://www.nukib.cz/cs/infoservis/dokumenty-a-publikace/zpravy-o-stavu-kb/>

Výroční zpráva o kontrole vývozu vojenského materiálu, ručních zbraní pro civilní použití a zboží a technologií dvojího užití v ČR, MPO

<https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/licencni-sprava/o-licencni-sprave/vyrocní-zpravy-o-kontrole-vyvozu-vojenskeho-materialu--rucnich-zbrani-pro-civilni-pouziti-a-zbozi-a-technologiei-dvojího-uziti-v-cr--275681/>

Relevantní informace k oblasti vnitřní bezpečnosti obsahují také výroční zprávy příslušných organizací, které se touto oblastí zabývají.

Mezi ně patří například **výroční zpráva Finančního analytického úřadu,**⁵⁶ **Národní protidrogové centrály služby kriminální policie a vyšetřování,**⁵⁷ **Zpráva o činnosti Generální inspekce bezpečnostních sborů,**⁵⁸ **Výroční zpráva o činnosti vojenského zpravodajství**⁵⁹ **nebo výroční zpráva Bezpečnostní informační služby.**⁶⁰

⁵⁶ <https://fau.gov.cz/vyrocní-zpravy>

⁵⁷ <http://www.policie.cz/clanek/vyrocní-zpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>

⁵⁸ <https://www.gibs.cz/informacni-servis/zpravy-o-cinnosti-a-analyzy>

⁵⁹ <https://www.vzcr.cz/vyrocní-zpravy-o-cinnosti-vojenskeho-zpravodajstvi-41>

⁶⁰ <https://www.bis.cz/vyrocní-zpravy/>

Informační portály a weby

Centrum proti hybridním hrozbám

<https://www.mvcr.cz/chh/default.aspx>

Bezpečnostní výzkum

<https://www.mvcr.cz/vyzkum/>

Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví

<https://www.mkcr.cz/integrovaný-systém-ochrany-moviteho-kulturniho-dedictvi-cs-525>

Portál Prevence Kriminality

<https://prevencekriminality.cz/>

Statistické údaje Policie ČR

<https://www.policie.cz/clanek/policie-cr-web-informacni-servis-statistiky-statisticke-prehledy.aspx>

Mapa kriminality Policie ČR

<https://kriminalita.policie.cz/>

Statistické údaje Probační a mediační služby

<https://www.pmscr.cz/statistiky/>

Statistické údaje Ministerstva spravedlnosti

<https://justice.cz/web/msp/statisticke-udaje-z-oblasti-justice>

Státní zastupitelství

<https://verejnazaloba.cz/>

Úřad evropského veřejného žalobce

<https://www.eppo.europa.eu/cs>

Vojenské zpravodajství

<https://www.vzcr.cz/>

Generální inspekce bezpečnostních sborů

<https://www.gibs.cz/>

Úřad pro zahraniční styky a informace

<https://www.uzsi.cz/>

Bezpečnostní informační služba

<https://www.bis.cz/>

Strategické a koncepční materiály

Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2022–2027

<https://www.mvcr.cz/clanek/nova-strategie-prevence-kriminality-v-cr-na-leta-2022-2027-byla-schvalena-vladou.aspx>.

Koncepce boje proti projevům extremismu a předsudečné nenávisti 2021-2026

<https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023 a Akční plán boje proti organizovanému zločinu na roky 2022 a 2023

<https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-hrozby-337414.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

Národní strategie boje proti obchodování s lidmi v ČR 2020-2023

<https://www.mvcr.cz/clanek/obchod-s-lidmi-dokumenty-924305.aspx>

Meziresortní koncepce podpory bezpečnostního výzkumu ČR 2017-2023 s výhledem do roku 2030

<https://www.mvcr.cz/vyzkum/clanek/koncepce-meziresortni-koncepce-podpory-bezpecnostniho-vyzkumu-cr.aspx>

Koncepce environmentální bezpečnosti 2021-2030 s výhledem do roku 2050

<https://www.mzp.cz/cz/environmentalni-bezpecnost>

Národní strategie kybernetické bezpečnosti České republiky na období let 2021–2025

<https://nukib.cz/cs/kyberneticka-bezpecnost/strategie-akcni-plan/>

Koncepce rozvoje Policie ČR do roku 2027

<https://www.policie.cz/clanek/dokumenty-policie-ceske-republiky.aspx>

Strategie BESIP 2021-2030 a Akční plány

<https://besip.cz/Pro-odborniky/Narodni-strategie-BESIP>

Přehled dalších strategických a koncepčních materiálů nabízí Databáze strategií.⁶¹

⁶¹ <https://www.databaze-strategie.cz/cz/CR>

9.2. ZKRATKY

Zkratky jsou zejména uváděny, pokud nejsou zavedeny přímo v textu, nebo jsou zavedeny a vyskytují se ve více kapitolách a jejich vysvětlení je nezbytné pro lepší porozumění textu.

CITES – Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

CS – Celní správa České republiky

ČIŽP – Česká inspekce životního prostředí

ČLR – Čínská lidová republika

ČR – Česká republika

DPH – Daň z přidané hodnoty

ETIAS – European Travel Information and Authorisation System

EU – Evropská unie

FAÚ – Finanční analytický úřad

FF UK – Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

GFŘ – Generální finanční ředitelství

GIBS – Generální inspekce bezpečnostních sborů

GŘ HZS – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČRHZS – Hasičský záchranný sbor ČR

IKSP – Institut pro kriminologii a sociální prevenci

IZS – Integrovaný záchranný systém

KACPU – Krajská Asistenční Centra Pomoci Ukrajině

MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu

MV – Ministerstvo vnitra

MŽP – Ministerstvo životního prostředí

NATO – Severoatlantická aliance

NCTEKK – Národní centrála proti terorismu, extremismu a kybernetické kriminalitě

NÚKIB – Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost

OSN – Organizace spojených národů

PMS – Probační a mediační služba

SIS – Schengenský informační systém

TZ – Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

UV – Usnesení vlády

VP – Vojenská policie

VS ČR – Vězeňská služba ČR

Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky
v roce 2023

Schválena usnesením vlády č. 435 ze dne 26. června 2024.

Ministerstvo vnitra, odbor bezpečnostní politiky
Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7 – Letná
e-mail: obp@mvcv.cz

Praha, 2024

Text neprošel jazykovou korekturou.